

## İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Harilaos Florakis</i> (Yunanistan) Pratikte enternasyonalizm gelenekleri . . . . .	3
<i>Vadim Zagladin</i> (SSCB) Genel olarak savaş komünist partisinin amaçlarına ters düşmektedir . . . . .	16
<i>Otto Reinhold</i> (DAC) Sosyalizmin uygulama yöntemi olarak teori ile pratiğin birliği . . . . .	28
<i>Georgios Christodoulidis</i> (Kıbrıs) Bir komünist belediye başkanı seçilince . . . . .	40
<i>David Khenin</i> (İsrail) Dikkatler işçiler ve gençler üzerinde toplanıyor . . . . .	44
<i>Alexander King</i> Geleceğin modeli nasıl olmalıdır? . . . . .	48
<i>Zdenek Horeni</i> (Çekoslovakya) Lenin'ci «Pravda»nın 75. yıldönümü . . . . .	54
<i>Rolf Priemer</i> (FAC) Sağa kayışın önünü kesmek . . . . .	62
	1

<i>Dimitriy Lihaçov (SSCB)</i>	
«Kendini bir dünya vatandaşı olarak yetiştirmek» . . . . .	70
• Avrupa evini birlikte kuralım . . . . .	75
<i>Manuel Cepeda Vargas (Kolombiya)</i>	
Kolombiya'da «sakin savaş» . . . . .	92
• Olgular kapitalizmin içyüzünü sergiliyor. Savaş karşıtları ateş altında . . . . .	100

### ÖZEL SAYFALAR

• TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi . . . . .	105
• TKP Merkez Komitesi'nin 1 Mayıs çağrısı . . . . .	107
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Paris'te düzenlediği basın toplantısında basın mensuplarına sunulan bildiri metni . . . . .	110

### «BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSİYON TARİHİ: 31 Mart 1987

**YAZIŞMA**

**ADRESLERİMİZ:**

BOX 16367

S 10327

Stockholm

İSVEÇ

Stredisko pro rozsirovani tisku –

Yeni Çağ

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

# Pratikte enternasyonalizm gelenekleri

HARILAOS FLORAKIS

*Yunanistan Komünist Partisi (YKP) Merkez Komitesi  
Genel Sekreteri*

Partimiz, işçi sınıfının, Yunanistan halkının ayrılmaz bir parçasıdır. Bizim için ülkenin çıkarları, yurdumuzun serpilip gelişmesi, ulusal egemenliğin güçlendirilmesi uğrunda savaşım vermekten daha önemli bir şey yoktur. Bununla birlikte biz açıkça şunu ilan ediyoruz: Yunanistan Komünist Partisi (YKP), bu yıl tüm ilerici insanlığın 70. yıldönümünü kutlamaya hazırlandığı Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin davasına içtenlikle bağlı olan enternasyonalistlerin partisidir ve öyle de kalacaktır.

Burada herhangi bir çelişki yoktur. Bizim, Ekim Devrimi'nin idelerine, proleter dayanışma ilkelerine bağlılığımız sırf sınıfsal dünya görüşümüzden ileri gelmiyor. Bu ide ve ilkeler bizim yurtseverliğimizden, halkımızın özgürlükçü ruhundan, Yunanlıların her türlü bencil, milliyetçi dar kafa-lılıktan uzak olan ulusal bilincinden, onların tüm insanlığa maledilmiş olan büyük kültüründen ayrı değildir. Yunanistan komünistlerinin enter-

---

*Harilaos Florakis, 1914 yılında doğdu. Telgraferi olarak çalıştı. 30'lu yıllarda ülkenin gençlik ve sendikal hareketlerine aktif katıldı. 1941'de YKP'ne üye oldu. Direniş hareketi döneminde Halk Kurtuluş Ordusu saflarında faşist işgalcilere ve yerli işbirlikçilerine karşı çarpıştı. 1946-1949'daki iç savaş sırasında Yunanistan Demokratik Ordusu'nda tümen komutanıydı. Çok kez tutuklandı, ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı. Florakis hapiste ve toplama kamplarında toplam 18 yıl geçirdi. 1950'de YKP MK üyesi, 1972'de YKP MK Birinci Sekreteri, 1978'de de MK Genel Sekreteri seçildi. Florakis 1974'ten beri parlamento üyesidir.*

nasyonalizmi ülkemizde yüzyıllar boyunca süren bağımsızlık savaşımını öteki ülkelerin ulusal kurtuluş hareketleriyle, 1917'den bu yana da tüm dünya devrim süreciyle bağlayan karşılıklı dayanışma ilişkileri üzerinde yükselmektedir. Biz enternasyonalistiz, çünkü şunu da açıkça kavramış bulunuyoruz: Bugün çok daha sıkı ve karşılıklı bağ içinde bulunan dünyamızda ulusun çıkarlarını, onun uluslararası ilişkilerini, onun dünya süreçleri, her şeyden önce barış ve ilerleme güçleriyle gerici ve militarist güçler arasındaki global kavgadaki yer ve rolünü hesaba katmadan etkinlikle savunmak olanaksızdır.

Bunu niçin tekrar tekrar vurgulamak gerekiyor? Şu basit nedenden ötürü: Burada sözkonusu olan, güncelliğini ve keskinliğini yitirmemiş sorunlardır. Örneğin, YKP'nin Mayıs ayında toplanacak olan 12. Kongresi'ne hazırlık çalışmalarının da gösterdiği gibi, bu sorunların parti için önemi artmaktadır, bu ise yeni yaklaşımların, değişen koşullara uygun düşecek yeni çözümlerin aranıp bulunmasını gerekli kılmaktadır. Ayrıca, bu sorunlar etrafındaki ideolojik savaşım, «Ortak Pazar»ın seyyar satıcı tezgahlarında Yunanistan'ın çıkarlarını satanlara, ABD ve NATO'nun nükleer planlarına göre ülkenin yazgısıyla kumar oynamaya kalkışan ve aynı zamanda, tam bir ikiyüzlülükle, komünistleri «yurtsever olmamak»la suçlamaya yeltenenlere karşı koyma gerekliliği dikkat dışı bırakılamaz.

Enternasyonalizm sorunlarına ilgi, Ekim Devrimi'nin mirasına karşı tutum konuları, zaman zaman uluslararası komünist hareket içinde de tartışmalara yol açmaktadır. Değişik görüşler ortaya atılmaktadır. Ancak bunların hepsi de, kanımıza göre, tartışma götürmez gerçeklerdir. YKP'nin değerlendirmelerini herkesin kabul etmesi, elbette beklenemez. Burada önemli olan, bize göre, kendi görüş ve konumlarını samimiyetle, açıkça ortaya koyabilmek, başka görüş açılarına da peşin yargılardan uzak bir tutumla yaklaşabilmektir.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi insanlık tarihinde köklü bir dönüşümü, sosyal sömürü ve sosyal ezgi sisteminde daralma sürecini başlattı. Bu devrimin dünya üzerindeki etkisi pek çok yönde kendini gösterdi. Bunların başlıcaları arasında, kuşkusuz, dünya arenasında sınıfsal güçlerin yer alımında meydana gelen derin değişiklikler, toplumsal gelişmenin gidisine sosyalist idelerin etkisinin artması, uluslararası komünist hareketinin belirmesi yer alıyor. Yeni sosyal düzenin belirmesiyle emperyalizmden kaynaklanan zorbalık ve savaşlar, dünya gelişmesinin birer mutlak yasası olma gücünü yitirdi. Militarizmin ve saldırganlığın taşıyıcıları olan sömürücü sınıfların bencil çıkarlarının karşısına sosyalizm, halkların yaşamsal çıkarlarına yanıt veren barış politikasıyla çıktı. Özü itibarıyla derinlemesine sınıfsal olan bu politika, aynı zamanda genel demokratik çıkarlara, son tahlilde ise, tüm insanlığın ortak çıkarlarına uygun düşmektedir.

Ekim Devrimi, öteki ülkelerin komünistleri için olduğu gibi, Yunanistan komünistleri için de tükenmez bir deneyim kaynağıdır. Ekim Devrimi sınıf

savaşımı biçimlerinin, yani barışçıl ve silahlı, legal ve illegal savaşım biçimlerinin muazzam zenginliğini sergiledi. Bu devrimde proleter, köylü, ulusal kurtuluş ve öteki genel demokratik çıkışlar tek bir potada birleşti. Büyük Sosyalist Ekim Devrimi kendi ideleriyle, öz deneyimiyle uluslararası işçi hareketini, bir bütün olarak da barış ve sosyal ilerleme için savaşımı son derece zenginleştirdi. Bununla ilgili olarak V. İ. Lenin şunu vurguluyordu: «Bizim Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'miz uluslararası sosyalizmin bir meşalesi ve bütün emekçi yığınlarının önünde bir örnek olarak dimdik duracaktır.» (1)

Rusya'daki sosyalist devrim emekçiler arasında dayanışma ülkülerinin etkinlik alanının dünya ölçüsünde genişlemesine yardım etti. İşçi sınıfının öncü bölüklerinde «bütün ülkelerde devrimi geliştirmek, desteklemek ve uyandırmak amacıyla bir ülkede maksimum gerçekleştirilebilir olanlar için» (2) savaşımı gerekli sayan Leninci enternasyonalizm anlayışı yeremiştir. Bu anlayış, pratikte, kurtuluş savaşımının reel gereksinimleriyle sıkıca bağlı olan devrimci bir öze sahiptir. Bu anlayış, sınıf savaşımının uluslararası deneyiminin her yönüyle kavranmasını ve genelleştirilmesini, bu deneyimden pratikte yararlanılırken genel olan ile özel olanın doğru bir biçimde birleştirilmesini gerekli kılıyor.

Ekim Devrimi'nin evrensel-tarihsel önemine işaret ederken Lenin, bu devrimin «tüm dünyaya sosyalizme giden yolu gösterdiğini» ve kimi önemli konularda da «Rusya'da yapılanları bütün ülkelerin kaçınılmazlıkla yapması gerekeceğini» (3) ortaya koyduğunu belirtmiştir. Aynı zamanda Lenin, bolşeviklerin deneyiminin tek yanlı algılanmasına, Ekim Devrimi'nin derslerinin basit bir biçimde yorumlanmasına kesin karşı çıkmıştır. Ve «Rusya'daki Sovyet iktidarının, onun Rusya koşullarının gelişme tarihinin şu ya da bu özelliklerini Sovyet erkinin uluslararası önemiyle karıştıran» (4) kişilerin yaptığı hataların tekrarlanması karşısında ciddi uyarıda bulunan Lenin, öteki ülkelerin de toplumsal ilerleme savaşımının biçim ve yöntemlerine pek çok yenilik ve özellikler katacağına, bunları yaratıcılıkla geliştireceğine işaret etmiştir.

Leninci enternasyonalizm anlayışının, Leninizmin karşıtları tarafından bu anlayışa yakıştırılmaya çalışılan «Rus devrimi»ni mutlaklaştırma savlarıyla yakından uzaktan hiç bir ilişkisi yoktur. Bu anlayış, tam tersine, çok daha etkin, ulusal koşullara uygun düşen savaşım araç ve biçimlerinin aranmasına, bilimsel sosyalizmin genel ilkelerinin özele yansıyan biçim

---

(1) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 35, s. 279. (Rusça, «İşçi, asker ve köylü vekilleri sovyetlerinin 3. Rusya Kongresi'ne sunulan rapor»dan.)

(2) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 37, s. 304. («Proletarya devrimi ve dönem Kautsky»den.)

(3) Agy, c. 30, s. 13. («Yunus üzerine broşür»den.)

(4) Agy, c. 38, s. 385. («Macar işçilerine selam»dan.)

değişikliğinin doğru olmasını, «ulusal ve ulusal-devletsel farklılıklara» (5) doğru uyarlanmasını sağlayacak bir biçimde enternasyonal deneyimden yararlanılmasına yönlendiriyor.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin deneyiminin bizim ülkemizde kavranması asıl bu yoldan oluyordu. Bu deneyim Yunanistan devrimcilerinin ve demokratlarının yaşamında ve savaşımında hemen ve organik olarak, onların öz davası olarak, onların yüce özlem ve mutlarının ete-kemiğe bürünmesi olarak yeretmiştir. Rusya'daki sosyalist devrimden birkaç gün sonra ilerici «Rizospastis» gazetesi (daha sonraları bu gazete YKP MK'nin yayın organı oldu) bu devrimi, beraberinde «savaş sonrası toplumun insancıl biçimde örgütlenmesinin pekişmesini» getiren bir «insanlığı kurtarıcı ilaç» olarak niteledi.

Rusya'daki devrimci olaylar ülkemizi de doğrudan ve olumlu bir biçimde etkiledi. Lenin, daha Haziran 1917'de «uygar» emperyalistleri Yunanistan üzerinde uyguladıkları kaba baskı yüzünden sert bir dille yerdı ve bunlardan, bu arada o zamanki Rusya hükümetinden Yunanistan'ın işçilerine karışılmasına son vermelerini istedi. (6) Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra Sovyet hükümeti, geçmişte Yunanistan ile imzalanmış olan eşit haklı olmayan tüm anlaşmaları geçersiz ilan etti, «Yunanistan'ın dış borcunun «Rus payı»ndan vazgeçti ve 19. yüzyılın sonunda emperyalist devletlerce dayatılmış olan Uluslararası Ekonomik Kontrol Komisyonu'na katılmayı reddetti.

Eşit haklılık, devletlerin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne saygı, işçilere karışmama gibi yepyeni ilkelere dayalı uluslararası ilişkiler kuran bir büyük devletin belirmiş olduğuna Yunanlılar kendi deneyimleriyle inandılar. Ekim Devrimi ülkemizdeki halk yığınlarının ulusal bağımsızlık savaşımının yeni, antiemperyalist temel üzerinde gelişmesini teşvik etti. Ekim Devrimi Yunanistan emekçilerinin Sovyet ülkesiyle, onun işçi sınıfıyla, Lenin'in partisiyle dayanışmasının temellerini attı. Ve bu dayanışma bugün de sürüyor, daha da güçleniyor.

Ekim Devrimi'nin etkisi Yunanistan'da devrimci sürecin gelişmesini hızlandırdı, bu sürecin çeşitli akımları arasındaki karşılıklı eylem birliğini güçlendirdi. Bu etki derindi, geleceği olan bir etkiydi. Ülkemizde komünist hareketin belirmesine yardım etti. Bu hareket başlangıçta, Kasım 1918'de kurulan Sosyalist İşçi Partisi tarafından temsil edildi. Ülke tarihinde ilk kez gerçek devrimci, yurtsever, proleter enternasyonalizmi konularında olan bir parti belirdi. Kuruluşundan bir yıl sonra bu parti Komünist Enternasyonal'e (Komintern) katıldığını ilan etti ve bu katılım partiyi uluslararası devrimci işçi hareketinin geniş alanına çıkardı. Ko-

(5) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 41, s. 77. («Komünizmin çocukluk hastalığı: Solculuk»tan.)

(6) Bak: Agy, c. 32, s. 258-259. («Kiminle alay ediyorsunuz?» başlıklı yazından.)

mintern'in yardımıyla Yunanistan Komünist Partisi, Komintern'in enternasyonalist deneyiminden daha verimli yararlanma, etkin bir eylem rotası sapmayabilme, yığınlar arasındaki konumlarını sağlamlaştırma, profesyonel devrimci kadrolar yetiştirebilme olanaklarına kavuştu. Parti, ardıcıl enternasyonalizmin bir partisi oldu ve bu, Cumhuriyetçi İspanya'nın cephelelerinde çarpışan Yunanlı komünistlerin kahramanlıklarında parlak bir ifadesini buldu.

Komünistlerin enternasyonalizmi mutlaka ulusal koşulların prizmasından geçerek somut biçimler almaktadır. Enternasyonal olanla ulusal olan ayrılmaz bir bütündür, savaşımın her aşamasında birbiriyle sıkıca örülmektedir. Bu bütünselliğin bozulması, yaşamın da gösterdiği gibi, enternasyonalizmi öldürebilir, onu sınıf savaşımı pratiğinden kopmuş bir soyut doktrine dönüştürebilir. Biz, uluslararası faktöre büyük önem verirken, aynı zamanda partinin eylem ve çalışmalarında iç faktörün birincil rol oynamasını gerekli sayıyoruz. Enternasyonalizmin ardıcıl savunucusu ve uygulayıcısı olan YKP, aynı zamanda gerçek ulusal bir partidir. Yunanistan komünistleri ulusun çoğunluğunun, yani emekçi yığınlarının yaşamsal çıkar ve haklarını savunduklarını, halkın yurtseverlik geleneklerine bağlı olduklarını, kendi ülkelerinin bağımsızlığını ve egemenliğini güçlendirmek için özveriyle savaştıklarını somut işle kanıtlamışlardır. Onlar, ulusal gelişmenin sorunlarını işçi sınıfının ödevleriyle birleştirerek, Yunanistan'da toplum yaşamının yeni bir sosyal temel üzerinde her yönüyle serpilip gelişmesi için çalışıyorlar. Onların yurtseverliği enternasyonalizmle içiçe geçmiş bulunuyor.

Komünistler, Ulusal Direniş Hareketi'nin en ön saflarında çarpışan yurtsever savaşçılardı. Bu direniş hareketi süreci içinde devrimci halk iktidarının filizleri de boy atıyordu ve bu da işgalcilere karşı koymada ulusun birliğini sağlıyordu. Partimiz demokratik özgürlükler için, ömrünü bitirmiş olan monarşiye ve askeri faşist diktatörlüğe son vermek için halkı ayağa kaldırarak harekete geçirdi. YKP, uluslararası emperyalizme ekonomik ve politik bağımlılığa son verme yönündeki günlük savaşımın başlıca örgütleyicisi duruma geldi. Komünistler her zaman işçilerin, memurların, köylülerin, zanaatçıların, emekçi aydınların, kadın ve gençlerin yanında yer aldı ve almaya devam ediyor. Onlar, emekçiler için hak ve adalet, halk için özgürlük, ülke için gerçek bağımsızlık ve egemenlik istediklerinden dolayı zindanlara atıldılar, sürgün edildiler. Komünistler bu yurtsever amaçlar uğruna büyük kurbanlar verdiler. Binlerce yoldaşımız ülkenin özgürlüğü uğruna canını verdi.

YKP, iktidar çevrelerinin «kemer sıkma», «sıkı tasarruf» politikasıyla büyük sermayenin durumunu güçlendirme ve ağır ekonomik bunalımın yükünü ise emekçilerin omuzlarına yükleme girişimlerine karşı savaşımında ardıcıl yurtsever konumlarda yer almaktadır. İktidar çevrelerinin uygula-

diği politikayla işçi ücretleri dondurulmuş, Yunan para birimi Drahmi devalüe edilmiş, ekonomide devlet yatırımları azaltılmış, bu da işsizliği kamçulamıştır. Bütün bunlar emekçilerin yığınsal eylemlerinde güçlü bir yükselişe yol açmıştır. Protesto eylemlerine milyonlar katılıyor. Ve bu hareketlerin en ön saflarında, yığınlarla kaynaşarak komünistler yürüyor. Onların saygınlığı ve ulusal yaşama etkileri artıyor. 1986 güzünde yapılan yerel yönetim seçimlerinin sonuçları bunun çarpıcı bir örneği oldu.

Partimiz, sözkonusu seçimler öncesinde sol ve ilerici güçler arasında koalisyon oluşturulmasına belirleyici katkıda bulundu ve bu koalisyon çerçevesinde, eşitlik temelinde sol ve ilerici güçler yerel yönetimlerle ilgili olarak ortak programlar hazırladılar ve ortak adaylar gösterdiler. YKP, bu tür ittifakların daha geniş planda, örneğin doğrudan orantılı seçim sistemini getirecek bir yasanın çıkarılması istemini gözönünde bulundurarak, iktidara sırayla iki partinin gelmesi pratiğini önlemek, sol ve ilerici güçler arasındaki bağlaşıklığı güçlendirmek ve son tahlilde dönüşümler politikasını gerçekleştirmek için taşıdığı önemi vurgulamaktadır.

Yerel yönetim organları seçimleri sırasında oluşturulan Sol Blok, halk hareketinin önemli bir kazanımıdır, bu ittifakın önemi somut bir seçim kampanyasının sınırlarını aşmaktadır. Bizim, katılan tarafların çıkarlarını ve hak eşitliğini hesaba katarak bu tür ittifaklar oluşturma önerimiz, bereketli bir toprağa atılmış oldu. Bundan önce sendikal hareket içinde ve seçim yasanının değiştirilmesi için mücadelede başarılı bir işbirliği gerçekleştirildi, ayrıca iktidardaki Yunanistan Sosyalist Hareketi Partisi'nin (PASOK) etki alanında önemli değişiklikler, güçler arasında ayrışmalar oldu. Bizim önerimiz sol ve ilerici çevrelerde, ideolojik farklara, bu örgütlerin gerek yönetim gerekse kadro ve sıradan üyeler düzeyindeki farklılıklara karşın sıcak bir ilgiyle karşılandı. Seçmenlerin tercihi kesin ve tek anlamlı oldu: PASOK 1985 seçimlerine kıyasla yüzde 10'dan fazla oy kaybına uğradı. Sağcılar yüzde bir geriledi. YKP ve sol güçlerin birliği ise yüzde 12'nin üzerinde bir oy artışı sağladı.

Seçim kampanyası partimizin politik saygınlığını daha da artırdı. Partimizin sol güçlerin birliğine, yığınların bilincindeki «sağcılar ve sağ karşıtları» gibi sınırlayıcı kalıpların kırılmasına, dönüşümlerin gerekliliğine ilişkin görüşleri yeni konular elde etti. Bunu, örneğin YKP 12. Kongresi'ne sunulacak YKP MK Tezleri'nin tartışmasını başlatmış olan ve Şubat ayında Atina'da yapılan yığınsal miting gözler önüne serdi. Bu mitinge yalnızca komünistler ve onların bağlaşıkları değil, aynı zamanda öteki toplumsal politik akımların temsilcileri de katıldı. Tezlerin canlı, açık tartışması şunu gösterdi: YKP'nin politikası toplumun çok daha geniş çevrelerinin dikkatini çekmektedir, hükümetin izlediği doğrultunun çok daha ağırlıklı bir alternatifi durumuna gelmektedir.

Ne ki, böyle bir değerlendirme bizi, kendinden hoşnut olma gibi bir duruma götürmemelidir. Seçim mücadelesi komünist partisinin politik



potansiyelini, onun, karmaşık koşullarda etkin savaşım yürütmeye ne denli hazırlıklı ve yetenekli olduğunu yoklayan bir sınav oldu. Bir dizi zayıflık ve eksikliği, yönetme işlerinde kaliteyi yükseltme gerekliliğini ortaya çıkardı. Partimizin bağlaşıklık politikasının daha iyi kavranması ve kavratılmasını, bunun hiç bir sekter sapmaya yer vermeden doğru bir biçimde gerçekleştirilmesini sağlamak için ideolojik çalışmaları daha da derinleştirmek gerekiyor. Ayrıca, iki partili sisteme karşı savaşımın, PASOK ile tutucu Yeni Demokrasi Partisi arasındaki mevcut farkları eşitlemek, her iki partiyi de bir kefeye koymak demek olmadığını da vurgulamak gerekiyor. Sağa karşı savaşım yerine PASOK'a karşı savaşım görüşünü biz asla kabul etmiyoruz. Böyle bir şey, komünistlerin iktidar partisinin ardından giden, ancak onun resmi konumlarının tümünü onaylamayan emekçileri kendi saflarına kazanma olanaklarını baltalar, aynı zamanda bizim esnek ve bağımsız bir biçimde politik gelişmeye belirleyici etki yapma olanaklarımızı sınırlamış olur.

PASOK'un iktidarda bulunduğu yıllar, bu partinin Yunanistan'da dönüşümler konusunda, uluslararası emperyalizme ve NATO'ya karşı ülkenin egemenliğini koruma konusunda verdiği eski vaatlerini yerine getirme niyetinde olmadığını tüm açıklığıyla gösterdi. Bu parti sermayenin işlerini yürüten, bunlara hizmet eden bir politika izliyor. Bununla birlikte değişikliğe olan gereksinim azalmıyor, tersine daha da artıyor. Bu nesnel bir gereksinimdir. Ve şimdi değişiklik ve dönüşümler bayrağı komünistlerin ellerinde dalgalanıyor.

Sol ve ilerici güçler ülkede gerekli değişiklikler için halkı birleştirme ve politik durumu belirleyici bir biçimde etkileme olanığına sahiptirler. YKP'nin biriktirdiği politik deneyimin özü de budur. Biz, gelecekte Yunanistan'da sosyalist nitelikli dönüşümleri gerçekleştirmeye yetenekli büyük bir koalisyonun oluşturulmasına dek sol güçlerin, genelde tüm ilerici çevrelerin işbirliğini bundan böyle de derinleştirmeye çalışacağız. Komünistlerin başlıca çabaları işte bu hedefe yöneliktir.

Yaşam, ülkenin gereksinim duyduğu değişikliğin, eskiden sanıldığından çok daha derin bir nitelik taşıması gerektiğini gösteriyor. Biz buna stratejik bir önem veriyoruz. Ve antitekelci, antiemperyalist, demokratik savaşımı sosyalist perspektiflerle daha sıkı bağlamaya çalışıyoruz. Böyle bir değişikliğin gerçekleştirilmesi erkın tamamen sol ve ilerici güçler tarafından kazanılması sorununu hemen çözmüş olmayacaktır. Ancak böyle bir yoldan sol hükümetin kurulmasına doğru adımlar atılabilir ve böyle bir hükümet tüm erki elde etmek amacıyla yığınsal hareketlere dayanarak, sınıf savaşları süreci içinde devlet mekanizmasında köklü dönüşümleri gerçekleştirebilir ve bu da, son tahlilde, yeni toplum için savaşımında nitel bir sıçrayış olacaktır.

Komünistler bu yönde çaba harcarken, elbette, sırf ulusal çıkarlar alanında sıkışıp kalma gibi bir duruma düşmemeye özen göstereceklerdir.

Biz, uluslararası gerçekleri dikkate alan bir politika izlemeye, partimizin uluslararası ilişkilerini geliştirmeye çalışıyoruz. YKP'nin, Yunanistan'ın devrimci demokratik hareketinin gelenekleri eskimiyor. Tersine, bu geleneklerin ilerici güçlerin savaşımına yaptığı etki artıyor, çünkü dış ve iç faktörler arasındaki, partinin ulusal ve uluslararası ödevleri arasındaki karşılıklı bağlar daha da güçleniyor.

Ekim 1917'den bu yana çağdaş dünyadaki sınıfsal çelişkilerin düğümlediği başlıca düğümü sosyalizm ile emperyalizm arasındaki kavga oluşturuyor. Lenin'in vurguladığı gibi, bunu dikkate almadan «dünyanın en uzak köşesi söz konusu olsa dahi» (?) uluslararası yaşamın hiç bir sorunu ne doğru bir biçimde ortaya konabilir, ne de sağlıklı bir çözüme kavuşturulabilir.

Bugün barışın ve toplumsal ilerlemenin yazgısı dünya sosyalist sisteminin ekonomik ve politik gelişmesinin hızlandırılmasına her zamankinden daha çok bağlıdır. Dünya sosyalist sistemi uluslararası arenaya başlıca antiemperyalist güç olarak çıkıyor, barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için savaşan halkların, bu arada Yunanistan halkının en güvenilir dayanağını oluşturuyor. Biz şuna kesinlikle inanıyoruz ki, herhangi subjektif iradeye göre değil, tarihsel sürecin bir gereği olarak *Sovyetler Birliği'ne, öteki sosyalist ülkelere ilişkin tutum proleter enternasyonalizminin ölçütü olmuştur ve olmaya devam edecektir.*

Bununla ilgili olarak, sermaye dünyasındaki devrimci harekete sosyalist devletlerin desteğinin biçimleri sorunu ortaya çıkıyor. Bu sorun, Ekim Devrimi'nden sonraki döneme göre şimdi çok daha başka bir biçimde öne çıkıyor. Böyle olmakla birlikte, daha o zaman bu soruna bulunan çözümün yarattığı deneyim şimdi de önemini koruyor. Üstelik bu deneyim, belli bir anlamda, sosyalizmin gelişmesinin başlangıç aşamalarına göre şimdi çok daha büyük bir güncellik kazanmış bulunuyor. Bu neden ileri geliyor? Şundan ileri geliyor ki, sosyalist ülkelerin, devrimci hareketlere destek de içinde, uluslararası arenadaki her eylemi, geçmişe kıyasla şimdi tüm insanlığın yazgısı, insanlığın sağ kalması için muazzam bir sorumluluğu da beraberinde getiriyor.

Ekim Devrimi'nin deneyimi bize, şimdiki koşullarda neleri gösteriyor, öğretiyor? Lenin'in «Tuhaf ve korkunç» başlıklı makalesine başvuralım. Bu makalesinde Lenin, Almanya ve Avusturya ile bir barış anlaşması imzalanmasına «uluslararası devrim»in çıkarlarını savunma konumundan karşı çıkanlara sert tepki gösteriyor. Lenin devrimlere, hiç kuşkusuz, yardım edilmesi gerektiğini, ancak Sovyet erkinin, devrimi «kışkırtmak»tan kaçınarak, savaşa ve kendi yenilgisine yol açacak rizikolara girmeden kendi olanaklarına göre yardım *biçimini* seçmesi gerektiğini vurgulu-

---

(?) Agy, c. 41, s. 242. («Komintern'in 2. Kongresi'nde ulusal sorun ve sömürge sorunları komisyonunun raporu»ndan.)

yor. (8) Lenin'in bu ögüdü nükleer çağda, devrimci hareketleri desteklemede insanlığın yok olması riskinin artmasına yol açmayacak biçimler seçmek gibi, sosyalizmin önünde karmaşık bir ödevin durduğu günümüzde çok daha yakıcı bir önem kazanıyor.

Yunanistan Komünist Partisi'ne gelince, biz, sosyalizmin bize sağlayabileceği başlıca desteği, sosyalizmin gelişmesinde, başarılarında, örneğin kapitalist ülkeler emekçileri için sosyalizmin çekiciliğinin artmasında görüyoruz. Biz biliyoruz ki, yeni toplumu kurma işi, şimdiki dek hiç kimsenin geçmediği, zorluklarla, karşılaşıldığı, eksikliklerin olduğu, hataların yapıldığı yollardan geçilerek gerçekleşiyor. Ancak bu yol, evrensel-tarihsel önemde sosyal kazanımlara ulaşılmasını sağlıyor. Çalışma, eğitim, toplumsal sorunların çözümüne katılım, halkların, ulusların ve ırkların hak eşitliği gibi en önemli insan hakları tarihte ilk kez gerçekleştirildi. Sosyalizmin tarihsel üstünlüğü kendini temel sosyal sorunların çözümünde gösteriyor, işte bu nedenle sosyalizm tüm çağdaş dünya üzerinde böylesi muazzam bir etki gücüne sahip bulunuyor.

Şu da unutulmamalıdır: Yeni toplumu kurma süreci, tamamlanmış bir süreç olmaktan henüz uzaktır. Yeni, henüz keşfedilmemiş hedeflere, sorunlara doğru sürekli bir ilerleme oluyor, bütün bunlar kendiliğinden, otomatik olarak çözülmüyor, tersine bunların tüm toplumun çıkarları doğrultusunda bilinçli ve planlı bir biçimde çözülmesi gerekiyor. Bu deneyimin bütün yan ve yönleriyle yaratıcı bir biçimde incelenip kavranması, ülkenin özelliklerini dikkate alarak ve sosyalizmin genel yasallıklarına dayanarak kendi sosyalist perspektifimizi çizebilmemiz için gerekli oluyor.

Bugün Sovyetler Birliği'nde hız kazanan süreçler Yunanistan komünistlerinde özel bir ilgi uyandırıyor. Lenin'in partisinin 27. Kongresi, SBKP MK'nin Qcak 1987 Plenumu, bu forumlarda Mihail Gorbaçov'un yaptığı konuşmalar ve bunlarda gözler önüne serilen, Ekim Devrimi'nin davasını layıkıyla sürdüren ve geliştiren gerçekten devrimci dönüşümler programı bizde silinmez izlenimler bıraktı. Bu programda öngörülen sosyal-ekonomik gelişmeyi hızlandırma ve toplumun demokratikleştirilmesi doğrultusu büyük bir uluslararası önem taşıyor. Sovyetler Birliği'nde olup bitenler her zaman komünist hareketin ve bir bütün olarak da devrimci hareketin gelişmesini şu ya da bu biçimde etkilemektedir.

SBKP'nin yenilikçi ideleri kardeş partilerin teori ve pratiğini zenginleştirmekte, günümüz dünyasının çelişkilerine ilişkin görüşlerimizi derinleştirmekte, her ülkenin reel koşullarında sosyalizm için savaşım perspektifini genişletmekte, komünistlerin enternasyonalist dayanışma ve işbirliğinin gelişmesine ivme kazandırmaktadır.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin utkusunun 70. yıldönümünde biz, ancak sosyalizmin, nitel bakımdan daha yüksek bir gelişme düzeyine hızla

---

(8) Bak: Agy, c. 35, s. 403. («Tuhaf ve korkunç» başlıklı yazıdan.)

ulaşabilmek için iç düzensizlikleri giderme ve olumsuz olayları aşma gücüne ve yeteneğine sahip olduğunu, tüm insanlık için yeni sosyal ve demokratik ufuklar açtığını görüyoruz.

Bugün Sovyetler Birliği'ndeki dönüşümlerin olumlu etkileriyle pek çok kişi sosyalist devletin rolü üstüne yeniden düşünmeye başlıyor. Eski anlayışlar aşınıp gidiyor; yeni, olumlu değerlendirmeler beliriyor. İnsanlar artık şunu hissediyorlar: SSCB'de, köklü barışçı girişimlerden dinamik ekonomik ve politik değişimlere dek, bütün olup bitenler tüm dünya için büyük önem taşıyor.

Enternasyonalizm bayrağını yükseklerde dalgalandıran YKP, ister iktidarda olsun, ister kapitalist ülkelerde savaşım versin, hemen hemen bütün komünist ve işçi partileriyle ilişkilerini sürdürüyor. Bu ilişkiler yoldaşlık, eşit haklılık, bağımsızlık, birbirlerinin içişlerine karışmama ilkelerine dayanıyor.

Komünistlerin eylem yürüttükleri koşulların farklı oluşu, yerel özellikler, şu ya da bu soruna yaklaşım yöntemleri ve yollarının çeşitliliği aynı zamanda uluslararası komünist hareket içinde görüş ayrılıklarının belirmesine yol açıyor. Bu, hem dünyadaki yeni gerçeklerle, hem de devrimci savaşımındaki eğilimlerle bağlıdır ve komünist partileri bunları zaman süresi ve genel anlamı açısından değişik biçimlerde değerlendirmektedir. YKP'ne göre, günümüzün komünist hareketi gibi, muazzam bir hareket içinde çok biçimliliğin diyalektik birliğini sağlamak olanaklıdır. Görüş ayrılıklarını yoldaşça tartışmalarda ve proleter enternasyonalizmi temelinde gidermeye çalışmak en tutarlı tavır olacaktır, çözülmemiş sorunların yanıtını ise yaşamın kendisi, tarihsel pratik verecektir. Biz, komünistleri birleştiren şeylerin onları ayıran şeylerden üstün gelmesi gerektiğine inanıyoruz.

Kardeş partiler arasındaki karşılıklı ilişkilerin kuralları tarihseldir. Bunlar, hareketimizin gelişmesiyle birlikte değişmektedir. Ekim Devrimi'ni izleyen dönemde komünistlerin enternasyonalist birliği tek bir uluslararası örgüt, yani Komintern çerçevesinde gerçekleştiriliyordu ve bu da hareketin oluşması gereksinimlerine tamamıyla uygun düşüyordu. Olgunlaşmanın daha yüksek bir evresinde komünist partileri arasındaki ilişkiler kurallarında köklü bir yenilenme oldu, komünist partilerin enternasyonalist ilişkilerinde günümüzün koşullarına uygun yeni biçimler oluşturuldu ve geliştirildi.

Ancak bu biçimler ne denli değişmiş olursa olsun, bunların temelini, değişik koşullarda eylem yürütmelerine rağmen, ortak davaya hizmet eden partiler arasındaki dayanışma oluşturmaktadır. Bu planda, bizim görüşümüze göre, iktidarda olan partilerle kapitalist ülkelerde savaşım veren partiler arasında karşılıklı işbirliğinin güçlendirilmesi ilkesel önem taşıyor. YKP, Lenin'in partisiyle çok eskilere uzanan sıkı ilişkiler kurmuş

olmaktan gurur duyuyor. 1986 sonunda Moskova'da SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'la yapmış olduğumuz görüşme bu ilişkilerin gelişmesine yeni bir ivme kazandırdı. Bu görüşemede, öteki sorunların yanısıra, dünyamızın şimdiki durumu ve geleceği açısından uluslararası komünist hareketinin rolü ve sorumluluğu üzerinde duruldu, eşit haklı ve bağımsız kardeş partiler arasında canlı, yoldaşça görüş alış veriş yoluyla bu hareketin birliğini güçlendirme ve pekiştirme olanakları ele alındı.

Son zamanlarda YKP delegasyonları ile Çekoslovakya, Küba ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'ndeki iktidar partilerinin yöneticileri arasında da görüşmeler yapıldı. Bu görüşmelerin sonuçları Yunanistan komünistleri ile sosyalist ülkeler komünist partileri arasındaki ilişkilerin gelişmesine önemli katkılarda bulundu. Bu forumların demokratizmi, kardeş partilerin bağımsız, eşit haklı ve başına buyruk olmaları, savaşım koşulları ve deneyim birikimlerinin çok çeşitli oluşuna, onların ulusun yaşamında kendi rollerini artırma olanaklarına uygun düşüyor.

Komünistlerin ülke içinde ve uluslararası arenadaki etkinliklerini arttırmaya çalışırken biz, aynı zamanda, en geniş toplumsal çevrelerle, bu arada barışın korunmasından ve insanlığı tehdit eden nükleer savaş tehlikesinin önlenmesinden yana olan sosyal demokratlarla, «yeşiller»le, burjuvazinin temsilcileriyle diyalog ve işbirliğinin geliştirilmesine ilgi gösteriyor, bu yönde çaba harcıyoruz.

Enternasyonalizm ilkeleri günümüzde barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm güçleri arasında uluslararası işbirliğinin artan olanakları ve gereksinimleri temelinde daha da zenginleşiyor, «proleter dayanışma» kavramının içeriği genişliyor, onun ifade biçimleri çok daha çeşitleniyor. Sosyalist ülkelerdeki süreçlerle, sanayice gelişmiş kapitalist ülkelere ve gelişmekte olan devletlerde önceleri politik bakımdan pasif kalmış olan emekçi kesimlerinin, şimdi aktif tarihsel faaliyetlere çekilmesiyle bağlı olarak sınıf savaşımında gözlenen yeni olaylar, savaş karşıtı hareketlerde kaydedilen hızlı yükseliş, bütün bunlar, tüm ilerici güçlerin enternasyonalist dayanışmasına evrensel boyutlar kazandırıyor.

Bu işbirliğinin ana yönünü emperyalizmin, en başta ABD emperyalizminin sosyal öç almak, halkları savaş hali yasalarına göre yaşamaya zorlamak, onları nükleer roket ve uzay silahları korkutmamacasının rehineri olarak tutmak amacıyla uluslararası gericiliği birleştirme yeltenişlerine kesin karşı koymak oluşturuyor. Uygarlığı tehdit eden nükleer savaş tehlikesinin belirilmiş olması bile, tek başına, dünyanın gelişmesindeki ulusal ve enternasyonal eğilimlerin ne denli içiçe geçtiğini, birbiriyle düğümlendiğini gösteriyor. Komünistlerin eylemlerinde savaşa karşı mücadele ve emperyalizme karşı koyma sorunları ön plana çıktıkça, kardeş partiler arasındaki enternasyonalist işbirliğini derinleştirme görevinin önemi de o ölçüde artmaktadır.

Yunanistan, patlamaya hazır barut fıçısına dönüştürülmüş bölgelerden birinde yer aldığı için, bu sorunlar bizim açımızdan çok daha yıkıcı önem taşıyor. Biz, iç dönüşümler için savaşımı ulusal bağımsızlık sorunuyla sıkıca bağlıyoruz. Komünistlerin gerçekleştirmeye çalıştığı değişiklik, aynı anda hem yerli hem de yabancı tekellerin ayrıcalıklı konularına darbe indirmeyi amaçlıyor ve bu da sadece ülkenin ekonomik gelişmesini değil, aynı zamanda Yunanistan'ın egemenliğini ilgilendiriyor. YKP kendi önüne şu hedefleri koyuyor: Ülkenin nükleer silahlardan ve Amerikan üslerinden arındırılması; Yunanistan'ın NATO'dan çıkması; Balkanlar'ın nükleer silahsız bölgeye, Akdeniz'in ise nükleer silahlardan arındırılmış bir barış gölüne dönüştürülmesi; silahlanmanın adım adım sınırlandırılması ve uluslararası gerginliğin azaltılması temelinde tüm dünyada güvenliğin artırılması.

Biz Kıbrıs halkının yanında yer alıyoruz ve onun ABD ve NATO planlarına karşı, Kıbrıs sorununun Birleşmiş Milletler çerçevesinde adil çözümünü için, Kıbrıs'ın bağımsızlığı, toprak bütünlüğü ve egemenliği için verdiği mücadeleyi destekliyoruz.

Ege Denizi'ne gelince, biz ulusal sınırlarımızın kutsal ve dokunulmaz olduğu görüşündeyiz ve YKP gerek Yunanistan'da, gerekse Türkiye'de her türlü şoven çıkış ve tutumlara karşı çıkmaktadır. Ege Denizi bölgesindeki bunalım, her iki halkın karşılıklı çıkarlarının dikkate alınması, her iki ülkenin ulusal bağımsızlığı ve toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi temelinde, güce ve güçle tehdide başvurmaksızın giderilmeli ve çözümlenmelidir. Partimiz ile Türkiye Komünist Partisi arasında Şubat 1987'de yapılan, partilerimiz arasındaki ilişkilere özgü kardeşçe işbirliği havası içinde geçen görüşmelerde bu sorun tam da böyle ortaya kondu ve ele alındı.

Şimdiki silahlanma yarışından sosyalizmi ve emperyalizmi eşit sorumlu gibi gösteren teoriyi reddeden YKP, barışın yararına olan her adımı destekliyor. Biz, 2000 yılına kadar tüm nükleer silahların yok edilmesini ön gören Sovyet planına büyük değer biçiyoruz, Avrupa'daki orta menzilli roketlerin kaldırılmasına ilişkin SSCB'nin cesur önerilerini selamlıyoruz. Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist devletlerin bütün bu girişimleri halkımızın ulusal çıkarlarına uygun düşüyor.

YKP'nin 12. Kongresi, insanlığın içinde bulunduğu kritik bir dönemde, Yunanistan'ın daha iyi geleceği uğrunda mücadele eden güvenli ve adaletli bir dünya için savaşımı doğrudan doğruya bağlandığı bir aşamada toplanıyor. Günümüzde «kurtulmanın ulusal duvarları» diye bir şey söz konusu olamaz. Barış ve güvenlik tüm insanlığın ortak sorunu haline gelmiştir ve bu sorun tüm halkları, büyük olsun küçük olsun tüm devletleri birleştirmektedir.

Bu nedenle YKP ülkede barış hareketini geliştirme işine büyük önem veriyor. Biz, ABD'nin serüvenci tutumunun yarattığı tehlikeler ve uluslararası durumun kritik niteliği karşısında komuoyunun çok daha duyarlı

olmasını sağlamaya, SSCB'nin barışçı önerileri hakkında, sosyalist ülkelerin nükleer yıkımı önleme mücadelesinde oynadığı rol üzerine kamuoyunu çok daha geniş biçimde bilgilendirmeye çalışıyoruz. Savaş karşıtı hareketin gelişmesi, yalnızca halklar arasında barış davasına paha biçilmez katkı yapmakla kalmıyor, aynı zamanda hükümetlerin emperyalizm karşısında ikircimliğini ve ödün vermelerini sınırılıyor, ülkelerin ulusal bağımsızlıkları uğrındaki mücadeleye politik ve ideolojik destek sağlıyor.

Yaklaşık 70 yıldır Yunanistan Komünist Partisi Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin enternasyonalist geleneklerine bağlı kalmaktadır. Bu süre içinde biriken deneyim seçtiğimiz doğrultunun doğru olduğunu gösteriyor.

TÜSTAV

# Genel olarak savaş, komünist partisinin amaçlarına ters düşmektedir

Prof. VADİM ZAGLADİN

SBKP MK üyesi

Başlığa çıkarılan sözler V. İ. Lenin'e aittir (1). Bu sözler işçi hareketinin devrimci öncüsünün barış ve savaş konularındaki konumunun özünü son derece kısa şekilde, bir özdeyiş biçiminde dile getirmektedir. Lenin, yüz-yılıımızın en büyük politikacılarından biridir. Yaşamının önemli bir kesimini Lenin, militarizme ve savaşa karşı ideolojik ve pratik savaşım davasına adanmış, devrimci olarak tüm azmini, bilim adamı olarak üstün zekasını ve devlet adamı olarak kararlı tutumunu bu savaşımında ortaya koymuştur. Lenin'in halklar arasında barışın sağlanmasına yönelik savaş karşıtı görüş ve eylemleri bugün de onun yolunu izleyenler için ve elbette Sovyetler Birliği Komünist Partisi için bir kılavuz niteliği taşımaktadır.

Birçok burjuva araştırmacı ve daha başka araştırmacılar sık sık şu iddiada bulunuyorlar: Lenin'in savaş ve barış sorununa ilişkin görüşleri yalnız yüz-yılıımızın başındaki koşulları yansıtmaktadır ve bunların bugün uygulanabileceği şüphelidir. Lenin'in yapıtlarında, kuşkusuz, yaşadığı dönemin damgasını taşıyan hükümler vardır. Buna her halde şaşmamak gerekir. Şaşılması gereken şudur: Lenin, çıkardığı en önemli ve temel sonuçlarda son derece haklıdır; bu sonuçlar, aslında yeni bir çağ olan günümüzde de çok büyük önem taşımaktadır.

Gerçekten de Lenin neler yazmış, neler söylemiştir?

Lenin, savaşın emekçi insanlar için, tüm insanlık için korkunç bir felaket ve büyük bir tehlike olduğunu belirtmiştir. Onun inancına göre, haksız savaşlara, istila savaşlarına karşı savaşım, işçi sınıfının, komünistlerin, tüm devrimcilerin en önemli görevlerinden biridir.

Lenin, silahların geliştirilmesinin, insan toplumunun bizzat varlığının temellerini zayıflatabileceği konusunda uyarıda bulunmuştur. (2) Bu, günümüz açısından doğru değil midir? Dahası, nükleer roketler yüzülünde Lenin'in bu çağırısı daha büyük ağırlık, daha büyük önem kazanmaktadır.

Lenin, emperyalizmin doğası gereği militarizmin, silahlanma yarışının motoru ve savaşların kaynağı olduğunu yazmıştır. Bu, günümüz açısından doğru değil midir? Elindeki nükleer-uzay copunu sallayarak insanlık için,

(1) Bak: V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 36, s. 470. (Rusça, «Simonovsk bölgesinde 28 Haziran 1918'de yapılan mitingteki konuşma»dan.)

(2) Bak, Agy, s. 396. («Açlıkla mücadele üzerine rapor»dan.)



doğrudan onun varlığı için yeni, şimdiye kadar görülmemiş tehlikeler yaratan emperyalizm ve en başta Amerikan emperyalizmi değil midir?

Lenin, savaşı ortadan kaldırmanın, insanları savaş cephelerinde kırmaktan kurtarmanın yalnız sosyalizmle, onun tam zaferiyle olanaklı olacağını söylemiştir. Elbette sosyalizm henüz tüm dünya çapında zafere ulaşmış değildir. Ve sosyalizmin tam zafere ne zaman ulaşacağını hiç kimse kesin olarak söyleyecek durumda değildir. Ama insanlığın üçte birini kapsayan sosyalizm dünyası daha şimdiden savaş tehlikesinin önünde güçlü bir engel oluşturmaktadır. Sosyalizm dünyası yeni uluslararası politikanın, ilkesel bakımdan yeni görüş ve tasarıların gerçek motoru durumundadır. Bunların gerçekleştirilmesi, insanlığın tarihinde nitel olarak yeni, gerçekten barışçı bir sayfa açabilir.

Ekim Devrimi sonrasındaki yıllarda Lenin, karşı karşıya bulunan dünya sosyal güçleri arasındaki ilişkilerin barışçı komşuluk, barış içinde yanyana yaşama ilkeleri üzerinde kurulabileceğini ve kurulması gerektiğini yazmıştır. Ve emperyalizmin barışçı komşuluğu baltalamak, sosyalizmi askersel yoldan sarsmak, hatta yoketmek için sürekli çaba harcayacağı uyarısında bulunmuştur. Ama öte yandan şunu da belirtmiştir: Sosyalizmin istikrarı, onun kendini savunma yeteneğinin artması, barışsever güçler gibi güçlü, güvenilir bağlaşıklara sahip olması her devletin dünya çapındaki ekonomik değişime katılmaya nesnel gereksinim duyması, burjuva kampında derin çelişkilerin olması ve sosyalizm ile ilişkilere farklı yaklaşımlar gösterilmesi, bütün bunlar barış içinde yanyana yaşamayı sağlamak için tamamen reel olanaklar yaratmaktadır. Ekim Devrimi'nden sonraki 70 yılın tarihi, özellikle de son onyılların tarihi bu sonucun doğruluğunu kanıtlamıyor mu?

*Lenin'in savaş ve barış sorunundaki sonuçlarının güncelliği Marksizm-Leninizm teorisinin büyük yaratıcı özdeneyim temelinde karmaşık sorunlara çözüm bulma gücünün kanıtıdır.*

## 1.

Lenin şunları yazıyor: «Emperyalist savaşlar sorunu ... 1914'ten beri yeryüzündeki bütün devletlerin tüm politikalarının köşetaşını oluşturmaktadır. Bu sorun, on milyonlarca insan açısından bir ölüm kalım sorunu olmuştur ... Ekim Devrimi'miz bu sorunda da dünya tarihinde yeni bir çağ açmıştır.»<sup>(3)</sup>

Gerçekten de, sosyalist devlet kurulur kurulmaz yalnız demokratik ve adil barış politikasını ilan etmekle kalmamış, aynı zamanda kararlı eylemleriyle emperyalizmin başlattığı halk kırımına son verilmesinde belirleyici rol oynamıştır. Lenin şunları belirtiyor: «... Emperyalist dünya savaşın-

<sup>(3)</sup> Agy, c. 44, s. 148. («Ekim Devrimi'nin 4. yıldönümü üzerine» başlıklı yazıdan.)

dan devrimci çıkış; kapitalist canavarların dünya çapındaki iki grubunun kırımının içyüzünün açığa vurulması ve *bunun başarısızlığa uğratılması*; bunu biz sonuçlandırdık . . .» (4) Söz konusu olan, işçi sınıfının militarizm ve saldırı güçleri üzerindeki ilk zaferi, sosyalist politikanın emperyalist savaş politikası üzerindeki ilk zaferidir.

Sosyalist devrimin Sovyet ülkesindeki zaferi, dünyanın çehresini temel- den değiştiren bir dizi köklü, gerçekten tarihsel nitelikte sosyal-ekonomik ve politik dönüşümün yolunu açmıştır. Bunların başlıcalarını anımsayalım.

*Birincisi. Devletlerarası ilişkiler alanında güçlerin yeralımı ve orantısın- da köklü değişiklikler olmuştur.* Aslında, özellikle son onyıllarda, dünya topluluğunun yapısı ilkesel bakımdan yeni bir nitelik kazanmıştır. Bu ya- pıda, herşeyden önce, nükleer savaşın önlenmesinden yana çıkan, halklar arasında kalıcı barışı savunan güçlü sosyalist sistem yeralmaktadır. Bunun kapsamına sömürgeciliğin ezgisinden kurtulmuş ve gerçek bağımsızlık- ları, devletlerarası ilişkilerin demokratikleştirilmesi için kararlı çaba har- camakta olan onlarca devlet de girmektedir. Tarafsızlık ve bağlantısızlık konularında yeralan kapitalist devletler ve daha bir dizi ülke de saldı- rı ve serüven politikasını reddetmektedir.

*İkincisi.* Uluslararası yaşamın bugünkü politik görünümü bir başka açı- dan da yüzyılın başındakinden kesinlikle farklıdır. *Bugün dünya politika- sını yalnız devletler belirlememektedir. Bu politikanın oluşmasına, hem de giderek daha aktif bir biçimde, değişik politik ve toplumsal güçler katıl- maktadır.* Bu güçler, komünist, devrimci-demokratik, sosyalist ve sosyal- demokrat hareketlerdir; değişik doğrultulardan sendikalardır. Bu güçler, ideolojik, politik ya da dinsel görüş farklarına karşın savaşın önlenme- sinden, dünya ilişkilerinin normal, uygarca gelişmesinden ve halkların çok yönlü barışçı işbirliğinden yana çıkan çok değişik toplumsal güçler ve örgütlerdir.

Demek, ki, dünya ilişkilerinde yeni koşullar oluşmuştur. Lenin'in bilme- diği ve bilmesi olanaksız koşullar söz konusudur. Bu doğaldır. Ama şaşır- tıcı olan şu ki, Lenin dünyanın gelişmesinde benzeri bir perspektif tahmin etmiştir. Anımsayalım. Lenin, sosyalizmin barış politikasının belirleyici gücü olmasının olanaklı ve zorunlu olduğundan söz etmiştir. Lenin, o zamanki sömürgelerin saldırganlık, hegemonyacılık politikasına, militarizme karşı savaşında önemli bir etmen olacağını öngörmüştür. Lenin, geniş toplum- sal çevrelerin antiemperyalist aktifliğinin yükselmesinin kaçınılmaz oldu- ğunu yazmıştır. Ve bütün bunlar onun arzusunun bir ifadesi değildi. Bun- lar, toplumsal gelişmenin temel eğilimlerinin bilimsel analizine dayanan sonuçlardı. Herşeyden önce, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin ya yol aç- tığı, ya da hızlandırdığı, derinleştirdiği eğilimlerin bilimsel analizinin sonuçlarıydı.

---

(4) Agy, s. 224. («Şimdi ve sosyalizmin tam zaferinden sonra altının de- ğeri üzerine» başlıklı yazıdan.)

Anlaşılabileceği gibi, dünyada meydana gelen değişiklikler, savaş ve barış sorununda durumu değiştirmesini olamazdı. Lenin zamanında, savaşların, emperyalist savaşların kaçınılmaz olduğundan hareket etmiştir. O, defalarca doğrudan buna işaret etmiştir. Ama Ekim Devrimi sonrasında yeni çağın sorunun böyle ele alınışına düzeltmeler getirmiştir. Bugün biz açıkça şunu görmekteyiz: *Dünyamızda bugünkü güçlerin yer alımı nükleer dünya savaşını önleyebilir*. Bu savaş artık kaçınılmaz değildir.

Bu sonuca Marksist-Leninist düşünce, komünist hareketi daha 50'li-60'lı yıllarda varmıştır. Ama, barışı koruma, savaşı önleme görevini çözenin yaşamsal gerekliliği, zorunluluğu daha önce hiçbir zaman bugünkü kadar açık olmamıştır. Bu, son onyılların başka bir yeni olayıyla bağlıdır. Söz konusu olan, bilimsel-teknik devrimdir.

Bilimsel-teknik devrim, giderek hız kazanırcasına, yalnız askeri işlere yayılmakla kalmayıp, aynı zamanda ve ne yazık ki, en başta kırım araçları yaratma alanını sarmıştır. Lenin, silahların gelişmesiyle, «zaman gelecek, savaş öylesine yıkıcı olacaktır ki, savaşmak olanaksızlaşacaktır»<sup>(5)</sup> demiştir. İşte bu zaman artık gelmiştir. M. S. Gorbaçov'un dediği gibi, «Nükleer silahların yığılmasıyla ve bunların etkinleştirilmesiyle insan soyu ölümsüzlüğünü yitirmiştir. Bunu yeniden kazanmak, yalnız nükleer silahı yoketmekle olanaklıdır.»<sup>(6)</sup>

Söz konusu olan, *günümüzün kesin buyruğudur*, insanlığın yaşamda kalmasının temel koşuludur.

Birçok araştırmacı nükleer savaşı önleme olanağını ve gerekliliğini ele alırken, Clausewitz'in vardığı şu sonuç hakkında Lenin'in sözlerine başvurmaktadır: Savaş politikanın başka araçlarla devamıdır. Bilindiği gibi, Lenin bu görüşü paylaşıyor, doğru sayıyordu. Onun bu görüşü bugün geçerliliğini koruyor mu? Kanımızca, bu soruya yanıt, tamamen diyalektik bir yanıt olmalıdır.

En başta, Amerikan emperyalizminin gerçekleştirmekte olduğu nükleer savaş hazırlıklarını ele alalım. Bu hazırlıklar onun halk düşmanı, saldırgan politikasının, hegemonyacılık, neoglobalizm ve sosyalizme karşı «haçlı seferi» politikasının doğrudan devamı değil de nedir? Bu politikanın yalnız devamı değil, aynı zamanda *ayrılmaz parçasıdır!* Ve eğer emperyalist güçler, sağduyuya karşın, böyle bir savaşı başlatacak olurlarsa, kuşkusuz bu, onların insanlık düşmanı çılgınlık politikalarının bizzat devamı olacaktır.

Bu, elbette, savaş ile politika arasındaki bağıntı açısından hiç bir şeyin değişmediği anlamına gelmemektedir. Çok şey değişmiştir, üstelik köklü bir biçimde değişmiştir. Asıl önemli olan şu ki, *nükleer savaş vasıtasıyla bugün hiçbir politik amaca ulaşılamaz*. Bu anlamda deyebiliriz ve demeliyiz ki, *nükleer savaş politikanın devamı olmayacaktır*. Ve bu durum yeni

(5) N. K. Krupskaya. Lenin üstüne. Moskova, 1960, s. 40-41.

(6) «Pravda», 17 Şubat 1987.

bir ağırlıkla doğrulamaktadır ki, nükleer savaşı önlemek, buna izin vermemek ve toplumun yaşamından dışlamak, yaşamsal önemde ve son derece zorunlu bir görevdir.

## 2.

Sosyalizmin dış politikasının temel fikirleri, bilindiği gibi, Lenin tarafından formüle edilmiştir. Lenin'in Barış Buyruktusu bu bakımdan çok büyük ilkesel önem taşımaktadır ve bu önemi küçümsemek adeta elde değildir. İnsanlığın tarihinde ilk kez işgalci savaş bu muazzam *devlet belgesinde* resmen «insanlığa karşı en büyük suç» (7) ilan edilmektedir. Bugün, nükleer çağımızda bu niteleme son derece güncellik kazanmaktadır.

Barış Buyruktusu sosyalizmin dış politika amacını, adil, demokratik barışı sağlamak olarak belirlemiştir. «İlhaksız (yani yabancı topraklara el konulmadan, yabancı halklar zorla kendine eklenmeden) ve tazminat-sız» (8) barışın, başka bir deyişle, her ulusun kendi yazgısını özgürce belirleme hakkına saygıya dayanan barışı sağlamak söz konusudur. Amerikan emperyalizminin ulusların yazgısını belirleme hakkını küstahça çiğnemeyi neredeyse politikasının temel ilkesi ilan ettiği günümüzde bu istem, son derece güncel bir istem olarak ortaya çıkmıyor mu?

Barış Buyruktusu sosyalizmin istisnasız bütün ülkelerle hak ve çıkarlara karşılıklı saygı temelinde ilişkilere hazır olduğunu dile getirmiştir. Aslında burada, daha sonra geliştirilip tamamlanarak, Lenin'in değişik toplumsal düzenlerden devletlerin barış içinde yanyana yaşaması konseptinin özünü oluşturan temel fikirler açıkça belirmektedir.

Ve sonunda, Barış Buyruktusu yalnız hükümetlere değil, aynı zamanda halklara da yönelikti. Demokratik barış ilkelerini öne çıkarırken, Lenin, bizzat halklara, onların ülkülerine ve beklentilerine sesleniyordu. O, doğrudan emekçilere seslenerek, «barış davasını tamamlamada» (9) yardımcı olmaya çağırıyor, «savaş ve barış sorunlarına karışmaları için halklara yardım etme» (10) gereğinden sözediyordu.

Şöyle ki, Lenin'in konsepti savaş değil, her halkın haklarına saygıya dayanan barıştır; demokratik yöntemlerle ulaşılan, proletarya devletinin dış politika eylemlerinin halk yığınlarının eylemleriyle birleşmesine dayanan barıştır. Aslında Sovyetler Birliği'nin dış politika platformu, tıpkı öteki sosyalist ülkelerdeki gibi, tarihin sınavından başarıyla geçmiş olan bu konseptin devamından, derinleştirilmesinden ve geliştirilmesinden başka bir şey değildir.

(7) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 35, s. 14. («Barış Buyruktusu»ndan.)

(8) Agy, s. 13. («Barış Buyruktusu»ndan.)

(9) Agy, s. 16. («Barış Buyruktusu»ndan.)

(10) Agy.

Bunun yanısıra komünist ve işçi, demokratik-devrimci partiler, uluslararası ilişkilerin temelinde yatan kurallara ilişkin Leninci görüşlerle kendilerini donatmışlardır. Birçok konuda (en başta barışın ve barış içinde yanyana yaşamanın gerekliliği konusunda) bu görüşleri bugün sosyal-demokrat hareket de kabul etmiş bulunmaktadır. Bundan da öte, bu görüşler, sosyalizme, komünizme doğrudan düşman değilse bile, ilkesel bakımdan sosyalizmden ve komünizmden uzak bulunan sosyal ve politik güçler arasında da yaygınlık kazanmaktadır. Sonuç olarak, ilk kez Ekim Devrimi'nce ilan edilen ilkeler 1945 yılından, BMO Tüzüğüyle başlayarak, uluslararası hukuk belgelerinin dokusuna giderek daha sıkı ve organik bir biçimde yerleşmektedir. Denebilir ki, bu ilkeler birçok bakımdan günümüzdeki uluslararası ilişkilerin fiilen genel kabul gören kuralları durumuna gelmiştir.

Bu süreç herşeyden önce sosyalizmin, demokratik çevrelerin ve halk yığınlarının dünyamızın gelişmesi üzerinde artan etkisinin bir yansımasıdır. Bu etki, toplumsal ilerlemenin uluslararası arenadaki konularının güçlendiği ölçüde artmaktadır. Ama günümüzde başka bir şey de söz konusudur: Bütün ülkelerde en geniş toplumsal katmanlar barış içinde yanyana yaşamanın yaşamsal zorunluluğunu, sosyalizmin, komünizmin halklara dünya işleri için önerdiği bu rota karşısında bir alternatif olmadığını giderek daha iyi anlamaktadır.

Hiç abartmadan denebilir ki, bu bakımdan SBKP'nin, sosyalist ülkelerdeki öteki kardeş partilerin, bir bütün olarak komünistlerin son iki yılda yaptıkları öneriler ve somut girişimler de çok büyük rol oynamıştır. Herşeyden önce söz konusu olan, atom çağının gereksinimlerine yanıt veren yeni politik düşünce tarzıdır.

Yeni politik düşünce tarzı, aslında, ilk kez Lenin'in formüle ettiği barış ve savaş konusundaki temel görüşlerin, sosyalizmin dış politikasına ilişkin temel ilkelerin, atom çağı koşullarında ve insanlığın yaşamda kalması sorununun ortaya çıktığı ortamda yaratıcı bir biçimde geliştirilmesinden başka bir şey değildir. Yeni politik düşünce tarzının temelinde Marksizm-Leninizm'in devrimci diyalektik metodolojisi yatmaktadır.

Yeni politik düşünce tarzının hareket noktası, savaş ile barış arasındaki, insanlığın yaşamda kalması ile yok olması arasındaki çelişkinin atom çağında tüm çelişkiler üzerinde ağırlık kazanmaya başladığının kabul edilmesidir. Ama, kuşkusuz, bu çelişki, günümüz çağının temel sosyal-politik çelişkisi olan sosyalizm ile kapitalizm arasındaki çelişkiyi ortadan kaldırmamaktadır. Önceleri olduğu gibi, bugün de toplumsal ilerlemenin ana yolunu bu çelişki belirlemektedir (bu nedenle de buna temel çelişki denmektedir). Ama, oluşmuş bulunan koşullarda, savaş ile barış arasındaki çelişkiyi çözmeden, insanlık bu yoldan başarıyla ilerleyemeyecektir, üstelik yokolma tehlikesi altına girmektedir. Barış politikasının zaferini

zamanında sağlamak, insanlığın her eylem alanında ilerleyebilmesinin önkoşulu olmuştur.

Üretimin, mal mübadelesinin, tüm toplumsal yaşamın enternasyonalleşmesi sonucu ortaya çıkan insanlığın karşılıklı bağımlılığı, karşılıklı bağıntılılığı, günümüzde yeni boyutlar kazanmıştır. Nükleer savaşta toptan yokolma tehlikesi, ekonomik geri kalmışlığın giderilmesi ya da ekolojik sorunu gibi global nitelikteki ivedi sorunların birikmesiyle ortaya çıkan ve herkesi kapsamına alan tehlike, bütün bunlar bir bütün olarak SBKP ve öteki kardeş partileri şu sonuca ulaştırmıştır: İnsan soyunun birliğinin nesnel olarak zorunluluğunun, insan, toplum ve doğa arasındaki global karşılıklı bağıntının tam bilincine varmak gereklidir. Ve kuşkusuz, tarihte ilk kez oluşan, denebilir ki, aşırı duruma uygun gerçekçi ve sorumlu bir politika çizmek gereklidir.

Söz konusu olan, Lenin'in devletlerin ve halkların barış içinde yanyana yaşamalarına ilişkin görüşünün ardıcıl bir biçimde ve tam olarak gerçekleştirilmesine yönelik bir politikadır. Genel ve özel çıkarların dengesi ilkesine dayanarak kurulacak olan, hem bugünün gereksinimlerine hem de geleceğin meydan okumasına yanıt verecek olan bir politikadır. Hepimizin ve ayrı ayrı her kişinin geleceğini güvence altına alacak bir politikadır. Bu politika, K. Marks'ın, «özel kişilerin karşılıklı ilişkilerinde kendilerine kılavuz edilmeleri gereken basit moral ve adalet yasalarının, halklar arasındaki ilişkilerde de yüksek yasalar durumuna getirilmesi için çalışmaya»<sup>(11)</sup> çağırırken dile getirdiği ilkeler üzerine oturmaktadır. M. S. Gorbacov, «Atomsuz dünya için, insanlığın yaşamda kalması için» konulu Moskova forumunda, «politikanın insanlığın genel moral kurallarından koparılmasına son vermek»<sup>(12)</sup> gerektiğini belirtmiştir.

*Yeni politik düşünce tarzının ağırlık noktasını, politik pratik ile insanlığın genel moral-ahlak kuralları arasındaki aralığın kapatılması görüşü oluşturmaktadır.*

Sosyalist ülkelerdeki öteki kardeş partilerle birlikte SBKP, yeni politik düşünce tarzı fikirlerini pratik politikada, somut eylemlerde uygulamaktadır. Bunların bütün önerileri birçok ilkesel hükümleri dikkate almaktadır: Güvenlik, politik yöntemlerle çözülmesi gereken politik bir sorundur; silahlanma yarışı ve karşılıklı nükleer caydırıcılık yerini silah indirimine ve en başta nükleer silahların ortadan kaldırılmasına bırakmalıdır; çatışmalı sorunlar politik yoldan, görüşmeler masasında çözümlenmelidir; barış ve güvenliğin sağlanması, tüm halkları ilgilendiren bir sorundur ve bu sorun tüm ülkelerin ortak çabalarıyla çözümlenmelidir; günümüzde güvenlik politikası bütün halkların haklarını ve meşru çıkarlarını tamamen ve istisnasız dikkate almalıdır; silahsızlanma gelişme için koşul yaratmalıdır; gerçek

(11) K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 11. (Rusça, «Uluslararası İşçiler Birliği'nin Kuruluş Manifestosu»ndan.)

(12) «Pravda», 17 Şubat 1987.

güvenlik, kuşkusuz, global sorunların çözümü yararına işbirliği de dahil, halklar arasında derin işbirliğini gerektirmektedir.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin yaklaşmakta olan 70. yıldönümü dolayısıyla SBKP MK'nin Sovyet Halkına Çağrısı'nda şöyle denmektedir: «Partimizin ve devletimizin dünya politikasında izlediği rota, ardıcıl ve barışsever bir rotadır. Uluslararası sorunlara biz gerçekçi ve esnek yaklaşmakta, yeni politik düşünce tarzından hareket etmekteyiz. Biz devletlerin 2000 yılının eşliğinde nükleer silahlardan vazgeçmeleri için, uzaya silah yerleştirilmesine izin verilmemesi ve yeryüzündekilerin azaltılması, eninde sonunda da ortadan kaldırılması için şaşmadan çaba harcayacağız.»<sup>(13)</sup>

Sosyalist ülkelerin bugünkü dış politika programı, aslında diplomasi tarihinde ilk kez olarak, *barışı güvence altına almak ve geliştirmek, hak eşitliğine ve karşılıklı yarara dayalı uluslararası işbirliği sisteminin oluşturulması için çözümü zorunlu olan bütün temel sorunlara ilişkin önerileri içermektedir*. Söz konusu olan, askersel, politik, ekonomik ve insancıl nitelikli sorunlardır. Başka bir deyişle, bu program, gerçekten tam kapsamlı bir programdır. Bu programın gerçekleşmesi, yalnız nükleer savaş tehlikesinin önlenmesini sağlamakla kalmayacak, aynı zamanda bu tehlikenin yeniden belirmeyeceği koşulları yaratacaktır ki, bu son derece önemlidir.

### 3.

Sosyalizmin rakipleri de, dostları da sık sık şunu soruyorlar: Bu program gerçekçi midir? Bazen de doğrudan şöyle diyorlar: Sizin atomuz dünya kurma isteğiniz tam bir ütopyedir; insanlık silahlardan, bu arada yığınsal kırım silahlarından hiçbir zaman kurtulamayacaktır.

Bizim programımız bir ütopi değildir. Bilinen gerçek şudur: İnsanlık önüne yalnız yapabileceği görevleri koymaktadır. Bugün insanlık atomuz dünyayı kurma görevini ortaya koymaktan da öte, bu görevi çözebilecek duruma gelmiştir. Kuşkusuz, bu görevin çözümü son derece zordur. Niçin? Bu zorlukların kökenleri nedir, nerede yatmaktadır?

Herşeyden önce savaşlara yönelik çabalar emperyalizmin doğasından kaynaklanmaktadır ve bu da en önemli unsurdur. Militarizm öyle rastgele bir olay değildir. Militarizm, yalnız emperyalizme özgü olan, kuvvete başvurarak egemenlik kurma hevesinin bir devamı olmakla kalmamaktadır. Tekelci sermayeyle ilgili olarak emperyalizmin özünü analiz eden Lenin, bildiği gibi, şu dört tür tekelden söz etmektedir: Üretimin tekelleşmesiyle oluşan tekeller; hammadde kaynaklarına el konularak oluşan tekeller; bankalardan kaynaklanan tekeller; sömürgecilik politikasından kaynak-

---

(13) «Pravda», 14 Mart 1987.

lanan tekeller. ABD'nin ve öteki kapitalist ülkelerin yaşamına derin kökler salmış olan bugünkü militarizm, aslında yeni, kendine özgü bir emperyaliz tekeli biçimi durumuna gelmiştir.

Kapitalist toplumun ekonomik yapısı içinde askeri alanların aldığı yer; tekelci-devlet ekonomisinde askersel harcamaların ve askersel mal varlığının payı; tekelci sermayeye kâr sağlanmasında askersel siparişlerin oynadığı rol, bütün bunlar, günümüz militarizminin (onun askersel-sanayi kesimi), günümüzde emperyalizmin temelinin önemli unsurlarından biri durumuna geldiğini göstermektedir. Askersel-sanayi kompleksleri üretimin tekelleşmesinde de yeni bir aşama, militarizmin evriminde de yeni bir aşamadır. Böyle olduğu için de, militarizme karşı savaşım, son derece karmaşık bir iştir.

Ne ki, bu durum gözönüne alınsa bile, söz konusu olan, hiç te ümitsiz, gerçekleşmez bir görev değildir. Nitekim sömürge tekeli (Lenin'in zamanında) de emperyalizmin başlıca ekonomik dayanaklarında biriydi. Ama bugün sömürgeci egemenlik eski biçimiyle tamamen ortadan kaldırılmıştır ve özgürlüğüne kavuşan ülkeler denizinde onun sözün tam anlamıyla yalnız adacıkları bulunmaktadır. Kuşkusuz, yüzkarası sömürgeci geçmişin bu adacıkları da kaldırılacaktır. Emperyalizm sömürgecilik ilişkilerini yeni bir biçimde, yenisömürgecilik biçiminde yeniden canlandırmak için elbette çaba harcamaktadır. Ama bu artık yeni bir olgudur. Ve bu olgu, emperyalizmin bizzat kendisi için büyük zorluklarla gelişen bir sürece yolaçmaktadır.

Emperyalizmin sömürge tekelinin yazgısı, emperyalist bir tekeli biçimi olarak militarizme karşı savaşımın da başarılı olabileceğini açıkça kanıtlamaktadır. Bu bakımdan, bugün artık yalnız işçi hareketinin temsilcileri tarafından değil, aynı zamanda iş çevreleri dünyasının bir kesimi tarafından da hazırlanmakta olan değişiklik projeleri, barışçı ekonomi vb. projeleri büyük bir ilgi toplamaktadır. Kanımızca bu projelere Marksistler çok daha büyük ilgi göstermelidirler.

Militarizm, karmaşık bir olgudur. Militarizm, emperyalizmin yalnız temelinin bir ögesi değil, aynı zamanda üstyapısının, onun politikasının da çok önemli bir unsurudur. Üstyapısal olgulara karşı savaşım ise tamamen reel bir savaşımdır. Ekim Devrimi sonrasındaki tüm dönemde işçi hareketiyle demokratik hareketin pratiği de bunu göstermektedir. Önemli olan, savaşımın başarısı için (hem temel hem de üstyapı açısından) çok büyük bir güç birikimi, militarizme, savaşa karşı koyabilecek olan herkesin biraraya gelip güçlenmesini sağlamaktır.

Burada söz konusu olan, herşeyden önce komünistlerin, sözün geniş anlamıyla işçi hareketinin, Lenin'in deyimiyle, özel savaş karşıtı eylemlerinin daha da gelişip güç kazanmasıdır. Bugün işçi hareketinin değişik çevrelerinde şu sorunun aktif bir biçimde tartışılmakta olması doğaldır: İnsanlığın genel büyük bir amacı uğrunda bir mücadele olarak savaşa



karşı mücadele ile, proletaryanın sınıf mücadelesi, yani sosyal kurtuluş için mücadele arasındaki orantı nedir?

Bunun ilkesel yanıtını daha Marks-Engels ve Lenin vermişlerdir. Ve onların yapıtlarını okurken, tarihsel sürecin, bu sürecin perspektifinin özüne nasıl derinlemesine dalabildiklerine şaşmamak elde değildir. Şunu anımsayalım ki, Marks ve Engels daha «Komünist Partisi Manifestosu»nda işçilerin kendilerini kurtarmakla, tüm insanlığı da kurtaracakları noktadan hareket etmektedirler. Engels daha sonra bu formülasyonu başka bir biçimde ifade ederek, buna daha net bir içerik kazandırmıştır. Engels, işçi sınıfının tüm toplumu kurtarmadan, kendini de kurtaramayacağını yazmıştır. <sup>(14)</sup> Başka bir deyişle, öğretimizin kurucuları için, insanlığın kurtuluşu, işçi sınıfının mücadelesinin en yüce perspektif amacıdır. Proletaryanın sınıf mücadelesi sonucu ulaşılacak olan, ama özü bakımından bu mücadelenin sınırlarını aşan bir amaçtır. Bu bağlamda, Engels'in sözlerini anımsayalım: «İlkesi bakımından komünizm, burjuvazi ile proletarya arasındaki düşmanlığın üzerinde yer almakta; bu düşmanlığın bugün için tarihsel önemini kabul etmekte, ama gelecek için zorunluluğunu yadsımakta; bu düşmanlığı ortadan kaldırmayı kendisine bizzat hedef olarak benimsemektedir». Komünizm «yalnız işçilerin değil, bütün insanlığın davasıdır.» <sup>(15)</sup>

İnsanlığın kurtuluşunun belirleyici yönlerinden biri, onun savaş felaketinden kurtuluşu olmuştur ve bu özellikle günümüzde daha da geçerli olmaktadır. Ve Marks ve Engels için olduğu gibi, Lenin için de savaşın giderilmesinin, proletaryanın tüm kurtarıcı sınıf mücadelesinin ayrılmaz bir parçası olması, tamamen anlaşılır bir şeydir.

Öğretimizin kurucularına göre, savaş karşısında kesin zafere, ancak sosyalizmin zaferi sonucunda ulaşılacaktır. Bu saptama bugün de tamamen geçerlidir. Ama günümüzde, nükleer savaş karşısında zaferin yalnız sosyalizmin dünya çapındaki zaferinin değil, aynı zamanda genel olarak insanlığın yaşamda kalabilmesinin mutlak koşulu olduğu bir durum oluşmuştur. Ama öte yandan sosyalizm, işçi hareketi öylesine bir güç birikimi elde etmiştir ki, nükleer tehdidin ortadan kaldırılması sorunu ortaya koyma ve bu amaca ulaşmak için etkin mücadele yürütme yeteneğine reel olarak sahiptirler.

Bu söylenenler, bugünkü koşullarda sınıfsal, sosyal mücadelenin görevlerinin önemini yitirdiği ya da ikinci plana geçtiği anlamına geliyor mu? Kesinlikle, hayır! Kardeş partiler eylemlerinde şu ikili bütünsel saptamadan hareket etmektedirler: Emekçilerin sosyal kurtuluşu uğrunda en başta mücadele veren işçi sınıfı bugün, insanların birincil hakkı olan yaşama hakkını savunma mücadelesinin de ön sıralarında yürümektedir.

<sup>(14)</sup> Bak: K. Marks ve F. Engels. Yapıtlar, c. 21, s. 367. («Komünist Partisi Manifestosu»nun İngilizce baskısına önsöz»den.)

<sup>(15)</sup> Agy, c. 2, s. 516. («İngiltere'de işçi sınıfının durumu» başlıklı yazıdan.)

Bu saptamanın iki kısmı birbiriyle organik bir biçimde bağlıdır. Bunları birbirinden ayırmak pratik olarak olanaksız, teorik olarak ise yalıdır.

İşçi sınıfı dünya savaşını önlemeden, sosyal kurtuluşuna kavuşamaz. Ama ö, silahlanma yarışından zarar gören sosyal hakları uğrunda kararlı bir mücadele yürütmeden, emperyalizmin saldırgan militarist rotasını savunular tarafından çiğnenen politik hakları uğrunda kararlı bir mücadele vermeden, savaşını önleme kavgasını kazanamaz.

Şöyle ki, çağımızın bugünkü aşamasının özelliği, belki de işçi sınıfının tüm insanlığı ilgilendiren, genel demokratik ve sosyal görevlerinin ilk kez bu kadar birbirine yakınlaşmış, birçok bakımdan ise, en başta da savaşını önleme konusunda bir bütün olarak birleşmiş olmasıdır. Bu, gerçekten de emsalsiz bir durumdur. Bu durumun politik anlamı, onun gerçekçi, sağduyudan ve insanlığın yaşamda kalmasından yana güçlerin dünya çapında gerçek bir koalisyonunu oluşturmak için eşsiz bir olanak yaratmasıdır. Bu tür bir bloku oluşturmak, hem genel insanlık, hem genel demokratik hem de sınıfsal açıdan birincil önemdeki nükleer savaşını önleme görevinin yerine getirilmesinin önkoşuludur.

Zamanımızın ayırdedici niteliği, insanlığın belki de tarihinde ilk kez, canlı varlık soyu olarak yazgısının ve yaşamının gerçekten ortak olduğunu kavramaya başlamış olmasıdır. Bu da insanlık için kendisini korumaya yönelik büyük bir güç kaynağı olmaktadır. Kendini korumanın olanaklı ve zorunlu olduğu bilincinin artık güçlenmekte, yeni düşünce tarzının günümüz dünyasının en geniş kamuoyu çevrelerine yayılmakta olduğunu, «Atomsuz dünya için, insanlığın yaşamda kalması için» Moskova forumu açıkça ortaya koymuştur.

Lenin, pasifizm üzerine çok yazmıştır. Onun bu olguya karşı tutumu, bilindiği gibi, tek yönlü değildir. Lenin, pasifizmin olumlu, savaş karşıtı içeriğini görmüştür. Ama o şunu da görmüştür: Pasifist eğilimler çoğu kez, bu arada militarist çevrelerce, yığınların militan savaş karşıtı bilincini köreltmek, savaşa karşı devrimci araçlarla mücadele verme çabasını engellemek için kullanılmıştır.

Nükleer savaş tehlikesinin gerçekten felaket niteliği kazandığı günümüzde, pasifizmin olumlu içeriği, onun başlıca içeriğini oluşturmaya başlamıştır. Pasifist görüş yandaşlarıyla önceleri flört etmekten de kaçınmayan emperyalist çevrelerin bugün genellikle bu gibi görüşleri bütünüyle ve tamamen reddetmeleri rastlantı değildir. Özellikle, sosyalist dış politikanın aktifliği sonucu, «Doğu'dan gelen askersel tehlike» ve hatta «eşit sorumluluk» tezleri bugün etkisini önemli ölçüde yitirmiştir.

Kimi yandaşlarının hiç de ardıcıl olmadıklarını gözönüne alsak bile bugünkü pasifizm (nitekim, bunların kimileri emperyalizmin saldırısına uğrayan halkların silahlı karşı koyuşunun gerekliliğinden ve meşruluğundan kuşkuyla sözetmektedirler), insanlığın yaşamda kalması için bir güç-

tür. Kanımca, komünistlerin pasifizme karşı tutumu, görüş ve eğilimlerindeki nüans farklarını gözönüne almak koşuluyla, bu doğrultuda olmalıdır.

İnsanlığın yaşamda kalmasını sağlamaya yönelik hareketin bugün geniş kapsamlı ve çeşitli olması, anlaşılacağı gibi, bu harekete katılanların önüne çok değişik görevler çıkarmaktadır. Herkesin benliğini koruması şartıyla, temel çıkardaki ortaklığı yalnız bulmak değil, korumak da gereklidir. Politikanın öteki sorunlarında, hele hele ideolojide rekabeti sürdürmekle birlikte, en yüksek amaç uğrunda birlikte hareket etmeyi öğrenmek gereklidir. Tüm insanlığı ilgilendiren soylu görev, nükleer yıkıma karşı savaşımı, bu uğurda eylemleri ve bu tehlikeye karşı zafer kazanmayı ısrarla dayatmaktadır.

Lenin, «Savaşlara son verilmesi, halklar arasında barış, soyguna ve zorbalığa son verilmesi, işte bizim ülkümüz tam da budur . . .»<sup>(16)</sup> diyor. Bu ülkünün zaferi için bugün kardeş komünist ve işçi partileri özverili savaşım yürütmektedirler.

---

(16) V. İ. Lenin. Tüm Yapıtlar, c. 26, s. 304. («Barış Sorunu» başlıklı yazıdan.)

# Sosyalizmin uygulama yöntemi olarak teori ile pratiğin birliği

OTTO REINHOLD

*Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK üyesi,  
ASBP'ne bağlı Toplumsal Bilimler Akademisi Rektörü*

V. İ. Lenin, devrimci teori olmadan devrimçi pratiğin de olamayacağını belirtmiştir. Bu görüş, sosyalizmin başarıyla kurulmasında özel bir önem kazanmaktadır. Ekonomiyi ve toplumu bilinçli ve planlı şekilde yönetmek, her tarihsel aşamanın hedeflerini ve görevlerini gerçeklere dayanarak saptamak, ileriye doğru adım atmanın yollarını belirlemek ancak sağlam teorik temellere dayanarak yapılan derin analizin yardımıyla olanaklıdır. İç ve dış etkenlerin etkisiyle sosyalizmin gelişmesi hızlı olmaktadır. Sosyalizmin artan gelişme hızı kaçınılmaz olarak önümüze çok sayıda yeni sorun çıkarıyor, yeni görevler koyuyor. Bunların bir kısmı beklenmedik sorunlardır ve bilimsel açıdan derinlemesine incelenmesi gerekmektedir.

Sosyalist toplum geçiş aşamasını geride bırakarak, kendi gelişme yolunda ilerledikçe, eski tarzda yanıt verilemeyecek, eski tarzda çözülemeyecek olan ilkesel yeni sorunlarla karşılaşılıyor ve bunların çerçevesi giderek genişliyor. Bu sorunlara yanıt aranmasında çıkış noktasını Marksizm-Leninizm klasiklerinin görüşleri oluşturmaktadır. Ne ki, bunların yapıtlarında her zaman, her durumda kullanılabilir hazır reçeteler aramak doğru olmaz. Böyle bir yaklaşım bizim teorimizin devrimci niteliğine ve devrimci ruhuna tamamen ters düşer. Bu teori kendisi de yaşamın sınavından geçememiş olan bir dizi dar, tek taraflı, ilkel ya da ütöpik görüşü bir yana atmak zorunda kalıyor. SBKP 27. Kongresi'nde, öteki sosyalist ülkeler komünist ve işçi partilerinin forumlarında (ASBP'nin 1986'da yapılan 11. Kongresi de dahil) teori alanında yaratıcı çalışmaların büyük önemi olduğu özel olarak vurgulandı. *Bu alanda yeni yeni sonuçlara varmak ancak partinin pratik deneyimiyle diyalektik karşılıklı bağımlılık gözönünde bulundurularak, bu deneyim değerlendirilerek, genelleştirilerek, yaşamın getirdiği istemleri hesaba katarak sağlanabilir. Marksist-Leninist*

---

*Akademisyen Otto Reinhold, 1925 doğumludur. DAC Bilimler Akademisi üyesidir, iktisatçıdır. 1945'te ASBP sıralarına katıldı, 1967'den bu yana ASBP MK üyesidir. Kapitalizmin ve sosyalizmin ekonomi politikası üzerine, sosyalist toplumun gelişmesiyle ilgili sorunlar üzerine çok sayıda kitap yazmıştır.*

öğretinin özü bunu gerektirmektedir. Görülüyor ki, toplumsal bilimlerin önünde önemli görevler durmaktadır.

ASBP'nin 11. Kongresi, DAC iktisatçıları, filozofları, sosyologları ve tarihçilerinin teorinin ve parti politikasının yaratıcı biçimde geliştirilmesine yaptıkları katkıya büyük değer biçti. Bilim adamlarının çalışmaları, verilen emeğin ASBP'nin belirlenen doğrultuyu uygulamaya savaşımla sıkı, kopmaz biçimde bağlı olduğu yerlerde başarılı oldu.

DAC komünistleri çabalarını şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de faaliyetlerimizin ana doğrultusu olan ekonomik ve sosyal politikanın birliğinin korunması üzerinde yoğunlaştıracaklardır. Bilimsel-teknik ilerleme ve maddi üretimin hızla artırılması, başlı başına bir amaç değildir, bu sosyal sorunların başarıyla çözümü için sadece bir araçtır. Ne ki, partinin ekonomik sorunlarla ilgili stratejisi de ancak bunun için gerekli sosyal önkoşullar yaratılırsa, toplumsal yaşamın bütün alanlarındaki değişikliklerle sıkı bağ içinde beklenen sonucu verebilir. Bu süreçler için gerekli temeli ise üretim güçlerindeki devrimci değişiklikler, günümüzdeki bilimsel-teknik devrimin başarılarından geniş biçimde ve ekonomik bakımdan verimli şekilde yararlanmak oluşturmaktadır.

## TOPLUMSAL GELİŞME KONSEPTİNİ BELİRLEMEK

ASBP'nin teorik çalışmalarında şimdi birkaç ana doğrultu belirdi. Herşeyden önce bunlar toplumsal gelişmenin temel sorunlarıdır. Partinin 1976'da yapılan 9. Kongresi'nde kabul edilen programında şu stratejik hedef belirlenmiştir: Gelişmiş sosyalist toplumun biçimlendirilmesine devam etmek ve böylece yavaş yavaş, adım adım komünizme geçmek için temel önkoşulları yaratmak. Bu konseptin doğru olduğu kanıtlandı, bunun için o ilerde de ASBP'nin politikasının temelini oluşturmaya devam edecektir.

Biz ülkemizin kendine özgü somut tarihsel koşullarını gözönünde bulundurarak, Parti Programı'na bağlı kalarak gelişmiş sosyalist toplumu kuruyoruz. ASBP MK Sekreterliğinin bölge komiteleri birinci sekreterleriyle Şubat 1987'de yaptığı son toplantıda ASBP MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş, ekonomik ve sosyal alanlarda bilimsel ve teknik ilerlemenin en yeni başarıları temelinde ileride de istikrarlı, dinamik gelişmenin ancak her ülkenin eriştiği gelişme düzeyini ve kendi özelliklerini hesaba katarsa sağlanabileceğini belirtti. Bu, kuşkusuz, sorunlara değişik yaklaşımlar gösterilmesini gerektiriyor. «Sosyalizm kuruculuğu, ulusal koşullara yanıt veren ve bundan dolayı uluslararası alanda da ağırlık kazanan en iyi çözüm yollarını arayıp bulma sürecidir.» (!)

(!) «Neues Deutschland», 7/8 Şubat 1987.

«Gelişmiş sosyalist toplumu biçimlendirme» kavramı, bilinçli olarak seçilmiştir, çünkü bu en azından üç önemli noktayı belirleme olanağı vermektedir. Birincisi, *gelişmiş sosyalizm, somut nitelikleri ve zamanla gerilekten erişilebilecek hedefleri, göstergeleri belirlenmiş olan statik, değişmez bir durum değildir*. Şunu da belirtmek istiyorum: Toplumumuzun üstünlükleri, itici güçleri, değerleri ve ideallerinin tam olarak ortaya çıkması için bu toplumun ileride de sürekli gelişmesi, yükselmesi gerekmektedir. Bundan ötürü, kanımca, gelişmenin evrensel aşamalarını daha tam olarak belirlemeye çalışarak, konu üzerinde tartışmaya gerek yoktur. Sorunun özü şudur: Uzun bir tarihsel süreç içinde giderek daha çok insan, sosyalizmin sosyal nimetler sağlayan ve nitelik bakımından en hümanist toplumsal düzen olduğunu daha açık olarak kavramaya başlıyor. Bu ise, ancak üretim güçleri hızla geliştirilirse, bilimsel-teknik devrimin bütün potansiyelinden yararlanılırsa sağlanabilir. İleriye doğru dinamik bir gelişme olan gelişmiş sosyalizmin biçimlendirilmesine bizim yaklaşımımız işte buna dayanıyor.

İşte böyle bir görüş, ASBP'ni, ekonomik politika ile sosyal politikanın birliğini toplumsal gelişme stratejisinin merkez ögesi olarak belirlemeye yönetiyor. Biz ekonominin hızlı tempolarla gelişmesinin, bilimsel-teknik ve ekonomik ilerlemenin emekçilerin maddi ve kültür düzeyinin yükseltilmesiyle bağlı olarak ele alınması gerektiği görüşündeyiz. Ancak böyle bir yol uzun bir zaman süresinde, her koşulda parti ile halkın birlik ve beraberliği korunarak, yeni toplumun itici güçlerini geliştirme olanağı verebilir.

İkincisi, *biz gelişmiş sosyalizmin biçimlendirilmesini bir süreç olarak görüyoruz. Bunu gelişme hızının sürekli arttığı, yaşamın bütün alanlarında köklü değişikliklerin olduğu bir süreç sayıyoruz*. Partinin belirlediği sosyal, politik, manevi ve kültürel hedeflere ancak yüksek gelişme tempoları ve istikrarlı ekonomik gelişme için her zaman gereken toplumsal önkoşullar yaratılırsa ulaşılabılır. Politikamızı ardıcıl olarak uygulamak, görülüyor ki, ancak her alanda dinamik gelişme temelinde olanaklıdır. Bugün çağdaş bilimsel-teknik devrim, iki toplumsal sistem arasındaki çelişkilerin keskinleşmesi (bu çelişkilerin çözümünün yolu ancak barışçı araçlarla aranmalıdır) gibi olgular bu gelişmenin gerekliliğini önemli ölçüde artırıyor.

Gelişmiş sosyalist toplumun biçimlendirilmesi şimdi, ASBP'nin 11. Kongresi'nde de belirtildiği gibi, yeni aşamaya girdi. Parti, sosyal ve ekonomik politikanın birliği çizgisini 1971'de yapılan 8. Kongreden beri sürekli uyguluyor ve biz bunu savunmaya devam ediyoruz. Ama yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu doğrultunun ardıcıl olarak uygulanması için her zaman gerekli ekonomik ve diğer sosyal koşulların sağlanması çok önemlidir. Bilimsel-teknik devrimi sosyalizmin üstünlükleriyle yeni biçimde bağlamak, önümüzde duran başlıca görevlerden biridir.

*Üçüncüsü, şimdi üretim güçlerinde tarihte eşi görülmedik devrimci de-*

*ğişiklikler olmaktadır.* Örneğin, mikroelektronığın nasıl başarıyla geliştini, bunun makine yapımında nasıl mekanikle birleştiğini ele alalım. Otomatizasyon süreci, gelişmesinde yeni, daha yüksek bir aşamaya yükseldi. Bu, teknolojik süreçler içinde ayrı ayrı «adacıklar» değil, başından sonuna kadar bütün bu süreçleri içine almaktadır. Bütün üretim bilgisayar tekniğe dayalı mikroelektronik temelinde yapılmaktadır. Şunu özel olarak belirtmek gerekiyor: En yeni, en önemli teknoloji hızlı bir uygulamayla ekonominin bütün dallarında kullanılmaktadır. Bu yönde meydana gelen köklü değişiklikler ilk kez ekonominin istisnasız bütün dallarını, üstelik bir bütün olarak toplumsal yaşamı şu ya da bu ölçüde etkiliyor. Şimdi artık bilim ve tekniğin yardımıyla, sosyalizmin üstünlüklerini, herşeyden önce onun hümanist özünü daha tam olarak ortaya koyabilmesi için maddi temeli oluşturmak mümkündür. Eninde sonunda işte bu yolda, yavaş yavaş, adım adım komünizme geçiş için belirleyici önkoşullar yaratılacaktır.

Üretim güçlerinin devrimci değişimi toplumun yaşamının bütün alanlarında meydana gelen büyük değişikliklerle kopmaz biçimde bağlıdır. Üretim ilişkilerinin sürekli gelişmesi de bunlar arasında yer almaktadır. Ancak o zaman bu ilişkiler üretim güçlerinin gelişmesinin itici gücü ve gelişme biçimi olarak ortaya çıkmakta, bilim ile üretim arasındaki bağın verimliliği artmakta, emeğin biçimi ve niteliği değişmekte, sosyal yaşam için yeni koşullar oluşmaktadır. Böyle değişiklikleri sağlamak için emekçilerin yeteneklerini, bilincini geliştirmek, aktifliğini artırmak gerektiği için sosyalist demokrasiyi genişletmek, ilerlemenin belirleyici ögesi haline gelmektedir.

Günümüzde teknoloji alanında meydana gelen gelişmelerle sıkı bağ içinde olmadan ne yukarda saydığımız sorunlara yanıt vermek ne de pratik uygulamaları sağlamak olanaklıdır. Ve tersine, bilimsel-teknik ilerleme, temel toplumsal koşullardan ayrı olarak sağlanamaz; bu yalnız teknik bir süreç değildir, geniş kapsamlı sosyal bir süreçtir.

## ENTANSIF GENİŞLETİLMİŞ YENİDENÜRETİMİN ANALİZİ

ASBP'nin belirlediği toplumsal gelişme konseptinin yaşama geçirilmesi, Marksist-Leninist teoriye daha büyük istemler yöneltiyor. DAC'nde bilimsel-teknik devrimin gelişmesi sırasında doğan sosyal sorunlar uzun zamandır toplumsal bilimler alanında araştırma yapan bilim adamlarının dikkat merkezinde yer almaktadır. Bu sorunlar çok yanlı olarak ele alınıyor. İktisatçılar ve sosyologlar, filozoflar ve kültür alanında çalışanlar bu sorunları çok yanlı değerlendiriyorlar. Bilim adamları bir dizi ilkesel yeni soruna yanıt vermek, bazı eskimiş şeyleri yenilemek, bazılarında da tamamen vazgeçmek gibi bir durumla karşı karşıya geliyorlar.

Biz teori alanındaki çalışmaların günümüzün istemlerine yanıt verecek biçimde olmasına büyük önem veriyoruz, araştırmacıların toplumumuzun gelişme dinamizmi üzerine teori oluşturmalarını sağlamaya çalışıyoruz. Elbette ekonomi politikte sosyalist üretim ilişkilerinin niteliği ve sosyalizmin en önemli kategorileri üzerine net, kesin tanımlamalar olmalıdır, sosyalizmin ekonomik yasaları tam olarak belirlenmelidir. Ama bu sadece ilk bir çıkış noktasıdır. Daha önemli olanı şudur: Üretim güçlerinin, özellikle çağdaş bilim ve tekniğin hızla gelişmesini sağlamak için üretim ilişkileri nasıl oluşturulmalı ve sürekli olarak nasıl geliştirilmelidir? Sosyalizmin ekonomik yasalarıyla ekonomik süreçlerin gelişmesi nasıl hızlandırılabilir? Başka bir deyişle, *şimdi pratik, öne koyduğu istemlerle ve edinilen deneyimle, teorik çalışmalar için önceki dönemlere kıyasla çok daha büyük önem kazanmaktadır*. Şimdi partinin pratik çalışmalarının dışında kalınırsa, yeni sonuçlar çıkarma şansı son derece azalmaktadır.

Toplumsal yaşamın değişik alanları arasında karşılıklı bağımlılık arttığı için, toplumsal bilimlerin çeşitli dallarında çalışanların ortaklaşa araştırmalar yapmalarına duyulan gereklilik de artmaktadır. Örneğin, üretim ilişkilerinin daha da geliştirilmesinin yollarını, bilimsel-teknik devrimin temel süreçleri dışında ele alıp saptamak olanaksızdır. Bu, sosyal-sınıfsal yapıyla ilgili sorunlar için, yaşam tarzı vb. sorunlar için de geçerlidir.

ASBP'nin pratik ve teorik çalışmalarının merkezinde ekonomik stratejinin gerçekleştirilmesi sorunu yer almaktadır. Bunun temelinde de iki önkoşul yatmaktadır. Bunlardan birincisini yukarıda da belirttik: Gelişmiş sosyalist toplumun başarıyla kurulması, biçimlendirilmesi için ekonominin hızlı tempolarla gelişmesi gereklidir. Hesaplamalar gösteriyor ki, en önemli görevleri, özellikle sosyal görevleri çözebilmek için DAC'nde 80'li yılların sonuna kadar ulusal gelirin ortalama %4-5 oranında artması gerekmektedir. Geçen beş yıllık dönem için bu gösterge %4,5'ti ve biz bunu 1990 yılına kadar aynı düzeyde tutmak istiyoruz. İkincisi, ileriye doğru hareket edebilmenin kaynağını herşeyden önce üretimin entansifleştirilmesi oluşturmaktadır. Ekonomik gelişmeyi hızlandırmak için bizim başka olanağımız yoktur. Bütün ülke çapında her alanda entansif genişletilmiş yeniden üretime geçiş, partimizin önünde duran ana görevdir. Bu görevin yerine getirilmesinin önemli alanlarından birini de teorik araştırmalar oluşturmaktadır.

ASBP'nin daha 8. Kongre belgelerinde şu belirtildi: *Gelişmiş sosyalizme özel türden bir yeniden üretim-entansif genişletilmiş yeniden üretim gereklidir. Ancak ekonominin toplam gücü, üretim hacmi, genel tüketimden daha hızlı artarsa, sosyalist toplumun üstünlüklerini gerçekleştirmek için maddi önkoşullar yaratılabilir*. Böyle bir sonuç ancak bilimsel-teknik devrime dayanarak sağlanabilir. Bilimsel-teknik devrimin başarılarına dayanmadan üretimi sürekli entansifleştirmek olanaksızdır. Bunun tersi de doğrudur.



Bugün bilimsel-teknik devrimin başarılarından ancak entansif genişletilmiş yenidenüretim yoluyla yararlanılabilir.

1971–1975 yıllarında üretim giderlerindeki (yani malzeme, elektrik enerjisi harcamaları, amortisman vb.) artış DAC'nde ulusal gelirdeki artıştan daha fazlaydı. Bir sonraki beş yıllık dönemde de böyle kaldı. Ancak 1981–1985 yıllarında ilk kez ulusal gelir artışı daha fazlaydı. (2,4 kat; ulusal gelir  $\frac{0}{0}$  4,5 oranında artarken temel enerji kaynakları giderleri sadece  $\frac{0}{0}$  0,9 oranında arttı). ASBP 11. Kongresi tamamen haklı olarak şunu saptadı: Ekonomimizi entansifleştirme yönünde kesin dönüş sağlandı, entansifleştirme, ekonomik gelişmenin temel kaynağı haline geldi. Şimdi yapılacak iş, bu süreci sürekli hale getirmek ve bütün ülke çapında geliştirmektir. Teorik araştırmalar yapılmadan bunu sağlamak olanaksızdır, çünkü ancak yeni türden yenidenüretim yasallıkları, istemleri ve gelişme dinamikmi bilinirse, iyi işleyen bir-yönetim, planlama ve ekonomik muhasebe sistemi oluşturulabilir.

Entansifleştirmenin ayrı ayrı öğeleri, kuşkusuz, daha önceleri de vardı, üretimin ekstansif genişletilmesi sırasında da kullanılıyordu. Ne var ki, şimdi entansifleştirme bütün alanları içine alma niteliği kazandı, kendi yasallıkları ve iç ilişkileri olan ilkesel yeni ekonomik gelişme biçimi haline geldi. Bu gelişmenin en önemli niteliği şudur: Bu gelişme, yalnız canlı emeğin payında değil, her türden harcamalarda azaltma yapılarak sağlanmaktadır. Yeni koşullarda emek üretkenliğinin artırılması, her türden emek harcamalarının azaltılması anlamına gelmektedir. Önceleri ise bu ancak maddileşen emek harcamalarının azaltılması yoluyla sağlanıyordu. Buradan bir dizi ekonomik koşul ve karşılıklı bağımlılık ortaya çıkmaktadır. Emek üretkenliği mal üretiminden ve safi üretimden daha hızlı artmalıdır, ulusal gelir ise, değişik harcamalardan ve sermaye yatırımlarından daha hızlı artmalıdır.

Entansifleştirmenin kaynakları, bu kaynakların kullanılmasının yol ve biçimleri sorunu, bunların uzun süre yenidenüretim için kullanılması sorunu belirleyici önem kazanmaktadır. Bu tür kaynaklar çoktur. Aşırı harcamaların kısıtlanması, üretim sürecinin örgütlenmesinin ve üretim yapısının iyileştirilmesi, işçilerin vasıflılık düzeyinin yükseltilmesi, çalışma disiplininin iyileştirilmesi gibi. Ne ki, bilim ve teknolojinin başarılarından azami ölçüde yararlanmak en başta gelmektedir. Entansif üretime geçişin pekiştirilmesi ancak uzun süre gelir sağlayan, sınırsız olarak yeniden üretilen kaynaklar temelinde olabilir. Böyle bir sonuca ise ancak bilim ve teknik alanındaki yenilikler ekonomide kullanılarak varılabilir. Ekonomik gelişmeyi ve yapılan harcamaların sürekli azaltılmasını teknolojik ve üretim sürecinin aralıksız ve hızla yenilenmesinden başka ne sağlayabilir? Örneğin, bir ve aynı tür bakır kablo üretilirse, 10–20 yıl boyunca her yıl malzemede  $\frac{0}{0}$  5 oranında tasarruf yapmak, üstelik de üretilen ürünün kalitesini iyileştirmek mümkün değildir. Bakır cam lifiyle değiştirilirse,

1 kilogram yüksek kaliteli cam bir ton bakırın yerini tutabilir, üretim önemli ölçüde artırılabilir, üstelik de üretilen ürünün kalitesi önemli ölçüde iyileştirilebilir.

Bütün bu söylediklerimizden üç önemli sonuç çıkmaktadır. Birincisi, *yeni tür ekonomik gelişmeye uzun erimli bir nitelik kazandırabilmek için çağdaş bilim ile proje çalışmalarını bütünsel yeniden üretim süreciyle sağlam bir biçimde bütünleştirmek gerekmektedir.* Bilim, bu sürecin hareket noktasıdır, o, üretimin bütün alanlarına ve aşamalarına belirleyici etkide bulunmaktadır. Bu nedenle, ASBP için, bilim ile üretim arasında sıkı bağ kurulması sorunu, ekonomi teorisinin ve ekonomik uygulamanın merkez sorunu durumuna gelmektedir. Böyle bağların kurulmasının yollarını, olanaklarını, biçimlerini arayıp bulmak, bunun için gerekli ekonomik araçları yaratmak, bütün yönetim, planlama ve ekonomik muhasebe sistemini buna yöneltmek, kelimenin geniş anlamında bu bütünleşmenin toplumsal önkoşullarını yaratmak, bunun itici güçlerini harekete geçirmek, kanımızca, partinin ve Marksist-Leninist toplum bilimlerinin önünde duran en güncel görevlerdir.

İkincisi, *entansif genişletilmiş yeniden üretimin kaynaklarını ortaya koymak için üretilen ürün çeşitlerinin ve üretim yöntemlerinin sistematik olarak yenilenmesi gerekmektedir.* Böyle bir dinamizm, entansif ekonomik gelişmenin en önemli belirtilerinden biridir. Bunun yaratılması, ancak bütün yönetim mekanizması, işletmenin faaliyetini değerlendirme yöntemleri de dahil, ekonomik bağları ve koşulları, maddi teşvik sağlama yöntem ve biçimleri bu tür bir dinamizmi sağlamaya yönelik olursa mümkündür.

Burada, kuşkusuz, yalnız ekonomik ve teknik süreçler değil, aynı zamanda işçilerin vasıflılık düzeyi de önemli rol oynamaktadır. Emekçilerin tekrar tekrar eğitim yapma yeteneği ve buna hazır olmaları, ileriye doğru hareket edebilmenin temel koşuludur. Üretime katılan herkesin, üretimin artırılmasının oynadığı rolü kavraması çok önemlidir. Kimileri hâlâ sosyalist toplumun istikrarlı olmasının, burada hiçbir şeyin değişmeyeceği anlamına geldiğini düşünüyorlar. Oysa gelişme olmadan, değişme olmadan, istikrarlı bir durum sağlanamaz. Bundan ötürü ASBP'nin ekonomi stratejisi şuna dayanıyor: Eğer belirlediğimiz ekonomik ve sosyal görevleri yerine getirmek istiyorsak, o zaman her yıl üretilen malların % 30'unu, geniş tüketim mallarının % 40'ını yenilemek gerekmektedir.

Üçüncüsü, *entansif genişletilmiş yeniden üretimi ekonominin ilkesel yeni gelişme türü haline getirmek için tek tek yüksek verimli «adacıklar»ın oluşturulması yeterli değildir.* Bu süreç çok yönlü olmalıdır, ekonominin bütün dallarını ve yeniden üretimin bütün aşamalarını kapsamına almaktadır.

Çağdaş bilim ve tekniğin başarılarından geniş olarak yararlanmak, dinamik gelişme, bir yandan yeniden üretim sürecinde azami esnek olmayı

gerektiriyor, öte yandan bunu olanaklı kılıyor. Proje yapma alanının otomatikleştirilmesi, üretimin planlanması ve yönetimi, esnek otomatik sistemlerin uygulanması ve daha başka otomatizasyon araç ve yöntemleri yeni ürünün üretilmesine başlanması süresini hızla kısaltıyor, hızla bir ürünün yerine başka ürün üretme olanağı veriyor. Bugün bile DAC'nde makine yapımı alanında yapılan üretimin yarısından fazlası tek tek verilen siparişler gözönünde bulundurularak yapılmaktadır. İlk bilgi isteme başvurusundan hazır ürünün teslim edilmesine kadarki süre bir yılı geçmemektedir ve kuşkusuz bu olanaklı olan son sınır değildir. Ne ki, makine yapımı bu olanakları ancak metalurji, elektronik, kimya gibi dallar da bilim ve teknolojinin en yeni başarılarını uygulayarak entansif genişletilmiş yenidenüretime geçerlerse tam olarak kullanılabilir.

Ekonominin değişik dalları arasında başka türden ekonomik ilişkiler ve karşılıklı bağlar oluşuyor, üretimin toplumsallaşması daha yüksek bir aşamaya yükseliyor. Bu süreçleri doğru olarak ortaya koymak, bunları benimsemek ve bilinçli olarak geliştirip biçimlendirmek, ekonomiyi yönetme alanında şimdi temel görev haline geliyor.

## ÜRETİM GÜÇLERİNİN DEVRİMCİ DEĞİŞİMİNDEN ÇIKARILAN SONUÇLAR

Partimiz ve onun yönetiminde toplum bilimleri alanında çalışan bilim adamları entansif genişletilmiş yenidenüretimin koşulları, yasallıkları ve getirdiği istemleri ciddi biçimde ele alıp incelediler. Çıkarılan teorik sonuçlara ve pratiğin sağladığı verilere dayanarak 1981'de ASBP 10. Kongresi ülke ekonomisinin entansif genişletilmiş yenidenüretime geçişiyle ilgili bütünsel, kapsamlı bir konsept saptadı. 11. Kongre bu konsepti daha da geliştirdi, yeni istemleri ve deneyimi gözönünde bulundurarak, bunu daha açık, daha ayrıntılı hale getirdi. Partinin uyguladığı çizgi, entansifileştirmeyi kalıcı bir süreç haline getirmeyi, toplumsal üretimin bütün alanlarında, yenidenüretim sürecinin bütün evrelerinde yüksek bir gelişme hızı sağlamayı öngörüyor. Üretim ile bilim arasında sıkı bağ kurulmasına şimdi çok daha büyük önem veriliyor.

2000 yılına kadarki dönemde ekonomik stratejimizin gerçekleştirilmesi için gerekli toplumsal koşulların yaratılmasına olağanüstü büyük önem verilecek. Burada tutulacak ana halka, üretim güçleri ile üretim ilişkilerinin diyalektiğidir. Biz üretim ilişkilerini, bütün karmaşıklığına, çok çeşitli olmasına rağmen, bir bütün olarak ve ekonomik ve sosyal ilişkilerin birbirine geçmesi, örülmesi olarak görüyoruz. Kuşkusuz, *yeni tür üretim ilişkilerine geçiş, ancak sosyalist üretim ilişkileri sürekli yetkinleşirse ve değişen koşullara uygun şekilde biçimlenirse, başarıyla sonuçlanabilir.*

Yeni yönetim, planlama ve ekonomik muhasebe sistemi bu konsept temelinde hazırlandı ve pratikte uygulandı. İleriyeye doğru hızlı adım atabilmek için bu mekanizmanın ve bizzat bu konseptin sürekli geliştirilmesi gerekiyor.

Bu alanda uyguladığımız sistem 70'li yılların sonlarında oluşturuldu ve entansif genişletilmiş yeniden üretimin istemlerine yanıt veriyor. Bu sistem bir yandan merkezi yönetimi güçlendiriyor, öte yandan da üretim birimlerini yeni bağımsızlık biçimleriyle donatıyor. ASBP, böyle bir karar alınırken şu görüşü çıkış noktası yaptı: Bilimsel-teknik ilerlemeyi yalnız piyasa mekanizması yardımıyla (çağdaş üretimin dinamizmi ve esnekliği, yeniden üretim sürecinde piyasanın ve piyasa ilişkilerinin rolünü artırsa da) hızlandırmak mümkün değildir.

Deneyimin de gösterdiği gibi, merkezi yönetimi güçlendirmeden biz böyle kısa bir dönemde mikroelektronik geliştiremez ve en önemli teknolojileri uygulamaya koyamazdık. Daha önemlisi de, bu olmadan, ekonomik ve sosyal politikanın birlüğünü sağlamak olanaksızdır. Özellikle bu sorunda merkezi yönetimin rolünün artması, sosyalizmin büyük bir üstünlüğüdür. Bu açık olarak görülmektedir. Kapitalist ülkelerden farklı olarak DAC, ekonominin yapısında, ekonominin hiçbir dalında bunalım olmadan, hiçbir sosyal sarsıntı olmadan, planlı biçimde köklü değişiklikleri gerçekleştirmeyi başardı.

Ne ki, şu da tartışma götürmez bir gerçektir: Üretimin hızla geliştiği, hızla yenilediği, bilim ile üretimin bütünleştiği koşullarda, üretim birimleri ancak önemli ölçüde bağımsız hareket edebilirlerse ve gerekli yetkilerle donatılırlarsa, gerçekten etkin ve esnek biçimde çalışma yapabilirler. Kanımızca üretim birimlerinin bağımsızlığı, ancak bilimsel-teknik devrimin başarılarını kendi üretim alanında gerçekleştirebilecek güce sahip büyük kompleksler sözkonusu olduğu zaman ekonomik bakımdan yüksek üretkenlik, verimlilik sağlayabilir. Bu görüşe dayanarak, ülkemizde merkeze bağlı 150 kombina ve bölgelere bağlı 90 kombina oluşturuldu. Bunlar yeniden üretim sürecinin kesin olarak belirlenmiş alanlarına, özellikle de bilim ile üretim arasında doğrudan bağlar kurulmasına uygun düşüyorlar. Kombinalarda büyük araştırma grupları çalışıyor ve bunlar bilim adamlarının, mühendislerin, proje uzmanlarının buluşlarını hızla biçimde pratikte uygulama olanağı veren teknolojik olanaklara sahiptir.

Şimdiki yönetim sistemi, kombinalara yalnız araştırma ve proje çalışmalarını yapma, üretimi gerçekleştirme görevi değil, aynı zamanda üretilen ürünlerin, dış ticaret kanalları da dahil, çeşitli yollardan sürümünü sağlama görevi de vermektedir. İleride biz bu kombinaları ekonominin teknolojik merkezleri haline getirmeyi, bunların bağımsızlığını daha da artırmayı planlıyoruz.

Ülkemizde tarım alanında başlıca örgütlenme biçimi üretim kooperatifleridir ve bunlar ileride de bu rollerini oynamaya devam edecekler.

Tarım üretiminin yaklaşık %90'ını bu üretim kooperatifleri sağlıyor. ASBP'nin politikası kolektif çalışmanın üstünlüklerinin daha iyi sergilenmesini, kolektif çalışma olanaklarından daha iyi yararlanılmasını, ayrı ayrı kooperatifler arasındaki çok yanlı bağları ve aynı zamanda kooperatifler ile devlet işletmeleri arasındaki bağları desteklemeyi öngörüyor. Böylece bu alanda bilimin başarılarından daha geniş ve daha verimli biçimde yararlanma olanakları doğmaktadır.

Ekonomik ve sosyal ilerlemenin önemli koşullarından biri de emekçilerin eğitilmesinin sistemli olarak geliştirilmesidir. Bilim ve tekniğin üretimin artırılması yönünde verimli biçimde kullanılabilmesi için işçilerin iyi ve zamanında hazırlanması gerekmektedir. 1985 yılı ortalarında ekonomi alanında çalışanların %85'i meslek eğitimi (yüksek eğitim ve orta özel eğitim de dahil) görmüştü, %62'sinin de vasıflı işçi ya da ustabaşı olduğunu kanıtlayan diploması vardı.

ASBP'nin 11. Kongresi'nde, yaşamın değişik alanları arasındaki karşılıklı bağların öneminin arttığı belirtildi. Bilimsel-teknik devrim, entansifleştirme, yalnız belirli sonuçlar doğurmakla kalmıyor, bunlar kendileri de sosyal önkoşullara gereksinim duyuyorlar. Ekonomi, bir bütün olarak toplum, yeni üretim güçlerini kabul etme yetenek ve hazırlığına sahip olmalıdır. Bu açıdan ekonomik politika ile sosyal politikanın birliği, DAC'nde yaratılmış bulunan üretim potansiyelini yalnız büyük sosyal-politik programların (örneğin, konut sorununun çözümü, genç emekçileri destekleme ve çok çocuklu ailelere yardım gibi) uygulanması için, bunlar son derece önemli olsalar da, kullanmak anlamına gelmez. Sosyalizmin temel üstünlüklerinden biri de şudur: Sosyalizm, bütün emekçiler için bilimsel-teknik ilerleme ile toplumsal ilerleme arasında kopmaz bir bağ kurulmasını olanaklı ve zorunlu kılıyor. Bu doğru çizgiyi uygulamak hiç de kolay değil, çünkü bu yoldan ilk kez biz geçiyoruz, çelişkiler içindeki kapitalizm bize örnek olamaz.

ASBP ve ülkemizde toplum bilimleri alanında çalışan bilim adamları bu karşılıklı bağımlılığı, uygulamada bunu etkilemenin yollarını derinlemesine inceliyorlar. Bu alanda birçok sorunla karşılaşılıyor ve bunların çözümü için değişik bilim dallarında çalışan bilim adamlarının çabalarını birleştirmek gerekiyor. Bu sorunlar arasında şunları sayabiliriz: Emeğin niteliği ve biçiminin değişmesi, yığınların sosyal aktifliğinin koşulları ve itici güçleri, sosyalist demokrasinin genişletilmesi, ekolojik denge sağlanması, emek kültürü, bilimsel-teknik devrimin ahlaksal ve moral yanları, ekonomi ile ideoloji arasındaki karşılıklı ilişkiler vb. Bu sorunlardan her biri şu ya da bu biçimde bilimsel-teknik devrim sorunlarıyla bağlıdır.

Örneğin, bilimsel-teknik devrimin emeğin niteliği ve biçimi üzerindeki etkisini ele alalım. Proje yapımının ve üretimin planlanması işlerinin otomatikleştirilmesi insanı yeknasak bir tarzda yapılan kafa ve kol emeğinden önemli ölçüde kurtarmaktadır ve onun yaratıcılık olanaklarını geniş-

letmektedir. Esnek biçimde gerçekleştirilen otomatizasyon, bant sistemi üretimle ilgili eski iş bölümüne son vermektedir. Ne ki, kol emeği azalsa ve hatta tamamen ortadan kalksa bile, psikolojik ve sinirsel bakımdan ağırlık, gerginlik artıyor. Böyle koşullarda bunun emeğin niteliğine, iş yerine yaptığı etki ciddi bilimsel araştırma konusu haline geliyor ve biz buna büyük dikkat ayırıyoruz. Özellikle çağdaş üretimin emekçi insanı ne gibi istemlerle karşı karşıya getirdiği sorununa özel bir dikkat ayırıyoruz. Bilim ve tekniğin başarılarından tam olarak yararlanabilmesi için emekçi insanın vasıflılık düzeyi, yaşamsal konumu nasıl olmalıdır sorununa da önemle eğiliyoruz.

Bilindiği gibi en önemli teknolojilerin uygulanması, ancak her somut alanda, çeşitli koşullar gözönünde bulundurularak, kendine özgü biçimlerde yapılırsa ekonomi açısından yararlı, verimli olabilir. Öte yandan teknolojiler de sürekli olarak gelişmektedir. Bu da ancak emekçiler yeni yeni çözümler ararlarsa ve aramak isterlerse olanaklıdır. Bilim ve tekniğin en yeni buluşlarının uygulamaya sokulduğu üretim alanında daha yüksek teknolojik disiplin ve emekçilerin aktif yaratıcılığı gereklidir. Bir yandan emekçiler kombina ve işletmeyle var olan sıkı iç bağı görmeli, yaşamalı, öte yandan üretim yapısında, somut emek türünde, iş yerinde kaçınılmaz olarak meydana gelecek değişikliklere hazırlıklı olmalı ve kendilerini sürekli eğitmelidirler.

Bu durumda emekçilerin bilinç düzeyinin yükseltilmesi olağanüstü büyük önem kazanıyor. Birçok filozof ve sosyologdan oluşan büyük gruplar bu sorun üzerinde çalışıyorlar. Onlar DAC'nde bilimsel-teknik ilerlemenin önünde, kapitalizm için karakteristik olan engellerin bulunmadığını belirtiyorlar. Yurttaşlarımız işsiz kalma endişesiyle yaşamıyorlar. Toplumsal bunalım, gerileme ya da getirilen teknik yeniliklerin insanlar üzerinde kontrolü artırmak için kullanılması söz konusu olamaz. Bu, elbette, sosyalizmde bilimsel-teknik devrimle ilgili olarak hiçbir ideolojik ve psikolojik sorun olmadığı anlamına gelmez. Teknolojinin gelişmesi her zaman bilinmeyen bir yöne doğru atılmış bir adımdır. Burada ne gibi güçlüklerle, sorunlarla karşılaşılacağını önceden kestirebilmek, bunları öngörebilmek olağanüstü zordur. Yalnız işletme için değil, ayrı ayrı ker kişi için de riziko doğmaktadır ve herkes böyle bir rizikoya hazır değildir. Eğer bir kişi yıllarca belirli bir alanda deneyim biriktirmişse, onun tamamen yeni bir işe başlamasının hiç de kolay olmadığını anlamak zor değildir. Bilimsel-teknik devrimin sosyalizmde yarattığı bu tür çelişkili sonuçları gerçekçi politikada hesaba katmak ve bunlardan gerekli sonuçları çıkarmak gerekiyor.

İşte bu nedenle, teknik yeniliklerin kullanılabilmesi için, buna sosyalist demokrasinin daha da genişletilmesinin eşlik etmesinin büyük önemi vardır. Ancak üretimin belirlenen rasyonalizasyonuna ilgi duyan, bunun sonuçlarının kendisini etkileyeceğini bilen herkes daha bu önerinin yapıl-

masından itibaren bunun biçimlendirilmesi ve gerçekleştirilmesine aktif olarak katılırlarsa, yapılacak değişiklikleri içten kabul edebilirler ve gücünü, bilgisini, deneyimini bunun gerçekleştirilmesine verebilirler.

Sosyalizmin amaçlarından biri de bilimsel-teknik devrimi toplumun hizmetine vermektir. Üstelik, bu, kendi çıkarlarıyla, gereksinim ve yetenekleriyle kişinin gelişen olayların dışında değil, merkezinde yer alacağı bir biçimde yapılmalıdır. Bu, sosyalist toplumun önemli üstünlüklerinden biridir. Biz çağdaş bilim ve tekniği, iş gücünü serbest bırakmanın ve üretim sürecinde bunun yerini değiştirmenin, özellikle de insan emeğinin verimliliğini artırmanın bir aracı olarak görüyoruz. Günümüz koşullarında da tam istihdamı ve sosyal güvenliği sağlamak, sosyalizmde bilimsel-teknik devrimin temel koşuludur.

TÜSTAV

# Bir komünist belediye başkanı seçilince

GEORGIOS CHRISTODOULİDİS

*Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) MK Politik Büro üyesi,  
MK Sekreteri, Larnaka Belediye Başkanı*

AKEL'in geçen yılın Mayıs ayında yapılan belediye seçimlerinde kazandığı % 32,5'lük oy oranı, partimize belediye meclislerinde, diğer partilere kıyasla daha geniş temsil olanağı verdi. Partinin temsilcileri ülkenin 18 kentinden, en büyüklerden biri olan Larnaka da içinde, dokuzunda belediye başkanlığını elde ettiler. 224 yerel meclis üyeliğinin 74'ü komünistlerin elindedir. Ülkenin başkenti Lefkoşe'de seçmenlerin % 25'i AKEL'e oy verdi; ikinci önemli kent olan Limasol'da komünist aday sadece birkaç yüz oyla seçimi kaybetti; Pafos'taki şimdiki belediye başkanı bizim desteğimizle seçildi.

AKEL'in kazandığı konular, emekçi halkın çıkarlarını koruyarak ve nüfusun geniş kesimleriyle partinin bağlarını pekiştirerek, iç politikayı etkileyebilmek için geniş olanaklar sağlıyor. Belediye meclislerinde çalışma, partimizin etkinlikleri açısından yeni bir alandır. Örneğin 1953'e kadar, Kıbrıs halâ bir İngiliz sömürgesiyken, yerel seçimler yoktu. 1960'ta bağımsızlık ilan edildikten sonra, burjuva partiler tarafından kurulan hükümet, yerel seçimleri kaldıran bir karar kabul etti ve 1962'de belediye başkanları ve belediye meclis üyeleri atanmaya başladı.

Bu uygulama kentlerin gelişmesi ve halkın yaşamı üzerinde çok olumsuz bir etki yaptı. Belediye yönetimleri tamamiyle hükümete bağımlıydılar ve hükümetten hiçbir somut istemde bulunamıyorlardı ve kendilerine ait hiç bir gelir kaynakları da yoktu. Merkezi yönetim onların gereksinimlerine çok dikkat ayırmıyordu. Örneğin 1985'te, belediye meclisleri devlet bütçesinin belediye vergilerinden elde ettiği 1,5 milyon Kıbrıs Sterlin'inden sadece 100 binini aldılar. Nüfusun kendisini yakından ilgilendiren konular üzerine karar alma mekanizmasında söz hakkından ve yetkilileri etkileme ve yaptıklarını denetleme hakkından yoksun bırakılması büyük bir hoşnutsuzluk yaratıyordu.

Kentlerin kendiliğinden büyümesi eski sorunların şiddetlenmesine ve yenilerinin birikmesine yol açtı. Kıbrıs'ın kuzeydoğusundaki Türk işgal

---

*Georgios Christodoulidis, 1919'da doğdu, 1930'ların sonunda komünistlerin sıralarına katıldı. 1953'te Larnaka Belediye başkanı seçildi ve 1962'ye kadar bu görevde kaldı. İngiliz sömürge yönetimi, devrimci etkinliklerinden dolayı onu iki yıl hapse mahkum etti. Georgios Christodoulidis AKEL Merkez Komitesi ve Politik Büro üyesidir. Partinin son 16. Kongresi'nde MK Ekonomik İşler Sekreteri olarak Merkez Sekreteryası üyeleri arasında yer almaktadır.*



bölgesinden binlerce mültecinin Lefkoşe, Limasol ve Larnaka'ya aktığı 1970'lerin ikinci yarısında durum çok daha kötüleşti. AKEL'in, yerel yönetimlerin oluşturulmasına ilişkin mevcut antidemokratik sistemi ortadan kaldırmak ve onları halkın temel çıkarlarının korunması için etkili araçlara dönüştürmek için, uzun süreden beri sürdürdüğü savaşım şimdi ülke çapında destek görüyor.

Belediye meclislerinin yetkilerini genişleten ve onlara ayrılan ödenekleri artıran bir yasa tasarısı 1985'te, partimizin girişimiyle parlamentoda kabul edildi. Hükümet seçimleri yapmayı kabul etmek zorunda kaldı. AKEL bu seçimlere halkın yakıcı sorunlarının çözümüne yönelik iyi düşünülmüş bir programla katıldı.

AKEL'in Kasım 1986'daki 16. Kongresi'nde de belirtildiği gibi, partinin seçim başarısı, aktivistlerin, sıradan üyelerin ve yandaşların yorulmak bilmez çabalarının sonucudur. Parti halkla doğrudan ilişki kurmanın büyük önemini kanıtladı. Kongre, komünistlere, her koşulda görevlerinin halka hizmet etmek olduğunu hatırlattı. Yeni seçilmiş belediye başkanları ve belediye meclis üyelerinin önünde pek çok zor görev durduğuna da kongrede işaret edildi.

Bizim belediye başkanlarımız ve belediye meclisi üyelerimiz ve yerel parti örgütlerimiz çabalarını bu zor görevlerin yerine getirilmesi üzerinde yoğunlaştırmaktadır. Biz kent planlamasının iyileştirilmesi, son derece ihmal edilmiş bir durumda olan bütün altyapının (yollar, kanalizasyon sistemi, su şebekesi, vb.) modernizasyonu ve yeni kent hizmetleri yaratılması gerektiğini savunuyoruz. Düşük gelirli aileler için belediye konut programını geliştirmeye ve daha fazla çocuk yuvası ve kreş, sportif ve kültürel tesis inşa etmeye çalışıyoruz. Çevreye, kentlerde yeşil sahalar oluşturmaya büyük dikkat ayırıyoruz.

Komünistler çalışmalarında halkla işbirliğine dayanıyorlar. Bu işbirliğini, yerel yönetimlere yardım eden özel temsili komiteler oluşturmak aracılığıyla halkı idari sürece katarak gerçekleştiriyorlar. AKEL hükümete, belediye meclislerine daha büyük fonlar ayırması için baskıda bulunuyor. Aynı zamanda bu meclisleri daha bağımsız hale getirmek için, onlara kendi bölgelerindeki yakıt ve araç vergilerinden sağlanan parayı harcama hakkı tanınmasını öneriyoruz.

Örneğin Larnaka'da çabalar özellikle en keskin sorunlarda yoğunlaştı. Bunlardan biri de şehirdeki sağlık hizmetlerinin durumudur. Pek çok harap ev ve binanın varlığı sorunun çözümünü zorlaştırıyor. Onun da ötesinde Larnaka'nın nüfusu, şu anda kentin nüfusunun yarısını oluşturan göçmenler nedeniyle, son on yılda hemen hemen iki katına çıkmış bulunuyor. Bir süre önce göçmenler için yerleşim bölgesi kuruldu, fakat aceleye getirildi ve temel sağlık koşulları tümüyle gözardı edildi. Yakın zamana kadar burularda caddeler temizlenmiyordu, yolları kötüydü ve bazı yerlerin elektriği bile yoktu. Larnaka'da pek çok boş arazi var ve geçen birkaç yıl

içinde bunlar büyük çöplüklere dönmüştü. Şimdiye kadar sadece yarısını temizleyebildik. Kanalizasyon sistemi acınacak bir durumdadır, uzun zamandan beri artık istemlere yanıt vermemektedir.

Bu bakımdan Larnaka bir istisna değildir, Kıbrıs'ın tüm kentlerinde durum böyledir. Komünistler seçim programında seçmenlerin dikkatlerini buna çektiler. Bizim belediye meclisimiz maliye hesabı yapmak için uzmanlara başvurdu. Onların hesaplamalarının temelinde hükümetin, yeni bir kanalizasyon sistemi için ve bir bataklık kurutma programı için geniş bir ödenek ayırmasını isteyeceğiz. Belediye meclisinin girişimiyle oluşturulan proje, toplanan suyun sulamada kullanılmasını sağlayacak ki, bu, Kıbrıs'taki kurak iklim açısından çok önemlidir.

Belediye meclisi sıraladığım sorunları ele almaya başladı. Ağaçlandırma ve fundalıklar için önlemler planı çıkardık ve meclisin komünist üyeleri Larnaka'daki parti gençlik örgütüne yardım etmesi için çağrı yaptı. Gençlik örgütü programımızı halka götürmede ve onları seçimde AKEL'i desteklemeye seferber etmede büyük rol oynadı. Ve bugün gençler bizim değişik girişimlerimize enerjik bir şekilde katılıyorlar. Gençlik örgütünün yaptığı çağrı üzerine pek çok genç erkek ve kız 1986 yazı boyunca gönüllü olarak çalıştılar ve şehirde yeni bir park meydana getirdiler. Larnaka için bir park daha planlıyoruz ve bu Kıbrıs'taki en büyük park olacak.

Belediye meclisinin öncelikli bir görevi, Akdeniz'deki en güzel yerlerden biri olarak tanınan Larnaka'nın kıyı şeridini turizm sanayii için geliştirmektir. Kentin kıyı bölgesini daha çekici hale getirecek büyük bir proje hazırladık ve onayladık. Bu projenin merkezinde, mimari ve tarihi değerdeki yapıları koruyarak eski mahalleleri temizleme ve yeniden inşa etme işi yer alıyor.

Çok yakın gelecekte, yeşillendirerek ve çocuklara oyun yerleri inşa ederek emekçi semtlerindeki yaşam koşullarını geliştirme görevinin üstesinden gelmek amacındayız.

Kıbrıslı komünistler, yerel düzeydeki çabaların, durumda köklü bir iyileşmeyi getiremeyeceği görüşündedir. AKEL uzun süreden beri belediye meclislerinin yetkilerinin genişletilmesi sorununu ortaya koymaktadır. Partimiz 1985'te kabul edilen yasanın olumlu olmasına karşın yine de kısıtlayıcı nitelik taşıdığı görüşündedir. Belediye meclisleri pek çok konuda karar almadan yoksun durumdadır ve polis ve eğitim sistemi üzerinde hiçbir denetime sahip değildirler. Merkezi yönetim haksız olarak onların kent planlamasında ve gelişmesinde girişimlerini engellemektedir. Bizim görüşümüz tüm bu konularda hükümetin rolünün tamamen danışmanlık düzeyine indirilmesi ve karar alma yetkisinin yerel yönetimlere bırakılmasıdır.

Halk bizim belediye meclislerindeki çalışmamızın etkinliğini yeni gelir kaynakları sağlayıp sağlayamayacağımıza göre değerlendirecek. Lar-

naka kent konseyinin projeleri büyük miktarlarda para gerektiriyor. Ne ki AKEL vergilerde herhangi bir artış olmasına karşıdır. Tersine, düşük gelirlili ailelerin ödediği vergilerde bir azaltma yapılması için çalışıyor. Bu bağlamda, hükümete baskı yapmayı ve belediye meclislerine ayırdığı yıllık ödeneği sistemli olarak artırmaya zorlamayı amaçlıyoruz. Bu tutum «yerel egoizm» olarak nitelenemez. Biz, özerk yönetim bünyelerinde yılların ataletinin sonucu olan hoşgörülemez durumun düzeltilmesinden söz ediyoruz. Dahası, yukarıda belirtilen bazı projelerin, örneğin kıyı şeridinin geliştirilmesi ve yeni kanalizasyon sistemleri yapılması gibi, yalnız yerel değil, aynı zamanda ulusal önemi vardır.

Yerel yönetimlerin başarılı çalışma yapabilmesini olanaklı kılmak için, daha baştan, bu meclislerde var olan tüm öteki partilerin temsilcileriyle işe dayalı ilişkiler geliştirmek önemlidir. Seçimlerde sağcı liderler şu ya da bu kentte AKEL'in kazanması halinde meclisin komünistlerin özel mülkiyeti ve aracı haline dönüşeceğini öne sürdüler. Fakat biz hemen temel ölçütümüzün halkın geniş kesimlerinin çıkarları olduğunu açıkladık.

Böylece, Larnaka'da belediye başkanlığı ve 22 meclis üyesinin dokuzu komünistlerindir (öteki sandalyeler üç burjuva partisi arasında paylaşıldı). Bu durum belediye meclisinin politikasını belirlemede dikkate değer kolaylıklar sağladı. Yine de komünistler ortak çıkarlar için işbirliği yapmasını ve ortak konular alınmasını savunuyorlar.

Kuşkusuz belediye meclisinde temsil edilen partiler arasında farklılıklar ortaya çıkıyor. Örneğin belediye başkan yardımcılığı için şiddetli bir yarış oldu. Her grup kendi adayını gösterdi, fakat en güçlü konuma biz sahip olduğumuz için bizim adayımız kazandı. Görevlerin dağılımı üzerine de tartışma oldu. Görüşmeler ve en olanaklı seçeneklerin ortak bir araştırması aracılığıyla karara varıldı. Kararlar genellikle görüş birliğiyle alındı ve ender durumlarda oylamaya başvuruldu. AKEL üyeleri burjuva partilerin meclisteki gruplarının başkanlarıyla yakın ilişki içinde olmayı ve sürekli sabırlı ve esnek davranmayı amaçlıyorlar. Anlaşmazlık konusu ortaya çıktığında, herkes için kabul edilebilir sonuca ulaşana kadar tartışmanın devam etmesini istiyoruz. Burada elbette biz kendi tutumumuzu savunuyor ve her durumda onun ana yönlerine sadık kalıyoruz.

Bu politika iyi sonuçlar vermektedir. Belediye başkanı olarak, Larnaka belediye meclisinin son derece etkin görev yaptığını inanıyorum ve meclisteki atmosferden memnunum. Bizim deneyimimiz açık sağ kanat bile olsa öteki partilerin temsilcileriyle işbirliğinin olanaklı olduğunu göstermiştir. Çünkü bu işbirliği, ideolojiyi bir yana bırakalım, genel politik çizgilerden de öteye halkın yaşamının iyileştirilmesiyle bağlı özgül sorunlarda odaklaşmıştır. Dikkate aldığımız bir başka konu da, halkın AKEL'in toplumu yönetme ve yerel ve ulusal sorunları çözüme bağlama yeteneğini, komünistlerin başında bulunduğu belediyelerin ne ölçüde başarılı ve etkin olduğuna göre değerlendireceğidir.

# Dikkatler işçiler ve gençler üzerinde toplanıyor

DAVID KHENIN

*İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi  
Politik Büro üyesi, MK Sekreteri*

• *İKP'nin yapısında son yıllarda meydana gelen nicel ve nitel değişiklikleri anlatırmısınız? Sizin kanınızca komünistler parti kuruculuğunun hangi alanlarında başarı sağlama-bilmişlerdir?*

• Herşeyden önce İKP'nin saflarının genişlemiş olduğunu belirteyim. 1981 yılına oranla parti üyelerinin sayısı % 30 arttı, kimi yerel örgütlerde bu oran % 86-90'ı buldu. Bu, komünistlerin çalışmalarındaki aktifleşmenin bir sonucudur. Bağlaşıklarıyla birlikte onlar Lübnan'daki savaşa karşı 1982-1983 yıllarında yığınsal bir nitelik kazanan hareketin girişimciliğini yaptılar, ırkçılığa ve aşırı sağcılara karşı direnişlerin örgütlenmesinde belirleyici rol oynadılar. Komünist Partisi işçi sınıfı içinde, bu arada sendika federasyonu Histadrut'un (!) içinde konumlarını önemli ölçüde güçlendirmeyi başardı.

Biz belki de en büyük gelişmeyi gençlerle, özellikle de öğrencilerle çalışmalarımızda sağladık. Kimi parti örgütlerinde genç kuşağın temsilcileri, bugün ağırlıktadır.

40 yaşın altındaki komünistler İKP 20. Kongre (Aralık 1985) delegelerinin % 58'ini oluşturmuştu. Üstelik bunların yarısı o zaman henüz 30 yaşını doldurmamıştı.

*David Khenin (1923 doğumlu) 1935'de ailesiyle birlikte İngiltere'nin mandası altında bulunan Filistin'e geliyor. 16 yaşında Komünist Partisi gibi illegal çalışan Komünist Gençler Birliği'ne üye oluyor. Kendisine baskı yapıyor, çeşitli cezalara, bu arada hapis cezasına çarptırılıyor. 40'lı yılların sonuna doğru İsrail Komünist Partisi'nin Gençlik Örgütü'nün başına geçiyor. 1952'de Merkez Komitesi, 1957'de Merkez Komitesi Politik Büro üyesi oluyor ve 1965'ten bu yana İsrail Komünist Partisi Merkez Komitesi Sekreteri'dir. Uzun yıllar Histadrut Sendikalar Birliği Merkez Konseyi üyesiydi.*

(!) Ayrıntılı bilgi için bak: B. Gonen. Baş faktör: Güçler dengesi, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1987, sayı 1.

Saflarımızın artmasında Komünist Gençler Birliği büyük rol oynamaktadır. Son 6 yılda partiye girenlerin % 46'sı bu örgütten gelmiştir, bu örgütün üye sayısı ise % 12 artmıştır. Gençler Birliği'nin 73 şubesi vardır ve üyelerinin % 70'i öğrencidir.

Partide aydınların temsilcilerinin sayısı da artmaktadır. İKP'nin son Kongre delegelerinin % 32'si yüksek okul, % 31'i de orta okul mezunu idi. Partide kadınların sayısı da yavaş da olsa artmaktadır. Örneğin Tel-Aviv'de kent parti örgütü üyelerinin yarısından fazlasını kadınlar oluşturmaktadır. Kadınların savaş karşıtı direnişe aktif katılımı, onların politik savaşıma katılmalarını sağlamış ve birçoklarını komünistlerin saflarına katmıştır. Saflarımızda Arap asıllı kadınların temsilcileri henüz azdır, ama burada da bir ilerleme görülmektedir. Kadınların ve gençlerin parti içindeki rollerinin arttığını gözönüne alan MK bunları yönetici çalışmalara daha çok çekmeye çalışmaktadır.

Kısacası belirli başarılar sağlanmıştır. Ama partinin yığınsal parti haline gelmesinin önünde, her şeyden önce ülkedeki antikomünist, şovenist, antisovyet ortamla bağlı çok büyük engeller bulunmaktadır.

• *Partiniz özgül koşullarda çalışmaktadır. Nitekim İsrail'de 3,5 milyon Yahudinin yanısıra 650 bin dolayında Arap da yaşamaktadır. Komünistler bu iki halk grubuyla nasıl çalışmakta, bunların her birinde hangi sorunlarla karşılaşmaktadır?*

• Komünistlerin Arap nüfus içindeki konumları özellikle güçlüdür. Arap nüfusun % 40'ı İKP'ne oy vermekte, politikamızı destekleyenlerin sayısı ise daha da fazladır. (2) Şunu belirtmek gerekir ki, 50'li yıllarda Arap halkı önemli ölçüde Arap gericiliğinin etkisi altında bulunmaktaydı ve İsrail egemen çevrelerinin uyguladığı açık ayrımcı politikaya karşı, partimize karşı olumsuz tutum almaktaydı. Bugün ise, ezgi altında bulunan ulusal azınlık, siyonistlerin Arap topraklarına saldırıp ve işgal politikasının sonuçlarını sırtında hissediyor ve bunların çoğunluğu komünistleri kendilerinin gerçek çıkarlarını savunan, ayrıma karşı savaşım veren temel güç olarak görmektedir.

Bu alanda Komünist Gençler Birliği, Demokratik Kadın Hareketi, ve komünistlerin yer aldığı öteki ilerici örgütler büyük bir etkiye sahiptir. İsrail'deki en büyük Arap kenti Nazaret Belediye Meclisinde partimizin temsilcileri çoğunluğu oluşturmakta, İKP yöneticilerinin bir üyesi ise uzun yıllardır belediye başkanıdır.

---

(2) Arap halkının bir bölümü seçimlerde sağcı «Likud» blokunun biricik gerçek alternatifi olduğunu ileri süren siyonist «İşçi» Partisi'ne oy veriyor.

Yahudi emekçiler arasında çalışmak daha zor. Bölgede durumun hızla gerginleşmesine yol açan 1967 İsrail saldırısından sonra koşullar özellikle zorlaştı. Biz Arap topraklarının işgal ve ilhak edilmesine karşı çıkıyoruz, buna karşı savaşım veriyoruz, Ortadoğu sorununun kapsamlı ve adil bir çözüme kavuşturulmasını savunuyoruz. Filistin halkının kendi yazgısını kendisinin özgürce belirlemesi ve İsrail devletinin yanısıra kendi bağımsız devletini kurma hakkından yana çıkıyoruz. Ve kuşkusuz, gericiğin körüklediği Arap düşmanı şovenizm Yahudi nüfusun Komünist Partisi'ne karşı tutumunu etkilemektedir. Derin kökleri olan şovenist eğilimler egemen siyonist çevrelerce sürekli kamçılanmaktadır. Nitekim, Yahudi okullarında, neredeyse daha birinci sınıftan başlayarak (Filistin Tüzüğü) <sup>(3)</sup> okutulmaya başlanmakta ve ağırlık bu belgede yer alan İsrail'e karşı formülasyonlara verilmektedir. Kimi Arap çevrelerinin Ortadoğu bunalımına yaklaşımlarında İsrail devletinin varlığının ve güvenliğinin güvence altına alınmasına yer verilmemesi de Siyonist propaganda tarafından kendi amaçları doğrultusunda ustaca kullanılmaktadır.

Gericiğin başka bir ideolojik silahı da antisovyetizmdir. SSCB, İsrail'i yoketmek isteyen Arap ülkelerini ve hareketlerini silahlandırmakla suçlanmaktadır. Burada doğrudan Yahudilerin ulusal duygularıyla oynanıyor ve ayrıca, Sovyetler Birliği'nin Ortadoğu bunalımının çözümüyle ilgili tutumunu destekleyen komünistler gözden düşürülmeye çalışılıyor. Yine aynı amaçla, parlamentoda, gerici basında, televizyonda SSCB'deki Yahudilerin durumu «sorunu» öne sürülmekte, veriler çarpıtılmakta, gerçek durum tepetakkak edilmektedir.

70'li yıllarda Yahudi nüfus arasında sosyalist ülkelerden gelmiş olan kesimde artış oldu. Bunların bir kesimi bu ülkelerdeki toplumsal düzene karşı düşmanca bir tutum almaktadır. Bu durum da Siyonistlerce kullanılmaktadır.

Ve sonunda kabul etmek gerekir ki, biz 60'lı yılların ortalarında, İKP'de milliyetçi eğilimlere kapılan Yahudi kökenli komünistlerin önemli bir bölümünün ayrılmasıyla ortaya çıkan bölünmenin sonuçlarını henüz tamamen giderebilmiş değiliz.

• *Bugünkü aşamada partinin, yığınsal-politik çalışmalarında önüne koyduğu birincil görevler hangileridir?*

• İKP 20. Kongresi komünistleri işçi sınıfıyla bağlarını güçlendirmeye yöneltti. Bu alanda birçok nesnel güçlük vardır. İsrail devletinin varlığı süresi 40 yılı buluyor. Göçmenlerin nüfus içindeki oranı hâlâ büyüktür. Bunlar en değişik katmanlardan gelme işçiler, tüccarlar, memurlar,

---

<sup>(3)</sup> Filistin Ulusal Kongresi'nce 1964'de kabul edilen Filistin Ulusal Bildirgesi daha sonra Filistin Kurtuluş Örgütü'nün program belgesi olmuştur. (Not Red.)

esnaflar ve aydınlardır. İşçi sınıfının sosyal yapısının ve psikolojisinin büyük özgünlük göstermesi buradan kaynaklanmaktadır. Ülkede geniş bir sendika hareketi vardır. Ama onun liderleri siyonist ideolojiyi kılavuz edinmekte ve uzlaşmacı bir politika uygulamaktadırlar. Kanımızca sınıfsal bilinç yetersizliği, İsrail işçi hareketinin zayıf noktası olarak kalmaktadır.

Başka bir nokta da şudur. Parti taban örgütü kurmanın fiilen olanaksız olduğu küçük işletmeler İsrail'de çok yaygındır. Biraz önce de belirttiğimiz politik ve ideolojik etmenler komünistlerin büyük işletmelerde faaliyet göstermelerini de güçleştiriyor. Arapların bir kısmı için bu işletmelerin kapıları kapalıdır. Bu durum Komünist Partisi'nin işçiler arasında etkisini artırma olanaklarını da kısıtlamaktadır.

Biz elde ettiğimiz konuları genişletip güçlendirmeye çalışıyoruz. Arkadaşlarımız bir dizi fabrikanın sendika ve işçi komitelerinde büyük saygınlığa sahiptirler. Komünistler emekçilerin haklarını elde etmek için savaşım verme kararlılığını destekliyorlar. Bugün işsizliğin arttığı, yaşam düzeyinin düştüğü, hükümetin ve işverenlerin sosyal kazanımlara karşı saldırıya geçtiği bir dönemde bu çok önemlidir. İsrail Komünist Partisi'nin yükselttiği «Yahudi ve Arap işçiler eylem birliği yapmalıdır» belgisi işletmelerde yankı uyandırıyor.

Gençlik, partinin başlıca dikkat merkezinde yer almaya devam ediyor. Biraz önce de belirttiğimiz gibi, biz en büyük başarıyı Yahudi asıllı öğrenciler de dahil, öğrenci gençlik arasında sağladık. Bundan 6-8 yıl önce bu gençler son derece gerici konumlarda yer alıyorlardı. Şimdi ise birçok üniversitede, komünistlerin de katıldığı ilerici örgütler faaliyet gösteriyor. Bu örgütler yalnız öğrencileri ilgilendiren sorunların çözümünü istemekle yetinmiyorlar, önlerine daha geniş çaplı görevler koyuyorlar. İrkçılığa, aşırı sağcı akımlara, Lübnan'a karşı girişilen saldırılara karşı çıkıyorlar, işgal altındaki Arap topraklarında faaliyet gösteren öğrenci hareketleriyle dayanışma eylemleri örgütüyorlar.

Son yıllarda Yahudi ve Arap gençlerin ortaklaşa eylem gösterdiği birçok olaya tanık olduk. Bu, özellikle üniversitelerde öğrenci dernekleri yönetimi seçimlerinde açık olarak görüldü. Partimizin Kongresinde, gençler arasında yeni konular elde edebilmenin, komünistlerin ve özellikle de Komünist Gençler Birliği'nin üniversitelerde ve fabrikalarda ideolojik ve kültürel faaliyetlerini ne kadar genişletebileceklerinin, gençleri politik eylemlere çekebilmek için nasıl ilginç biçimler bulabileceklerine bağlı olduğu belirtildi.

İsrail Komünist Partisi'nin 20. Kongresi'nden bu yana geçen bir buçuk yıl içinde çok iş yapıldı. Parti, biriken deneyimi analiz ederek ve geliştirerek somut eylem programları hazırlıyor. Bizi Kongrenin aldığı kararları yerine getirmeye yaklaştıracak olan çalışmalarını, yakın gelecekte atacağımız adımları belirliyor.

# Geleceğin modeli nasıl olmalıdır?

ALEXANDER KING

Roma Klübü Başkanı

Uluslararası bir hükümetler dışı örgüt olan Roma Klübü 1968 yılında İtalya'nın başkentinde bilim adamlarının bir toplantısında kuruldu. Roma Klübü'nün sanayileşmiş kapitalist ülkelerden, gelişmekte olan ülkelerden ve sosyalist ülkelerden olmak üzere toplam 47 ülkeden bilim ve kültür alanında çalışan tanınmış kişilerden 100 üyesi var. Klübün üyeleri değişik ideolojik görüşlere sahip, ama insanlığın geleceği konusundaki kaygıları, global sorunların tüm devletler ve halklar arasında barışçıl işbirliği temelinde çözülmesini istemeleri onları birleştiriyor.

Roma Klübü'nün kimi raporları ve öngörülleri uluslararası çapta geniş bir yankı uyandırdı. Klübün Yürütme Komitesi'nin yayınladığı son bildirmede şöyle deniyor: «Savaş tehlikesi ve özellikle nükleer bir savaş tehlikesi, insanlığın yüzyüze olduğu sorunların en tehlikelisi ve en acil olanıdır. Ancak geleceğe yönelik düşünce, nükleer bir felakete yol verilmeyeceği görüşüne dayanmalıdır . . . Biz savaşın, daha ağır bir hastalık belirtisi olduğu ve silahlanma yarışının da bu belirtinin bir göstergesi olduğu görüşündeyiz. İnsanlığın bu hastalığının ana nedenlerinin analizi üzerinde durmamız gerekir . . .»

Roma Klübü Başkanı Alexander King'in «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin sorularına verdiği yanıtlar aşağıdadır.

- Bundan ikiyüz yıl önce Jean Jacques Rousseau, bilim ve tekniğin ilerlemesinin toplumsal ahlakı iyileştirmede, hatta bunun tersinin söz konusu olduğunu söylüyordu. Bugün silahlanma yarışının yarattığı tehlike ve bilimsel teknik devrimin çelişkili ekolojik etkileri göz önüne alınırsa, ahlak ölçütlerinin zayıfladığına, bazı politik liderlerin, teknokratların ve bilim adamlarının davranışlarında tarihsel sorumluluklarını yitirmekte olduklarına dair göstergeler vardır. Bu büyük Fransız filozofunun haklı olduğu anlamına mı geliyor?
- Çağdaş dünyada Jean Jacques Rousseau'nun haklılığını kanıtlayacak pek çok işaret vardır. Ancak bunun kaçınılmazlığına katılmıyorum.

Dr. Alexander King (1909'da doğmuştur) Fransa'da yaşayan bir İngiliz kimyageri. Ekoloji üzerine yazıları ve bilimsel araştırmaları, çeşitli uluslararası örgütlerin yönetim organlarındaki çalışmaları ile tanınıyor. 1984 yılından beri Roma Klübü Başkanıdır.



En ilkel dönemlerden beri bilim ve artan bilgi, yaşam koşullarının iyileştirilmesine yol açan daha iyi bir anlayış için olduğu kadar, sömürü ve yıkım için de temel oluşturdu. Çünkü yapıcı ya da yıkıcı seçimi yapacak olan tek tek insanlar, onların yöneticileri ve hükümetlerdir. Eski zamanla günümüz arasındaki tek fark, bilime dayalı teknik olanakların yarattığı gücün son derece büyük olması, böylece bir dizi olumsuz kararın toplam etkisinin bir felakete yol açabileceğidir.

Kuşkusuz, ahlaksal çöküntünün geniş boyutlar almış olması görüşüne katılıyorum. Örneğin, uyuşturucu kullanımı, suç oranında artış, insanların yabancılaşması, azınlığın çoğunluğun kararlarını kabul etmemesi, cinsel ilişkiler alanındaki çöküş vb. Bunlar gerçekten de rahatsızlık işaretleridir, kaynakları çok çeşitlidir ve büyük kentlerde yaşayanların yaşamdan bıkmaması, yaşam amaçlarını sadece din açısından değil, politik bakımdan ve yöneticilere karşı inançlarını yitirmeleri gibi nedenleri de içermektedir. İnsanların cehennem korkusu ve cennet umutları ile disiplin altına sokulduğu zamanların yerini birçok insanın bunun yerini tutacak bir amaç bulamadıkları bir dönem aldı. Bu durum kesinkes kalıcı değildir, değişebilir ve değişecektir.

Öte yandan özellikle son on yıl içinde örneğin dünyada nükleer bir felakete doğru gidişten, doğanın tahrip edilmesinden kaygı duyanların, dünyada uyum sağlanmasını isteyenlerin ve sonuçta kendi hükümetlerini gerçekleri görmeye ikna edebilecek olan insanların sayısı hızla arttı. Jean Jacques Rousseau haklı olsaydı bile, onun düşlediği bir toplum biçimine dönüş imkansızdır. Altı milyar «asil ilkel insanın» bulunduğu bir dünya hayal edebilir misiniz?

● *Geçen birkaç yıl içinde çeşitli ülkelerde yayınlanan doğadaki değişiklikler ve nükleer bir çatışmanın sonuçları üzerine tahminler önemli ölçüde korku yarattı. Geleceğe iyimser bir bakış için nedenler olduğunu söyleyebilir misiniz?*

● Umut için, elbette, neden vardır. Bugün nükleer silahlara sahip olduğu bilinen tüm ülkelerin hükümetler ve halk düzeyinde bu silahların kullanımının son derece yıkıcı sonucu olduğu, savaşta bir kazananın olmayacağına ve herkesin eğer hemen yok olmasalar bile umutsuz kaybedenler olacağına ikna olduklarına inanıyorum. Korkunç bir «nükleer kış» olasılığı, böylesi bir savaş için tetiğe basmanın tam bir çılgınlık olduğu inancını daha da artırmaktadır. İnsan aklı o denli gelişkindir ki, insanlığın varlığını sürdürebilmek için biyolojik istek o denli güçlüdür ki, göz göre göre yıgınsal bir intihar düşünülemez. Şuna inanıyorum ki, iki süper güçten hiçbirisi tehlikeli politikalarını dönüşü olmayan bir noktaya getiremeyeceklerdir.

Kanımcı, en büyük tehlike kaza eseri bir nükleer savaşın patlak ver-

mesidir. Örneğin, bilgisayarın çalışmaması ya da sinyallerin yanlış yorumlanması gibi. Daha küçük «vahşi» bir ülkenin yaptığı tek bir nükleer patlamanın genel bir savaşa tırmanması tehlikesi de vardır. Öte yandan uzun vadede, nükleer düşme Hitler tipi manyak bir devlet başkanının, tüm insanlığı ve gelecek kuşakları düşünmeyecek kadar deli birinin eline geçebilir.

Bu sınırlı iyimserlik, kuşkusuz, nükleer silahların bir an önce yasaklanması için ve konvansiyonel silahlar da dahil, genel bir silahsızlanmaya gidilmesi için ivedi olarak ve sürekli çaba harcanması gereğini ortadan kaldırmıyor. Bugün dünyayı birkaç kez yokedebilecek kapasitedeki nükleer silah yığınaklarının varlığı, başlı başına bir çılgınlıktır, askersel alandaki tırmanış ise, ekonomi ve öteki alanlarda dünyada uyumlu bir gelişmeyi engellemektedir. Nükleer silahların varlığı, bunları ortadan kaldırmada başarı sağlayıp sağlayamayacağımız, bu silahların yenilenmesi olasılığı korku veriyor ve yeryüzündeki tüm insanlığın varlığı için global bir denetim ve gözetimi zorunlu kılıyor.

• *Varolan savaş felaketi modellerine ve ekolojik felakete ek olarak çağdaş bilime dayanarak, ekolojik olarak sağlıklı bir dünya ekonomisi ve silahsız bir dünya modeli yaratılabilir mi?*

Evet, silahsız bir dünya ve teknolojinin yapıcı bir biçimde dünyanın tüm insanların yararına kullanıldığı, toplumsal olarak yararlı ve ekolojik olarak sağlıklı bir biçimde kullanıldığı dünya modelleri yapılabileceğine inanıyorum. Böyle ütöpik görünen bir durumun sağlanması son derece zordur, çünkü silahsızlanmayı başarsak bile, çözülecek daha birçok sorun vardır. Birçok sanayileşmiş ülkede ekonomide silah üretimi ve silah satışlarının ne derece egemen olduğu göz önüne alınırsa, silahsızlanmadan sonra ekonominin değişikliğe uğraması bile kendi başına kolay olmayacaktır. Ancak İkinci Dünya Savaşı'nın sonundaki deneyimin de gösterdiği bu olanaklardır. Birleşmiş Milletler bu konuda yararlı ve önemli çalışmalar yaptı. Bazı ülkelerin barışın sağlandığı durumda ekonomileri için planlar yapmaya başlamaları akıllıca bir iş olacaktır.

• *Uzayın fethedilmesini kelimenin tam anlamıyla global bir sorun olarak görüyor musunuz?*

• Uzayın askersel amaçlarla kullanılmasının doğurduğu tehlikeler konusunda bilim adamlarının kaygılarını tümüyle paylaşıyorum. Casus uydularının ve belkide kamuoyunun henüz daha bilmediği başka araçların kullanıma sokulmasıyla bu macera başlamış durumda. Amerikan «Yıldızlar savaşları» planlarının çok açık olarak gösterdiği gibi, bu sorunun

kontrolü genel silahsızlanmanın ayrılmaz bir parçasıdır ve süren görüşmelerin bir parçasını oluşturmaktadır.

• *Dünyada temelden farklı iki sosyal-ekonomik sistem bir-  
birleriyle karşı karşıyadır. Bu gerçeğin ışığında global sorun-  
ların çözümünde uluslararası işbirliği olanağını nasıl görü-  
yorsunuz?*

• İdeolojik farklılıklara ve ekonomik yaklaşımdaki geniş çeşitliliğe rağmen, global sorunların uluslararası işbirliği yoluyla çözümü mümkün olmalıdır. Uluslararası işbirliğinin dışında başka bir yaklaşım olanak dışıdır, bölgesel grupların, örneğin OECD'nin ya da Varşova Antlaşması ülkelerinin uyumlu çabaları bunun yerini tutamaz. Giderek daha çok sayıda global boyutlarda ve ülkelerin tek başlarına çözemeyecekleri sorunların ortaya çıktığını görüyoruz. Biyosferdeki değişiklikler politik sınır tanımıyor. Örneğin, fosillerin yanmasıyla oluşan karbondioksit birikiminden doğan «sera etkisi» ve tropik ormanların kesilmesi gezegendeki termal akımların değişikliğe uğramasıyla yerkürenin yüzeysel sıcaklığının artmasına ve böylece oluşum eğrilerinde belli değişikliklere neden olmaktadır. Bu dünya çapında tarımsal alanda ve öteki alanlarda büyük değişikliklere yol açabilir. Bu coğrafi akımın azaltılması ve doğuracağı sonuçların etkisinin azaltılması uluslararası bir araştırma çalışması yapılmasını gerekli kılmaktadır ve bilim adamlarımızın, devlet adamlarımızın göstereceği hünere bağlıdır. Varolan uluslararası düzenlemeler ne yazık ki böyle bir sorunun çözümü için son derece yetersiz, bürokratik ve politize olmuştur.

Nükleer tehdide ek olarak global sorunlar da tüm insanlık için tehlikeli durumlar yaratma yönünde gelişmektedir ve bu sorunların çözümü uyumlu bir dünya olmasını, küçük gezegeni paylaşan ülkelerin ortak bir amaçta birleşmelerini gerektirmektedir. En azından silahlanmanın denetiminde en tehlikeli öğeleri ortadan kaldırdığımız zaman barış içinde yanyana yaşama dönemine girebileceğimizi umut edebiliriz, ama bunun da geçmişte cepheleşmedeki aralar gibi statik bir durumda kalmasına izin verilmemelidir. Bu işbirliğinin dinamik bir evresi biçimi olmalı ve bu evrede global sorunların üzerine gerçekçi bir yaklaşımla gidilmelidir. Gerçekten de bütün ülkelerin ortak düşmanı olarak ortaya çıkan global sorunlar şimdye kadar olanak dışı olan ortak bir amaç ölçütü yaratmaktadır.

Sizin sorularınız ve benim yanıtlarım Doğu-Batı konuları, savaş tehlikesi ve ekolojik felaket etrafında yoğunlaşıyor. Dünyada bunlardan başka ağır ve zor sorunlar da vardır ve savaş-barış sorunu çözüle bile bu sorunlar varlığını sürdürmeye devam edecektir. Örneğin Kuzey-Güney konusu da en azından eş çaptadır. Yaygın yoksulluk, açlık ve hastalıklar varlığını sürdürmektedir. Afrika'da durum hızla kötüleşiyor. Geniş çöller,

iklimin doğurduğu zorluklar, çok sayıda savaş ve nüfus patlaması ile bu anakara büyük ölçüde Balkanlaşmıştır (!) Afrika'nın gelecek yüzyıla öteki bölgelerle eşit düzeyde girebilmesi için yardıma, desteğe gereksinimi vardır.

Nüfus artışının dünya çapındaki sonuçları üzerinde çok az duruluyor. Bu yüzyılın sonunda her dört günde bir dünya nüfusuna bir milyon insan daha eklenecek. Bazı ülkelerde nüfus çok fazla olacak. Kentlere göç sonucu bazı kentlerin nüfusu 20 milyonu aşacak. Altı milyardan fazla dünya nüfusunu besleyecek yiyecek üretiminin nasıl mümkün olabileceği kuşkuludur, yiyeceklerin eşit olarak dağılımının sağlanıp sağlanamayacağı da belli değildir. Maddi ihtiyaç miktarı ve enerji ihtiyacı çok büyük olacaktır. Sonra ev, okul ve yolların vb. yapımı gibi altyapı için sermaye gerekecektir. Eğitim ve sağlık hizmetlerinin bedeli de çok yüksek olacaktır. Temel bir sorun da, nüfus patlaması sonucunda insan faaliyetindeki devasa artış nedeniyle oluşan üretim artıklarını biyosferin emme kapasitesinin yetip yetmeyeceğidir. Nüfus yoğunluğu nedeniyle büyük çaplı göçlerin olması ve bunların politik ve etnik sürtüşmelere neden olmasını da beklemeliyiz.

Öte yandan tekniğin gelişmesinin bize birçok global sorunun üzerine gidebilmemiz için, insanlara iyi bir yaşam sağlayacak koşulların yaratılması için yeni araçlar kazandırması gerekmektedir. Sanayileşmiş ülkeler ağır, kirli ve tekdüze işlere son verecek bir otomasyona sahip olabilirlerdi. Bir ülkenin gereksinim duyduğu üretim ve hizmetlerin bugünkünden daha az bir işgücü ile elde edilmesi mümkün olabilirdi. Dahası, böylesi gelişmelerin sonucu olarak uluslararası rekabetin yanısıra toplumsal ve ekonomik kazançlar tüm ülkeleri yeni teknolojilerden yararlanmaya zorlayacaktır. Ancak yeni olanaklar insanların dinlenme zamanlarını artırmalarına, sosyal ve kültürel gelişmeye ve kişinin kendi kendini geliştirmesine olanak sağlarken, gelecekteki işlerin niteliği ve çapı, eğitimsel gereksinim, iş bulma riski gibi birçok sorun da doğurmaktadır.

Bugünkü eğilimlere dayanan bu spekülasyonlara değinmemizin nedeni tahminlerde bulunmak değil, ama çoğu hükümetlerin düşündüğünden daha uzun erimli bir bakış açısına büyük gereksinim olduğunu göstermek içindir. Örneğin, biraz önce de değindiğimiz bilimsel-teknik devrimin başarılarından söz ederken, toplumsal değişikliğin ve eğitim reformunun, bunlara dayanan teknolojik buluşlardan çok daha yavaş olduğunu belirtmemiz gerekiyor. Bunalım düzeyine gelince durumların düzeltilmesi çok zor olacak ve uzun tartışmalara yol açacaktır. Temel sorun, hükümetlerin pasif bir şekilde bazı düzenlemeler yapmak ve bunların sonuçlarına boyun eğmek yerine, bilgilendirilmiş kamuoyunun da desteğiyle, bilinçli ola-

---

(!) Burada Birinci Dünya Savaşı öncesinde Balkanlar'da oluşan duruma benzer durum oluştuğu belirtiliyor. (Not Red.)

rak daha iyi bir toplum yaratma amacıyla yeni teknolojilerin sağladığı yeni olanakları kullanıp kullanamayacaklarıdır.

Bu, bizi kurumsal olarak bir yenilenme gereği sorununun ortaya çıkmasına götürüyor. Bundan yüzyıl önceki dönemlerin gereksinimlerini karşılayan pek çok hükümet kurumunun bugünkü karmaşık durumda etkili olup olamayacağı tartışmalıdır. Bu kurumlar, bugün önemli görünen bir konuyu ele alırken, uzun erimli konularda çoğunca yetersiz kalmaktadır. Bütün öteki sorunlara ek olarak bir de uluslararası örgütlerin yapıları ve işleyişlerine karşı bürokrasilerin engelleyici ve yenilenmeye karşı güçlerine karşı ne yapabileceği sorunu vardır.

• *Dünyada yaşamın ve uygarlığın korunması gibi büyük bir sorunun üstesinden gelmek için politik düşünce tarzında nasıl değişiklikler yapılmalıdır?*

• Bilimsel buluşlardan kaynaklanan devasa bir bilgi ve enformasyon birikimine rağmen, son 4 bin yılda insanın akıllandığını gösteren çok az kanıt olduğunu söylerken, Einstein haklıydı. Bu nedenle davranışlarımızı, düşünce yöntemlerimizi, bugünkü toplumun yapısını, amaçlarını ve ilişkileri tanımlamadaki yaklaşımımızı derinliğine incelemek ve değiştirmek gerekiyor. En büyük gereksinim de bugün ülkeler arasında ve ülkelerin kendi içlerinde varolan cepheleşmelerin yerini işbirliği ve anlaşmanın almasıdır.

# Lenin'ci «Pravda»nın 75. yıldönümü

ZDENEK HORENI

Çekoslovakya Komünist Partisi MK Sekreterliği üyesi,

«Rude Pravo» gazetesi başredaktörü

Petersburg işçilerinin yasal olarak çıkan yığinsal gazetesi (gerçekte Bolşevik Partisi'nin yayın organı) «Pravda»nın ilk sayısının 1912 yılının 5 Mayıs'ında, yani Karl Marks'ın doğum yıldönümünde yayınlanması son derece anlamlıdır. Bu, Marks'ın devrimci düşüncelerinin Rusya'nın devrimci proletaryası tarafından sürdürülmesini simgelemektedir.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin zafere ulaşmasıyla, çarlık yetkilileri tarafından şiddetle kovuşturulan görece küçük bir gazete, toplumsal ilerlemenin güçlü hızlandırıcılarından biri haline geldi. 10 yıl sonra Lenin «Pravda»nın 10. yıldönümü üzerine» (!) başlıklı bir makale yazdı.

Üzerine titrediği devrimci gazetenin yıldönümü Lenin'e, çağın olağanüstü bir olayını, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin motor rolü oynadığı dünya devrimci sürecinin muazzam bir hızla gelişmesini değerlendirme fırsatını verdi.

İlk muzaffer proleter devriminin sesi, devletlerin sınırlarını aştı ve burjuva hükümetlerin ve sömürgeci yöneticilerin direnişini kırarak, birçok ülkenin işçi sınıfı ve emekçilerinin bilincinin derinliklerine ulaştı. Lenin şöyle yazıyordu: «Dünyada gelişmelerin bu muazzam hızlanışının temel nedeni, buna yüz milyonlarca insanın çekilmiş olmasıdır ... Bu çoğunluk şimdi uyanmıştır ve harekete geçmiştir.» (2)

Dünyanın sosyal görünümündeki niteliksel değişiklikler üzerine düşüncelerini belirtirken Lenin, devrimci basın bu tarihsel gelişmelerde oynadığı role de değindi. Şunları yazdı: «1906–1907 yıllarında çarlık hükümeti devrimi tamamen ezmiş gibi görünüyordu. Birkaç yıl sonra Bolşevik Partisi, başka bir biçimle, başka bir yöntemle, düşmanın kalesinin içine girdi

---

*Zdenek Horeni (1930 doğumludur) 1954'te «Rude Pravo»-da çalışmaya başladı. 1962–1968 yılları arasında gazetenin Moskova muhabirliğini yaptı. 1969–1983 yılları arasında «Rude Pravo»nun başredaktör yardımcılığını yaptı, 1983 yılından bu yana da başredaktörlük görevini üstlenmiştir. 1983 yılından bu yana ÇKP MK, 1984 yılından bu yana da ÇKP MK Sekreterliği üyesidir.*

(1) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 173–177. (Rusça, «Pravda'nın 10. yıldönümü üzerine»den.)

(2) Agy, s. 174.

ve lanetli çarlık ve toprak ağalığı otokrasisinin temellerini içerden sarsmak için günlük ve «yasal» olarak çalışmaya başlama yeteneği gösterdi. (3)

«Düşmanın kalesi»nde sürdürülen bu günlük devrimci çalışma Lenin'in partisi tarafından basının, özellikle de işçilerin büyük özverileri sonucu her gün yayınlanan «Pravda»nın yardımıyla gerçekleştirildi. Sonuç olarak, «Pravda»nın önderlik ettiği bolşevik basın, 20. yüzyılı sosyalizmin doğduğu yüzyıla dönüştürmede çok önemli rol oynadı.

Lenin, uluslararası proletaryanın «Pravda» örneğini iyi anlamasının son derece önemli olduğuna inanıyordu. Alman işçi sınıfı hareketinin önde gelen isimlerinden Wilhelm Koenen, daha sonra, Lenin'in başka ülkelerden komünistlerle yaptığı toplantılarda, şunu vurguladığını anlatır: «Rusya yaşamından alınan «Pravda» örneğinin, Batı Avrupa'nın gelişmesinin tümünden değişik koşulları ile sıkıca bağlanması gereklidir. Bu örnek böylece canlandırılabilir.» (4)

Lenin tüm Rusya çapındaki bir politik partinin omurgasını oluşturacak bir gazeteyi, ülkede devrimci hareket daha başlangıcındayken düşünmüştü. Yalnız kolektif bir propagandacı ve kolektif ajitatör değil, aynı zamanda kolektif bir örgütleyici olacak bir gazete düşünüyordu. Lenin, hatta gazeteyi inşası başlayan yapının etrafında kurulan, bu yapının şeklini gösteren, ayrı ayrı inşaatçılar arasında bağı kolaylaştıran iskeleyle mukayese ediyordu. (5)

Biz «Pravda»nın dışardaki dostları ve yoldaşları olarak onun Leninci olarak adlandırılmasını tümüyle kabul ediyoruz: «Pravda», Lenin'in ideolojik ve örgütsel dehasının gerçek bir ürünüdür. Şunu hatırlatmak isterim: Ocak 1912'de, Prag'ın sosyal demokrat işçileri, yüksek bir proleter dayanışması duygusuyla, kendilerinin misafirperver Halkevi'ni Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi (RSDİP)'nin iyi bilinen Altıncı Tüm-Rusya Konferansı'nı toplayabilmeleri için Rus devrimcilerine açmışlardı. Lenin daha sonra şöyle yazdı: «Günlük «Pravda»yı nihayet çıkarabildik, hemde bu (Ocak) Konferans sayesinde.» (6) Biz Çekoslovakya komünistleri, bu tarihsel konferansın ülkemizde toplanmış olmasına büyük değer biçiyoruz. Ve koşulların öyle gelişmesi sonucunda, «Pravda»nın Çekoslovak kardeşi «Rude Pravo»nun ilk sayısının, Rusya bolşeviklerinin konferanslarını yaptıkları aynı binada yayınlanması da sembolik bir anlam taşımaktadır.

Lenin, «Pravda»yı kurmakla kalmadı, çok uzakta olmasına karşın, onu yönetti de. Gazetenin kuruluşundan sonra, Rusya'ya daha yakın olabilmek amacıyla Paris'ten Krakov'a taşındı. Bir Polonya polisinin Krakov'a neden geldiği sorusuna şu yanıtı veriyordu: «Petersburg'da yayınlanmak-

(3) Agy, s. 174–175.

(4) «Pravda»da Lenin, Moskova, 1970, s. 332 (Rusça).

(5) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 5, s. 11. (Nereden başlamak'dan.)

(6) Agy, c. 48, s. 81. («A. M. Gorki'ye mektup»tan.)

ta olan Rus sosyal demokrat gazetesi «Pravda»nın ve Paris'te çıkan Rus gazetesi «Sotsial Demokrat»ın muhabiriyim.» (?) Lenin, gerçekten, «Pravda»ya düzenli olarak yazıyordu: 1912–1914 yılları arasında 645 sayı çıkan gazeteye, 280 makale yazdı. Daha sonra, Sovyet hükümetini yönetirken, son derece meşgul olmasına karşın «Pravda»yı unutmadı.

Lenin'in tüm yaşamı ve çalışması, devrimci basının rolünü ve yararını anlamının çarpıcı bir örneğini oluşturmaktadır. «Pravda» Lenin'in kendisi hakkındaki düşüncesini doğruladı. Çarlık otokrasisini, daha sonra da kapitalist düzeni devirme mücadelesinde, Bolşevik Partisi'nin Rusya emekçi halkını örgütlemesine yardımcı oldu. Partiye, sosyalist kuruculuğu gerçekleştirmede, bir zamanların geri ülkesini, insanlığa uzayın yolunu açan ileri, sanayileşmiş, bilimsel ve teknik bakımından gelişmiş bir sosyalist devlete dönüştürmede yardım etti.

Birçok açıdan, Lenin'in dünyada devrimci süreçleri hızlandırma düşüncesi günümüz için de geçerlidir. İnsanoğlunun gelişmesi olağanüstü hızlanmıştır ve onun gerçekten çoğunluğu şimdi hareket halindedir. Günümüzün ana toplumsal süreçleri global boyutlardadır ve bunlar Ekim Devrimi'nin ideleri ve dünya sosyalizmi tarafından büyük ölçüde etkilenmektedir.

Birçok kardeş parti, sosyalist ülkelerin öncü, yönetici gücü olarak, son kongrelerinde ekonomik ve sosyal ilerlemeyi hızlandırmaya yönelik programlar kabul ettiler. Yüzyılın sonuna kadar Sovyetler Birliği, örneğin üretim potansiyelini kalitede niteliksel bir iyileşme ile birlikte iki kat, emek üretkenliğini 2,3–2,5 kat artırmak amacındadır. Bu program, yalnız ekonomik mekanizmada yenilenmeyi değil, aynı zamanda toplumsal yaşamın gerçekten her alanında niteliğin yükselişini de içermektedir.

SSCB'nin önüne koyduğu görevlerin nasıl üstesinden gelmekte olduğunu bütün dünyanın yakından izlediğini söylemek hiç de abartma olmaz. Sovyet halkının ve tüm maddi ve manevi güçlerinin seferber edilmesinin tüm dünyada sosyalizm davası için derin bir anlamı olduğu kesindir. Yenilenme sürecinin gelişmesini ve partinin kadro politikasını ele alan SBKP MK'nin Ocak 1987 Plenumu, Sovyet komünistlerinin devrimci programlarını gerçekleştirmek için nasıl ardıcıl, temelli ve yaratıcı bir çalışma içinde olduklarını inandırıcı bir biçimde ortaya koydu. Mihail Gorbacov, SBKP MK'nin yığınsal iletişim araçları sorumluları ile Şubat ayındaki toplantısında yenilenmesinin özünü ilgili olarak yaptığı şu tanımlama, kimsenin kafasında konu hakkında tek bir kuşkuya yer bırakmadı: «Hareket sosyalizmden uzağa değil, daha fazla sosyalizme, demokrasiye, sosyalist ahlaktan uzağa değil, daha fazla sosyalist ahlaka doğrudur.» (8) İşte Leninizm şimdi böylesine yaratıcılıkla, ardıcıl biçimde Bolşevik Partisi'nin Ekim 1917'de başlattığı yüce davayı sürdürmektedir.

(?) Lenin'le ilgili derleme. LI, s. 471.

(8) «Pravda», 14 Şubat 1987.



Biz, farklı ulusal koşullarda çalışan komünist gazeteciler, «*Pravda*»-nın bizim dostumuz, yoldaşımız ve öğretmenimiz olduğunu, onun yenilenme savaşçılarının ön sıralarında yer aldığını ve gelişmeyi aktif biçimde ve cesaretle hızlandırdığını söylerken sevincimizi gizlemiyoruz. Gazete, sözleri ile işi bir bütün oluşturmaları kamuoyuna duyuruyor. O, yeni kazanımların elde edilmesinde parti ve toplum için bir esinlendiricidir. Eleştirinin sınırları dışında kalan hiçbir şey yoktur. «*Pravda*», yaşamın her alanının kökten yenilenmesi için bir kampanya yürütüyor ve kendisi de içeriği, yapısı ve görünümü açısından ayısını kendine uyguluyor. Gazeteciliği daha etkili biçimlere kavuşturmak için yaratıcı bir çaba gösteriyor.

Sovyetler Birliği konusu, devrimci basın her zaman ilgi merkezinde olmuştur. Gerçekten, Sovyetler Birliği'ne ilişkin haberler dünyadaki gelişmelerle ilgili haberlerin her zaman başında yer almaktadır. Bu, günümüzde daha büyük bir ilgiyle yapılmaktadır. «*Pravda*», halkın anlayabileceği, ilkel, gerçeğe dayanan, ikna edici ve militan Marksist-Leninist gazeteciliğin bir örneği olarak, böylesi enformasyonun, deneyimin ve esinlendiriciliğin zengin bir kaynağı olmuştur ve olmaya devam etmektedir. «*Pravda*», Leninci gazetecilik okulunun günlük bir ders kitabıdır.

1987 yılı arifesinde, «*Pravda*»nın sayfalarından biri, okuyucuları ile açık ve içten bir söyleşiye ayrıldı. Burada okuyucuların gazetenin çalışmalarına ilişkin görüşleri, istek ve istemleri yayımlandı. Yazı işleri kurulu da, kendi payına, Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümüyle ilgili kendi planlarını açıkladı. Sovyetler Birliği'ndeki sürmekte olan toplumsal değişimlerde «*Pravda*»nın yüklediği role ilişkin şunları belirtti. «Zamanımız, SBKP 27. Kongresi'nin belirlediği yenilenme büyük umutlar ve planlar zamanıdır. Bir gazete bunların kenarından bir gözlemci olabilir mi? Elbette olamaz. Burada «*Pravda*»nın konumu açıktır. Gazete, olayları kaydetmekle yetinmeyecek. Parti Merkez Komitesi'nin militan organına yaraşır biçimde başı çekecek, önde yer alacak, herşeyden önce parti örgütlerinde olmak üzere, ekonomide, sosyal alanda, manevi yaşamda yenilenmenin sağlam bir muhasebesini verecek, yenilikçiliği ve en iyi deneyimleri destekleyecek ve canlı çalışmayı içi boş sözler arasında boğma denemelerini, bürokratik uygulamaları ve kayıtsızlığı eleştirecektir.»<sup>(9)</sup>

«*Pravda*»nın sayfalarında, stratejik doğrultusu SBKP 27. Kongresi tarafından belirlenen toplumsal değişimler için coşkunluk verici mücadele sürüyor. Bu mücadele aynı zamanda her yerde «daha fazla demokrasi» demek olan «daha fazla sosyalizm» için mücadeledir; yüksek komünist ahlak için mücadeledir, her yurttaşın kendini sosyalist devletin gerçek sahibi, toplumsal zenginliğin ve tüm üretim araçlarının sahibi hissetmesi ve bu zenginliğin üzerine titremesi, bunu çoğaltmaya yönelmesi için gös-

(9) «*Pravda*», 29 Aralık 1986.

terilen çabadır. Bu, «bizim» olanı da «benim» olan kadar sevilir, kollanır yapmak için verilen bir mücadeledir.

İşte bu nedenle, günümüzün kahramanları tarafından örnekleri verilen canlı çalışma deneyimlerini yaygınlaştırmak «Pravda»nın başta gelen görevi olmuştur. Bu, gazetenin sayfalarında her zaman öne çıkarılıyordu. Bu, kendi yaptıkları ve davranışları ile en ikna edici biçimde başkalarına öğreten, onlara öncülük eden, devrimci değişimden yana tutum alma arzusunu, yeni bir çalışma tarzını ve yeni yaratıcı düşünceyi uyandıran insanları içeriyor. Yeni olanı daha başlangıcında yakalama, destekleme, yayma ve ayık otlarından koruma yeteneğinde olma, Lenin'in talep ettiği türden gazetecilik budur.

«Pravda», toplumun ilerlemesini engelleyen herşeye kesin, kararlı bir tutumla karşı çıkıyor. Kayıtsızlıklarla, bürokratik uygulamalarla, durgunlukla ve başka değişik antisosyal olgularla uzlaşmasız bir mücadele yürütüyor. Gerçeklere dayanmak ve somut kişilere yöneltilmiş sağlam argümanlar, eleştirel yazılarının temel niteliğini oluşturuyor.

Özellikle, birkaç ay önce Ukrayna'nın Vorosilovgrad bölgesindeki, ilkeli ve namuslu tutumu nedeniyle yerel yöneticilerin gazabına uğrayan, hatta gözaltına alınan gazeteci olayını hatırlıyorum. «Pravda» bu olayın üzerinde tekrar tekrar durdu ve bunu Sovyet toplumunun hümanizminden, yasalarından ve ahlakından köklü bir sapma olarak mahkum etti. Gazete yalnızca gazeteciyi savunmayı ve suçlu kişilerin ceza görmesini sağlamayı değil, aynı zamanda yasaların çiğnenmesine karşı mücadeleyi mantıksal sonucuna ulaştırmayı da başardı. Alman önlemler «Pravda»nın sayfalarında SSCB Devlet Güvenlik Komitesi Başkanı V. Çebrikov ve Ukrayna Komünist Partisi Birinci Sekreteri V. Şçerbitski tarafından dile getirildi. Bu iki yetkili, Vorosilovgrad bölgesinde sosyalist yasaları kabaca çiğneyen bir dizi üst düzey sorumludan şiddetle hesap sorulduğunu ve bazılarının görevlerinden atıldıklarını bildirdiler. Bölge Parti Komitesi'nin Birinci Sekreteri de, başka birçok önemli yetersizliğin yerel yöneticiler tarafından teşvik edildiğinin ortaya çıkarılması üzerine görevinden alındı. «Pravda»nın sayfaları bugün, Lenin'in açıklık (*glasnost*) ilkesinin, bu birçok anlamı kendi bünyesinde toplayan ve gazetecilerin, okuyucuların ve tüm öteki yurttaşların yakın dikkatini çeken bu terimin, amaca yönelik biçimde yaşama geçirilmesinin kanıtını oluşturuyor. «Pravda»nın 28 Nisan 1918 günlü sayısında yayınlanan «Sovyet erkinin acil görevleri» başlıklı makalesinde Lenin, açıklık ilkesinin sosyalist yarışmayı örgütlemenin bir aracı olduğunu söylüyordu. <sup>(10)</sup> Ancak, açıklığı daha geniş birşey olarak, emekçilerin yönetime gerçekten katılmalarını sağlayan bir ilke, politikanın bir yöntemi ve sosyalist toplumda demokrasinin temeli olarak görüyordu. Bu ilkeyi aynı zamanda yeni türden basının başlıca niteliklerinden

(10) Bak: V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 190. («Sovyet erkinin görevleri»nden.)

biri olarak görüyordu. Bu basın sosyalist kuruculuğunun bir aracı olarak hizmet görecekti, «ancak hergünkü ekonomik yaşamın sorunlarını halkın yargısına sunacak ve bu sorunların en ciddi şekilde incelenmesine yardımcı olacak», çalışma kolektiflerinin başarılarını duyuracak ve anarşi, tembellik, düzensizlik ve çıkarıcılık gibi gelenekleri korumada ısrarlı olanları «kara listeye koyacak»tı. (11)

SBKP 27. Kongresi, açıklığın ilkesel bir politik sorun olduğunu belirtti. Kongre şunu vurguladı: «Açıklık olmadan demokrasi, yığınların politik yaratıcılığı, bunların yönetime katılımı yoktur ve olamaz.» (12) SBKP, açıklığın her yerde, merkezde ve yerel düzeyde, hiçbir gevşeme olmaksızın işleyen bir sistem haline gelmesi için ısrarlı bir çizgi izliyor. «Pravda», açıklık ilkesinin savunucularının öncepesinde yer alıyor ve buna demokrasiyi daha da derinleştirme çabalarının organik bir parçası, her kesimdeki çalışmalar konusunda yığınlara geniş bilgi sağlamanın bir yöntemi ve halkın sosyalist özyönetiminin potansiyellerini ve gerçekleştirilmesini analiz etmenin ve eleştirel gözle incelemenin bir yöntemi olarak bakıyor.

Açıklık, salt bilgi vermek demek değildir; bu aynı zamanda Lenin'in vurguladığı gibi, «sıradan okuyucu ile yoğun ve düzenle örgütlenmiş bir görüş alışverişi»nin (13) yolunu açan bir toplumsal diyalog yöntemidir.

«Pravda»nın sayfalarına bir kez daha göz atalım. Gazete, okuyucularına, değişik politik ve toplumsal konularda kendi yaklaşımlarını açıklayabilecekleri yeri ayırmakta, onların görüş ve önerilerini yayınlamaktadır. Sık sık okuyucular sert kelimeler kullanmakta ve birçok zaman yazı kuruluşunun görüşlerini onaylamamaktadır. Gazete de okuyucularının ortaya attığı kimi ciddi sorunlar etrafında tartışmalar örgütlemektedir.

Geçenlerde, örneğin, «Pravda», RSFSC'nin Lipetsk bölgesindeki Yeletz kentinden, yetersizlikleri eleştirmesi nedeniyle çevresindekilere sık sık ters düşen bir işçinin mektubunu yayınladı. Bu işçi şöyle diyor: «Bu mektubu uzun ve acı veren bir düşünme süresinden sonra yazmaya karar verdim. 37 yaşındayım, evliyim ve iki çocuğum var. 1972 yılından bu yana parti üyesiyim. Partililik stajım oldukça uzun olduğunu görüyorsunuz ama yine de «komünist»im diye yazmaktan kaçındım ve «parti üyesi»yim dedim. Bütün kuşku larım bu kavramlar üzerinde yoğunlaşıyor. Yaşamda birşeyler değiştirmek istiyorum, ancak şimdiye kadar bunu başaramadım.» (14) Bu mektup gazete yönetimini gazetede yeni bir köşe açmaya yöneltti: «Yenilenme sürecinde senin konumun». Sonuçta ortaya, komünistlerin

(11) Agy, s. 191, 192.

(12) Mihail Gorbaçov, SBKP 27. Kongresi'ne sunulan SBKP Politik Raporu, TKP yayınları, s. 82.

(13) V. I. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 42, s. 15. («Üretimin propagandası üzerine tezler»den.)

(14) «Pravda», 29 Aralık 1986.

zamanında ele alınmamış sosyal sorunlara nasıl yaklaşmaları ve yeni olan gelişme için, yetersizliklere hoşgörünsüzlük havasını yaratmak için nasıl mücadele etmeleri gerektiği üzerine yapıcı bir söyleşi başlatıldı.

«*Rude Pravo*»da çalışan bizler, «*Pravda*»da çalışan gazetecilerin açıklık ilkesini günlük yaşamın bir normu haline getirme çabalarından esinleniyoruz. Elbette sözkonusu olan değişik gazetecilik yaklaşımlarının mekanik taklidi değil, herşeyden önce bu evrensel Leninci ilkenin kendi gerçeklerimize ve geleneklerimize yaratıcılıkla uygulanmasıdır. Öteki sosyalist ülkelerdeki dergi ve gazetelerin de benzer bir yaklaşım içinde olduklarını görüyorum. Bu, tüm dünyadaki demokratik gazetecilik pratiğinde de etkisini gösterecektir. «Glasnost» (açıklık) Rusça bir sözdür, ancak özü uluslararasıdır.

Ekim Devrimi'nin zaferinden sonra, «*Pravda*»nın, etkisi nesnel olarak, uluslararası nitelik kazandı. Tarihteki ilk işçi köylü devletini yöneten partinin görüşlerini dile getirme durumu, gazeteye büyük saygınlık kazandırdı, onun ülke sınırlarını aşan yeni işlevleri ve rolünü belirledi. «*Pravda*» devrimci düşüncelerin ve sosyalizm kuruculuğuna ilişkin devrimci pratiğin ve somut deneyimin gerçek kanıtlarını yaymaya yardım etti. Sovyetler Birliği'nde neler olup bittiğini anlamak isteyen biri, «*Pravda*»ya başvurmak zorundadır. «*Pravda*» şimdi birçok dile çevrilmekte ve hatta bir dizi kapitalist şirket tarafından ticari amaçlarla yayınlanmaktadır.

«*Pravda*», dışarda, hem dostları hem de düşmanları tarafından Sovyetler Birliği'nin sesi olarak karşılanmaktadır. «*Pravda*»da çalışanlar, SBKP'nin ve Sovyet devletinin dışpolitikasının yaşama geçirilmesinde aktif olarak yer almaktadır. Herşeyden önce gazetenin sürekli olarak daha çok haber verdiğini belirtmek isterim. Bunun nedeni yalnızca dünyanın en geniş dış muhabirler ağına sahip kuruluşlardan biri olması değildir. Gazetenin sayfalarında son dönemde değişik kaynaklardan haberler ki, bunlar mutlaka Sovyet kaynakları da değildir, ve içlerinde komünizmin savunucuları olmayanlar da bulunmaktadır, yabancı liderlerin yazılarına yer vermesidir.

Bu, başka şeyler bir yana, yeni politik düşünce tarzının mantığını, nükleer uzay çağı gerçeklerinin mantığını ortaya koymaktadır. İyi niyetli insanlar, sınıfsal çıkarları ve politik görüşleri ne olursa olsun (elbette militarist manyaklardan olmamaları koşuluyla) şimdi ana sorunun insanosunun yokolmasını önlemek ve dünyayı nükleer yıkım tehditinden kurtarmak olduğuna inanıyorlar.

Aynı zamanda «*Pravda*», tüm dünyadaki komünistlerle, toplumsal ilerleme yolunda ilerleyen ve emperyalizme karşı, kalıcı bir barış için mücadele eden herkesle uluslararası dayanışmanın geleneklerine sadık kalmaktadır. «*Pravda*» sık sık komünist ve işçi partilerinin temsilcilerinin katkısını görmekte ve hareketimizin gelişmesi üzerine bir görüş alışverişinin kürsüsü olmaktadır. «*Pravda*», kardeş ülkelerde sosyalizmin kuruluşuna,

kapitalist ülkelerde emekçi halkın mücadelesine ve çok yanlı barış hareketine geniş yer vermektedir.

«Pravda», emperyalizmin saldırgan politikalarını sergileme ve az gelişmiş ülkeler halklarının tam bağımsızlık ve adaletli bir ekonomik düzen isteğini destekleme yönündeki ana çizgilerine sadık kalmaktadır. Birçok alanda sürdürülen bu mücadelede, onun sesi, sayısız başka dildeki komünist, işçi, ilerici ve demokratik yayın organının sesi ile bütünleşmektedir. «Pravda», bunlar arasında saygın bir yere ve otoriteye sahiptir.

İlk sayısı 60.000 adet basılan Pravda'nın, 75 yıl sonra, bugün 11 milyon adet basıldığını da kaydetmek gerekir. Bu iki sayı arasındaki mesafe, zorlu, sık sık da şiddetli mücadelelere sahne olan büyük bir çağı, barış ve sosyalizm davasının kuşku götürmez başarıları çağını toplumsal ilerlemenin büyük ivme kazanması çağını kapsamaktadır.

TÜSTAV

# Sağa kayışın önünü kesmek

ROLF PRIEMER

*Alman Komünist Partisi Başkanlık Divanı  
ve Yönetim Kurulu Sekreterliği üyesi*

Bu yılın Ocak ayı içerisindeki Bundestag (Federal Almanya Parlamentosu) seçimlerinde tutucu CDU ve CSU'nun oy kaybetmelerine rağmen sağcı hükümet iktidarda kaldı ve sağa doğru kayış durdurulmadı. Bu Bonn'da hiçbir yenilik olmadığı anlamına mı geliyor? Seçim sonuçları ve seçim sonrası politik durum yakından tahlil edildiğinde politik güçlerin yer alımında önemli sayılabilecek değişiklikler olduğu ve ülkemizde parlamento dışı mücadelede, özellikle sınıf mücadelesinde bir atılım için yeni olanaklar doğduğu görülür.

Bundestag'da 5 parti temsil edilmektedir: Hristiyan Demokrat Birliği (CDU), Hristiyan Sosyal Birliği (CSU), Hür Demokrat Parti (FDP) Sosyal Demokrat Parti (SPD) ve Yeşiller. CDU-CSU bağlaşıklığı kurulduğundan bu yana burjuva basını dört partili sistemin güçlendiğinden, şimdi buraya Yeşillerin de katıldığından bahsetmektedir. Bundestag'da sandalyelerin dağılımı şöyledir: SPD 186, CDU 174, CSU 49, FDP 46, Yeşiller 42.

Oylama sağ tutucu partilerin zayıfladığını göstermiştir. Nitekim 2,2 milyon oy ve 21 sandalye kaybetmişlerdir. Bunun yanısıra 1983'dekine kıyasla daha az kişinin oy kullanmış olması (oy kullananların sayısında 1,1 milyonluk bir düşüş olmuştur) da anlamlıdır. SPD de gerilemekten kendini koruyamamıştır. 800 bin oy ve 7 sandalye yitirmiştir. 700 bin oy ve Bundestag'da 12 sandalye ile FDP, 1 milyonu aşkın oy ve 15 sandalye ile de Yeşillerle göstermişlerdir.

Halkın devlet adamları, parlamento ve politik partiler gibi güçlere güvenindeki bunalımın derinleşmesi politik yaşamda yeni eğilimleri açıkça ortaya çıkarmıştır. Düzen partisi diye adlandırılan partilerin geleneksel taraftarlarında gözle görülür bir düşüş vardır. Bu partiler taraftarlarının

---

*1940'da doğan Rolf Priemer bir işçi ailesinden gelmektedir. Orta öğrenim görmüştür, mesleği dizgiciliklidir. Sendikalar hareketinde aktif faaliyet göstermiştir. 1960-1968 yılları arasında Almanya Komünist Partisi üyesidir ve Alman Sosyalist İşçi Gençlik Örgütü üyeliği yapmıştır. 1968'den beri Alman Komünist Partisi üyesidir. 1971'den beri Alman Sosyalist İşçi Gençlik Örgütü federal başkanı ve AKP yönetim kurulu üyesidir. 1973'den beri AKP Yönetim Kurulu Başkanlık Divanı ve Yönetim Kurulu Sekreterliği üyesidir.*

bir kısmını yitirmektedirler. Gittikçe daha fazla kişi bu partiler dışındaki partilere oy verme ya da sandık başına hiç gitmeme eğilimi göstermektedir. Bu nedenle yapmamız gereken en önemli şey oylama sonuçlarının ve seçim sonrası durumun politik bir değerlendirmesini çıkartmaktır.

CDU-CSU bağlaşıklığı, FAC ilan edilmişinden bu yana en düşük sayıda oyu almıştır. Bu partiler seçimlerden önce yumuşama politikasının ikinci evresine, Sovyetler Birliği'ne ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'ne açıkça saldırıyorlardı. Biz bunu zamanımızın bir göstergesi olarak alıyoruz. Bu bağlaşıklıkta Stahlhelm (çelik miğfer) kılığı ağzının payını almıştır. Bu klik iç ve dış politikada ve ülkenin kültürel yaşamında «yön değiştirmeyi tamamlamak» amacıyla yığınsal bir şekilde sağa kaymaya zorlama girişiminde bulunmuştur. FDP'nin aldığı oylarda anlamlı bir artış olmuştur. Bu parti yumuşama politikasının ikinci evresini desteklemeyi ve burjuva demokratik özgürlüklerin elde edilmesini benimsemiştir. SPD Bremen ve Hamburg'daki çoğunluğunu korumuş, Kuzey Ren Westfalya ve Saarland'da çoğunluğu ele geçirmiş, Aşağı Saksonya'da ise oy tabanını genişletmiştir. Bununla birlikte bu partinin seçim kampanyası çoğu zaman yeterince savaştan olmamış ve bazı kayıplara razı olmak zorunda kalmıştır. Yeşiller özellikle barış ve çevre korunması mücadelesiyle ilgili sorunlardaki alternatifleri sayesinde hatırı sayılır bir başarı elde etmişlerdir.

1969'dan beri ilk defa olarak partimiz Bundestag'a aday göstermedi. Ama 100'ü aşkın kadın ve erkek komünist, demokratik blokun ortak aday listelerinde yer aldılar ve dolayısıyla yeni bir politika ve yeni bir hükümet için verilen kavgaya aktif olarak katıldılar. Buna ek olarak AKP dikkatleri kendi hedeflerine çekmek için kendisi de ayrıca bir kampanya yürüttü. Seçimlerdeki politik taktiklerimizin tamamen doğru olduğu ispatlandı. Bu taktikler sağ partilerin zayıflamasına yardımcı oldu. Kaldı ki, bu taktikler CDU-CSU'nun solundaki güçlere atılım kazandırdı, SPD'deki olumlu değişiklikleri teşvik etti. Yeşillerin Bundestag'daki konumlarını güçlendirdi ve partimizin kendisinin de ulus çapındaki, özellikle de Sosyal Demokratlar, Yeşiller, barış hareketindeki ve işçi sınıfı hareketindeki aktif elemanlar arasındaki saygınlığını yükseltti. Bütün bunlar gelecekte ortak bir cephe, ya da demokratik bağlaşıklıklarda yapılacak birleşik ya da paralel eylemler için muazzam bir itki sağladı.

Adaylarımız Barış Listesi'nde yer aldı (!). Bunun dört nedeni vardı: Birincisi, barış ve savaş sorunu konusundaki somut politik durum. İkincisi, somut güçler yer alımı, yani taraftarlarımızın oylarını SPD'den ve Yeşiller'den yana kullanmalarıyla yeni bir hükümet kurabilecek olanların parlamentodaki durumlarını güçlendirmemiz olanağı. Üçüncüsü, bizim kendi stratejik amaçlarımız vardı: Bunlar, güçler yer alımını işçi sınıfının ve öteki demokratik güçlerin çıkarına bir şekilde değiştirmek, komünist-

---

(!) Bu liste seçimlerde 188.000 oy aldı.

lerin saygınlığını ve etkisini yükseltmek, daha geniş bir güven tabanı kazanmaktı. Dördüncüsü, AKP, kongrelerinde benimsenmiş olan, tek başına da olsa, başka partilerle bağlaşıklık içinde de olsa bütün seçimlere katılma konusundaki çizgiyi sürdürdü.

Barış Listesi'nde biraraya gelerek, komünistler ve onların blok yandaşları seçim kampanyası için azami çabayı gösterdiler. CDU-CSU'nun solunda kalan güçleri kuvvetlendirmek için bütün enerji ve prestijimizi harekete geçirdiğimizi yorulma bilmeksizin göstermeye çalıştık. Bu, sağ bir «dönüş» hükümetinin üstesinden gelebilecek ve yeni bir politikanın yollarını açacak bütün demokratik ve sol öğelerden oluşan bir topluluktu. Komünistler seçimlerde, işçi sınıfı hareketini temsil eden diğer kişilerle, kilise çevreleriyle, bilim adamlarıyla, kültür emekçileriyle ve dikkatlerini barış ve silahsızlanmanın kazanması üzerinde yoğunlaştırmış ve Barış Listesi'nin çevresinde toplanmış olan yarışmacılarla birlikte adaylıklarını koydular.

Taktiklerimizde Bundestag seçimlerinde uygulanan özel oylama prosedürünü de hesaba kattık. FAC'de her seçmenin iki oyu vardır. Bu oylardan birincisi belirli bir partiyi ya da seçmen grubunu temsil eden adayın seçim bölgesinde atılır. İkinci oy ise bir parti için kullanılır ve dolayısıyla Bundestag'ın bileşimini ve söz konusu yasama döneminde her partinin ne kadar yer tutacağını büyük ölçüde belirler. Biz taraftarlarımızdan birinci oylarını Barış Listesi'ndeki adaylara vermelerini, böylece tutarlı bir barış politikasından yana olduklarını dile getirmelerini istedik. İkinci oylarını ise, sağa kayışı engellemek amacıyla ya Sosyal Demokratlara ya da Yeşillere vermelerini istedik. Bu iki partinin Bundestag'daki sandalye sayısının yeterli miktarda artması «dönüş» hükümetinin yerini almalarını olanaklı kılacaktı.

Haberleşme araçlarında bu politikaya hareketli bir cevap verildi. Tutucu koalisyon SPD'yi ve Yeşilleri gözden düşürme ve böylece bu partileri kamuoyunun önünde AKP'den uzak durmaya itme umuduyla ortalığı karıştırıcı bir tepki gösterdi. CDU-CSU bağlaşıklığının genel sekreteri H. Geisler CDU görevlileri önünde yaptığı bir konuşmada Bundestag seçimlerinde «başlıca faktör»ün «komünistlerin SPD ve Yeşillerin kazandığını görme arzusu» olduğunu söyledi. Seçim kampanyasının son evresinde CDU-CSU bağlaşıklığı «kızıl-yeşil koalisyonu değil, bir gelecek» belgisini öne sürdü. Böylece seçmenleri korkutmaya ve CDU-CSU'nun solunda kalan güçler arasındaki işbirliğini torpillemeye çalıştı. Ama bütün bunlar tutucuları oy kaybetmekten kurtaramadı.

Karşıtlarımızın AKP'nin «tutarsız» olduğu ve «kendi kendini ortadan kaldırmakta olduğu» yolunda çıkartıkları gülünç sözlere rağmen seçimlerin sonucunda Komünist Partisi'nin faaliyet alanının bir bütün olarak genişlediği söylenebilir. AKP'nin parlamento dışı hareket ve eylemlerde oynadığı etkin rol pek çok kişiyi etkiledi. Barış Listesi çerçevesinde sürekli



ve etkin bir şekilde barışın savunulmasıyla ilgili sorunları öne çıkarttık. Bizim fikirlerimizin ve istemlerimizin bazıları Sosyal Demokratların ve Yeşillerin platformlarına belirgin bir şekilde yansdı. Burada, demokratik blokun havasında bir yetkinleşme olmuş olması özellikle gelecek açısından büyük önem taşımaktadır. AKP'nin moral ve politik saygınlığı arttı. AKP seçimlerde, aşırı sağ bozguna uğratmayı amaçlayan çizginin şampiyonluğunu yapaıberı onun sağın en uzlaşmaz karşıtı olduğu daha açık bir şekilde görülüyor. Dünyada meydana gelen önemli gelişmelerle birlikte biz de barış ve silahsızlanma kaygısının getirdiği yüksek gerekliliklere ayak uydurduk. Tutarlı barış şampiyonu bir parti olarak AKP'nin gerek ülke içindeki gerek ülke dışındaki izleri daha derinleşti.

Bir bütün olarak alındığında, seçimlerden bu yana sol ve ilerici güçlerin seçmen tabanı daha da genişledi. CDU-CSU koalisyonu ülkede iktidarda olmaya devam etmekle birlikte tabanı zayıflamıştır. Bu ise «bu gidişi sürdürme» çizgisinin başarılı şekilde önünü kesmek konusunda yeni olanaklar yaratıyor. Hükümetin politikasının sürmesinin ve neofaşizmin canlandırılmasının (2) işçi sınıfı hareketinin ve bütün demokratların karşısına çıkarttığı tehlikeyi gözden uzak tutmaksızın komünistler bu yeni olanaklara yönelmek istiyorlar.

Barış ve demokrasi fikirleri geniş halk kesimleri arasında yaygınlaştı ve kök saldı. Bunda en büyük pay komünistlerindir. Çünkü biz işçi sınıfı, antifaşist ve demokratik hareketler içerisinde, barış mücadelesinde çok aktif olduk.

İşin aslına bakarsak yeni sağ tutucu-liberal hükümetin bundan bir önceki hükümetten farklı bir yanı yoktur. Bu, büyük kapitalistlerin hükümetidir. Büyük kapitalistler ekonomik ve sosyal politikayı tamamen kendi çıkarlarına bağlamak ve «sosyal disiplin» sağlamak amacıyla «dönüşü tamamlama»ya yönelik gerici çizgiyi sürdürmek konusunda birleşmiş durumdadırlar. Bununla birlikte onların arasında da barış içinde yan yana yaşamayla çatışma, «toplumsal barış» ile «toplumsal anlaşmazlıklar» vb. arasında tercih yapmak gibi sorunlarda 1983'dekinden çok daha önemli görüş ayrılıkları vardır. Kapitalist dünyadaki bunalım, ekonomik durumun gittikçe bozulması ülkemizde etkisini iyice hissettiriyor. Çözülmemiş sorunların yığılması da hükümeti istikrarlı olmaktan her zamankinden daha fazla alıkoyuyor.

İktidardaki koalisyonun içindeki anlaşmazlıkların arttığı seçimler sırasında iyice görüldü. Seçimlerden beri de bu anlaşmazlıklar herheşçe görülmeye devam ediliyor. CSU, CDU'nun bir kopyası değildir. Her iki partide de sadece kapitalistler değil, işçi sınıfının hristiyan demokrat

---

(2) Seçimlerde neonazi Ulusal Demokratik Parti 227.000 oy, yani bütün oyların  $\frac{9}{10}$  0,6'sını aldı. Dört yıl önceki seçimlerde 91.000 oyla  $\frac{9}{10}$  0,2'sini almıştı.

unsurları da temsil olunmaktadır. FDP'nin CDU-CSU'ya göre konumu dış politikada daha ılımlı, iç politikada ise daha liberaldir. Ama bu parti ekonomik ve sosyal politikalar konusunda sağda yer almaktadır. Görüldüğü gibi, şimdiki hükümet bir öncekinden daha az homojendir. Sağ blokun birliğinden söz etmek de, gelecekte şu ya da bu sorun konusunda bugünkünden farklı bir çoğunluk olabileceğini ya da geçici ittifaklar olabileceğini görmezlikten gelmek de doğru olmaz. Biz bu hükümetin aşırı tutucu bir doğrultu benimsemesi ya da «merkeze daha yakın bir politika» izlemesi konusunda ilgisiz kalmıyoruz. Parlamento dışı savaşım ve Bundestag'da tutarlı bir muhalefet bu hükümeti ikincisine zorlayabilir. Stahlhelm aşırı ucunun mu, yoksa başka markaların mı borusunun öttüğüne ilgisiz değiliz. Bu sebepten ötürü politikamızda, eylemlerimizde ve bağlaşıklık çabalarımızda aşırı gerici güçleri gemleme ve askersel sanayi kompleksinin ve Amerikan emperyalizminin etkisini azaltma amaçlı gütme devam edeceğiz.

FAC'deki bugünkü durum barış, sosyal ve demokratik haklar için savaşımın yaygınlaştığına tanık olunması ve sınıf kavgalarının keskinleşmesi şeklinde tanımlanabilir. Büyük sermaye ekonomik ve sosyal alanlarda «dönüş politikası»na yeşil ışık yakmaya, başka bir deyişle, sağa «kayışı tamamlama»ya kararlıdır. Bu nedenle hangi güç ve yolların, Stahlhelm klüğünün mi yoksa Bundestag'daki muhalefetin mi, sosyal çözülme taraftarlarının mı, yoksa parlamento dışı hareketin mi, sanayici örgütlerinin mi yoksa sendikaların mı hükümeti gerçekten etkileyebileceklerini belirlemek olağanüstü önem taşımaktadır.

İvedi istemlerin çeşitliliğinden ve işçi sınıfı hareketi ile bütün demokratik güçlerin ortak eylemlerinden elde edilen birikmiş deneyimden yola çıkan AKP Yönetim Kurulu, parlamento dışı mücadele için bir dizi hedef öne sürüyor. Nükleer denemelerin yasaklanmasını, yumuşama politikasının sürdürülmesini, Yıldızlar Savaşı programına katılmanın reddedilmesini ve orta menzilli roketlerde sıfır çözümün benimsenmesini istiyor. Ekonomik durumun kötüleşmesi karşısında da, ücretlerde indirim yapılmaksızın 35 saatlik iş haftasına geçilmesini ve yeni iş yerleri yaratma konusunda bir program uygulanmasını istiyoruz. Toplu sözleşme görüşmelerinde daha yüksek gerçek ücretler sağlanmasını ve çelik ve gemi yapımı sanayilerini korumayı, madenlerin ve çelik üretim tesislerinin yönetimine katılma hakkının korunmasını sağlayacak önlemler alınmasını ve işverenlerle fabrika işçilerinin hak ve görevlerini belirleyen yasanın işlemez duruma getirilmesinin önlenmesini istiyoruz. Plütonyum sanayisinin büyümesi durdurulmalı, nükleer enerji sanayisi derece derece devreden çıkartılmalı, Ren nehrinin ve çevrenin kirlenmeye karşı korunması için adımlar atılmalıdır. Biz, demokratik bir vergi sistemi benimsemesi, sosyal çözülmeye yeşil ışık yakılmasının durdurulması, sayım yapılarak nüfusun bilgisayar-

larla fişlenmesine karşı çıkılması ve meslek yasağının yürürlükten kaldırılması çağrısında bulunuyoruz.

AKP'nin 1987 Ocagında yapılan Yönetim Kurulu plenumunda SPD ile Yeşiller arasında şu ya da bu şekilde işbirliği yapılmasına desteğin arttığı, bu desteğe bizim başından beri katkımız olduğu belirtildi. Böylesi bir işbirliği ve sağa «kayışın tamamlanması»na karşı, yeni bir politika için parlamento içi ve parlamento dışı ortak eylemlerin daha da artması zamanın bir gereğidir. Biz Helmut Kohl hükümetine karşı bir çoğunluk sağlayabilecek kilit politik çözümler öne sürmenin ve bu taktiği güçlü parlamento dışı eylemlerle desteklemenin önemli olduğu kanısındayız. Bu, olumsuz kararların önlenmesini ya da etkisizleştirilmesini ve bugünkü hükümet varken bile başarıya doğru ilerlenmesini olanaklı kılacaktır. Biz, barış ve işçi sınıfı hareketlerinin potansiyelini, demokrasiyi ve reformları yaygınlaştırma mücadelesini ve günümüzün gerekliliklerine yeni yaklaşım ve yeni düşünce potansiyelini genişletip güçlendirmeyi amaçlıyoruz. Böylesi bir potansiyelin artırılmasında bugün koalisyon partilerini destekleyenler de rol oynayabilir. Bu koalisyon kampındaki uyumsuzluklar da buna yaramaktadır.

FAC'deki bugünkü politik durum sağ partilerin ancak eylem birlikleriyle bozguna uğratılabileceğini açıkça gösteriyor. Günümüzde bu, demokratik kampta başarı kazanmakta, güçlenmekte ve nesnel olarak daha geniş işbirliklerine ve bağılılıklara doğru itmektedir. Gittikçe daha fazla kişi bunun önemini görmekte, bu da Sosyal Demokratlarla Yeşiller arasında koalisyon anlaşmaları konusunda görüşmeler yapılmasına yol açmaktadır. Biz bunu son zamanlarda elde edilmiş bir başarı ve parlamento dışı faaliyetlere ve seçim mücadelesine yaptığımız katkının bir ürünü olarak görüyoruz.

AKP Yönetim Kurulunun Ocak Plenumunda, Federal Almanya'da olayların bundan sonra göstereceği gelişimin büyük ölçüde işçi sınıfı hareketinin politik mücadeleye kilit çözümlerin biçimlendirilmesi aracılığıyla katılmasına bağlı olduğu belirtildi. Sendikalar politik gelişmeleri etkilemeyi başarıp işçi sınıfının çıkarlarından yana davranabilecekler midir, yoksa mesleki sınırlamaların içinde kalmış «ılımlı», «kararsız» sosyal partnerler mi olacaklardır? SPD Nürnberg Kongresi ruhundaki politikasını sürdürüp barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme hareketini geliştirecek midir, yoksa hiçbir anlam taşımayan «demokratların dayanışması» belgisine sadık kalıp CDU ile arada köprüler kurma eğiliminde olanların kontrolüne mi geçecektir? İşçilerin eylemlerinde harekete geçirici ve yol gösterici bir rol oynama konularında olmak için, AKP'nin işçi sınıfının mücadelesi içerisinde daha büyük ölçülerde yer almasının sağlanması, sanayi işletmelerindeki parti örgütlerinin güçlendirilmesi ve bu örgütlerin politik saygınlığının yükseltilmesi tartışma götürmez bir şekilde dirimsel önem taşımaktadır. Yönetim Kurulu, Eylül ayında yapılacak «*Unsere Zeit*»

festivali dolayısıyla parti üyelerine parti saflarını güçlendirmeyi amaçlayan geniş bir kampanyaya katılma çağrısında bulundu.

Partinin etkisini oluşturmak konusunda seçimlerde elde edilen deneyimden etkili bir biçimde yararlanmanın, işçi sınıfının eylem birliğini derinleştirmenin, sosyal demokratlarla komünistler arasında daha sıkı bir işbirliği sağlamanın, demokratik bağlaşıklıkları geliştirmenin ve parlamento dışı faaliyetleri zenginleştirmenin yollarını arıyoruz.

Seçim stratejisi parti içinde geniş bir tartışmaya yol açtı. Bu tartışmaya AKP yönetiminin seçim sonuçları hakkındaki değerlendirmesi yol gösterdi. Bu tartışmayla neye ulaşmayı amaçlıyoruz? Parlamento dışı mücadele ve parlamento içinde temsil olunmayı elde etme mücadelesi yöntemlerine açıklıkla bakılmasını sağlamayı, dikkat noktasını iyice halk içindeki çalışma üzerinde yoğunlaştırmayı, seçim kampanyasından çıkartılan dersleri ve sonuçları bütün parti üyelerine duyurmayı, hataları ve ihmalleri eleştirel ve özeleştirel bir şekilde incelemeyi ve doğal olarak seçim mücadelesi sırasında ortaya çıkan ideolojik ve politik sorunları tartışmayı ve partinin tabanını gelecekteki seçim politikasını hazırlamaya yönlendirmeyi amaçlıyoruz.

Bu, bu türden ilk tartışma değildir. Ama şimdiye kadar heyecan hiç bu kadar yüksek olmamıştı. Bu, bölge ve yöre düzeyindeki iyi düzenlenmiş aktivist toplantılarında ve temel parti örgütlerinde, bunun yanısıra tartışmanın «*Unsere Zeit*» gazetesinde önemli miktarda yer tutmasında kendini gösterdi. Bu faaliyet, parlamento dışı başarılarımızı seçim başarılarımızla sağlama kavgamızı yansıtıyor. Komünistlerin çalışmasını daha da canlandırma, parlamento dışı mücadeleyi yükseltme, gelecekteki seçim kampanyalarını yönetme ve bütün parti üyelerini politikanın oluşturulmasına katma potansiyeli burada yatıyor. Seçim bağlaşıklıkları politikasına ne kadar çok seyin bağlı olduğu ve AKP'yi bir işçi sınıfı ve sosyalizm partisi olarak geliştirmek için ne kadar çok şey yapıldığı şimdiden açıkça görülüyor. Seçimlerde niçin daha fazla işçinin desteğini kazanmayı başaramadığımızı anlamak önemlidir. Bütün bu sorunları inceliyor ve tartışıyoruz.

AKP'nin barış ve iş mücadelesinin, demokrasiye doğru dönüş mücadelesinin yeni yarıları konusundaki tavrı partinin 1986 Mayıs'ında Hamburg'da yapılan 8. Kongresinde kabul edilen tezlerde belirlendi. Bu tezlerde şöyle deniyordu: «Seçimlere katılmanın biçimi somut mücadele koşullarına bağlıdır. Seçimlerde bağlaşıklıklar kurmak ve kendi adaylarımızı göstermek, güçler yerleşimini işçi sınıfının ve öteki demokratik güçlerin lehine bir şekilde değiştirme konusundaki politik stratejimizin bir parçasıdır. Seçimlere katılım biçimi ne olursa olsun AKP'yi güçlendirmek her zaman kaygımız olacaktır.»<sup>(3)</sup>

(3) «Thesen des 8. Parteitages der DKP», Neuss, 1986, s. 93.

Sürmekte olan tartışmada kardeş partilerin seçim deneyimini de gözönüne almayı amaçlıyoruz. Başka ülkelerde parlamento dışı mücadelenin nasıl yürütüldüğünün incelenmesi bize kendi inisyatiflerimizi geliştirme konusunda esin kaynağı oluyor. Sovyetler Birliği'nde ve öteki sosyalist ülkelerde meydana gelmekte olan değişiklikleri ve reel sosyalizmin çekiciliğinin gittikçe artmasını ülkemizde sosyalizm fikirlerinin yayılmasında güçlü bir itki olarak görüyoruz. Bu da, Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 70. yıldönümünün kutlandığı yılda AKP'nin saflarını genişletmesine yardımcı olacaktır.

TÜSTAV

# «Kendini bir dünya vatandaşı olarak yetiştirmek»

DIMITRİY LIHAÇOV

*Akademisyen, Sovyet Kültür Fonu Yönetim Kurulu Başkanı*

*Tanınmış Sovyet bilim adamı, pek çok ülke Akademi'lerinin onur üyesi Dimitriy Lihaçov'un, Şubat ayında Moskova'da toplanan «Nükleer silahlı bir dünya ve insanlığın sağ kalması için» konulu uluslararası forumda, uygarlığın korunmasında kültürün rolü üstüne yaptığı konuşma geniş bir ilgi uyandırdı. D. Lihaçov, bu konuda dergi okurlarına şunları anlattı.*

Bizim karmaşık ve karşılıklı bağımlı dünyamızda endişe verici, hiç kimsenin kayıtsız kalamayacağı sorunlar alabildiğine çoktur. Ama gene de, bunlardan hangisi «en önemlidir» sorusuna yanıtlım şudur: 20. yüzyılda insanların psikolojilerinde meydana gelen değişikliktir, yani *insancılıksızlaşmadır* (dehümanizasyon). Savaşların vahşeti ve halkların çektiği acılar insancılıktaki bunalımlara yol açmıştır. Günümüzde rasyonalist düşünce ağır basmakta ve pek çok insan öncelikle kendi ömrünü nasıl daha iyi yaşayabileceğini düşünmektedir.

Aydınlar arasında az çocuğa sahip olma olgusu çarpıcı bir örnektir. Eğer bugün çok çocuklu bir aileye raslarsanız, o ailenin aydınlar kesiminden olmadığı görülür. Önceleri genellikle aydın «yetiştiren» bölgelerde ve kentlerde bugün okullar kapanmaktadır, çünkü çocuk yoktur! Sorun, kimi ulusların çoğalmasında, ötekilerinde ise böyle bir şeyin olmasında değildir. Sorun, tüm dünyada insanların, giderek artan bir sorumluluk duygusu yüzünden, kendi soyunun yeniden üretimini durdurmuş olmalarındadır. Ana-babaların, çocukların geleceği ne olacak kaygısıyla hareket etmeleri anlaşılır bir şeydir. Onlar, olası bir savaşta ölüme terk edilmektense, çocuğumuz olmasın daha iyidir düşüncesiyle, çocuk sahibi olmak istemiyorlar. Sonuçta tüm dünyada, bütün ülkelerde kültürün gelişmesinde genel bir durgunluk, başka bir ifadeyle, aydınların nicel ve nitel parametrelerinde koşullu bir düşüş gözleniyor. Aydın olmak ise, yalnızca eğitim ve öğretim sorunu değildir, aynı zamanda genetik bir sorundur.

---

*Dimitriy Lihaçov 1906 doğumludur. Eski Rus edebiyatı ve kültürü alanında temel araştırmalar yapmış ve bu konuda pek çok kitap yazmıştır. SSCB Bilimler Akademisi asli üyesidir. İki kez (1952'de ve 1969'da) SSCB'nin yüksek devlet nişanlarıyla ödüllendirilmiştir. Lihaçov, Sosyalist Emek Kahramanı'dır.*

Bununla birlikte insalık, çağdaş tekniğin keşfettiği korkunç bir güçle, askerlerin diliyle ifade ederse, akıllamaz bir öldürücü güçle silahlanmıştır. Teknik ise, eğer sorumlu, vicdanlı, aydın kişiler tarafından idare edilmezse, çok büyük bir tehlike kaynağına dönüşebilir. Ve beni en çok kaygılandıran bir olgu da şudur: Ölüm taşıyan silahların sırf biriktirilmesi, ve sürekli körüklenen savaş tehlikesi *daha şimdiden insanları yoketmektedir*. Doğum oranını azaltarak yoketmektedir.

Ben, bir nükleer savaşın olabileceğine inanmıyorum. Çünkü, kimilerin iddia ettiği gibi, düğmeye basit bir basışla savaşın başlatılabileceğini sanmıyorum, düşünmüyorum. Ne de olsa, güvenlik açısından belli teknik önlemler öngörülmüş, araçlar sağlanmıştır. Üstelik, doğrusunu söylemek gerekirse, herşeyden önce parmağı bu tür düğmeler üzerinde duran insanların vicdanına, sorumluluk duygularına umut bağlıyorum. Akılbaşında bir kişinin tüm insanlığı yoketme günahını işlemeyi üzerine alabileceğini tasavvur bile edemiyorum ve nükleer silahın akli dengesi bozuk kişilerin eline teslim edilmeyeceğini sanıyorum. Gerçi, nükleer silahların biriktirilmesi olgusu bizim psikolojimizi değiştiriyor. Hem de olumsuz yönde değiştiriyor.

Oyleyse, bu durumda çıkış nerededir? İnsanlık kendi birliğini kültür alanında hissetmelidir. Halkların biriktirdiği kültürel değerlerin her hangi bir belediyeye, müzeye, kuruma ya da ayrı bir devlete ait olmadığını açıkça kavramak gerekiyor. Kültürel değerler tüm insalığa aittir. Buradan çıkararak, ilk pratik adım, bana göre kültür alanında çalışan tüm insanların biraraya gelmeleriyle, birleşmeleriyle atılmalıdır. Ama onların, kendi içine kapalı her hangi bir dernekte, sırf kültürün nasıl korunabileceğini tartışmak için birleşmeleri diye bir şey söz konusu olamaz. Kültürü korumanın hukuki kurallarını içerecek bir yasanın oluşturulması için birleşilmelidir.

Biz hem İncas'ların kültürünü, hem de Afrika halklarının kültürünü düşünmeliyiz. Biz, hem Onej gölünün Kiji Adası, hem de Sibirya'nın Tomsk'u ile, hem Türkiye'nin Ankara'sı, hem de Kamboçya'nın Angkor'u ile ilgilenmeliyiz. Tarihi anıtların bulunduğu bu yerler *ne* Türkiye, *ne* Sovyetler Birliği ve *ne* de Kamboçya devletinin malıdır; bunlar tüm insalığın ortak malıdır. Yeryüzünde yaşayan tüm insanlar bunlardan sorumludur. Ve *Kültür Enternasyonal'i*'nin oluşturulması gerekiyor.

Bunun yanısıra, bana göre çok önemli bir şey daha var: İnsan, yalnızca kendi ömrünü yaşamakla sorumlu değildir. Çünkü sorun, en büyük bir değer olarak yaşamın bütün biçimlerinin (bu yaşam kime ait olursa olsun, ister balıklara, kuşlara, böceklerle, isterse bitkilere ait olsun) korunması sorunudur. Ne var ki, yeryüzünde konuşma yeteneğine sahip tek canlı varlık *İnsan'dır*. Konuşan ve düşünen, bilince sahip olan bir canlı varlık olarak insan gezegenimizdeki tüm yaşamın biricik umudu ve güvencesidir.

İşte bunun için ben *hayvan haklarını korumanın hukuki kurallarını içerecek yasanın* hazırlanmasını önerdim. Çünkü hayvanlar, varolup ol-

mama bakımından bize bağlıdır ve bizim himayemizi bekliyorlar. Yalnızca balina balıklarını ve bizonları kastetmiyorum. Tek sözle, yalnızca varlığı tehlikeye düşmüş türleri kapsayan listelerde belirtilen varlıklardan söz etmiyorum, çünkü bu listeler, tek başına hiç bir koruma getirmiyor. Tüm canlıların ve nefes alan varlıkların haklarını korumak için bir hukuki yasanın hazırlanması gerekiyor.

Gezegelimizde yaşamı korumak acaba bir hayal değil midir? Ben böyle düşünmüyorum. Kamuoyunun, hükümetleri gerekli yönde ciddi bir biçimde etkileyebileceğine inanıyorum. Ben burada «kamuoyu» kavramını çok daha geniş anlamda ele alıyorum. Düşünce tarzımızı yenilememiz gerekiyor. Ve bu süre başlatılmıştır. Yenilenme, tutumlarımızın değişmesini de beraberinde getirecektir.

*İnsan Vicdanı Tarihi* gibi yapıtların yazılmasının yaşamsal bir gereklilik olduğu kanısındayım. Şu koşulla ki, böyle bir tarih gerçekten vicdanlı insanlar tarafından yazılmalıdır. Dahası, böyle yapıtların yaratılması işi her hangi bir kuruluşa ya da yazarlar kolektifine havale edilmemelidir. Kolektif yazılan eserlere ben inanmıyorum, örneğin «Sistine Madonna»sı tablosunun (Rafael'in 1515–1519 yıllarında çizdiği tablo) bir grup ressam tarafından çizilebileceğine inanmıyorum. Ben, insan dehasının bireyselliğine inanıyorum. İnsan vicdanı tarihi, eğer bu tarihi gerçekten yetenekli kişiler yazar ve bu yapıta yazarın vicdanı yansımış olursa, ancak o zaman ilginç olur.

Böyle bir çalışmayı çeşitli ülkelerden toplum adamlarının ve felsefecilerin üstlenmesi gerekiyor. Vicdan Tarihi, aynı zamanda, hem hataların tarihi, yani tek tek devletlerin, politikacıların hatalarının tarihi, hem de vicdanlı insanların, vicdanlı devletlerin tarihi olmalıdır. Bu nedenle ben, insan vicdanı tarihi üstüne bir tek değil, çok sayıda yapıtın yazılmasından yanayım. Edebiyat tarihi mükemmeldir! Sanat tarihi mükemmeldir! Şimdi ise akılları insan vicdanı tarihi sarmalıdır.

Ben, vicdan tarihini, hiç kimsenin ilgiyle okumayacağı dar çerçeveli bir bilimsel yapıt olarak değil, uygarlığın tüm nimet ve iyiliklerini sergileyen, bunların bilançosunu veren bir çalışma ürünü olarak görüyorum. Elbette böyle bir çalışma dini, edebiyatı, sanatı ve bilimi dışalamamalı. Vicdan, folklorda ve halkların dilinde nasıl ifade edildiyse, küçük halkların varlığını savunmada nasıl kendini göstermişse, vicdan tarihinde aynen yansıtılmalı. Ben bunu özellikle vurguluyorum. Çünkü insanlık halâ, evrenselleşmiş dillere sahip büyük halkların dünyanın şu ya da bu köşesinde küçük halkları, onların paha biçilmez folklor ve lengüistik zenginlikleriyle, gelenekleri ve tarihleriyle birlikte yutmaya devam etmelerinden zarar görüyor. Bu halklar gözlerimizin önünde yok olup gidiyorlar. Bugün sayıları 600–700 kişiyi geçmeyen pek çok halk var. Anlatıldığına göre, Sibiry'a'nın doğusundaki bir bölgede bugün yalnızca iki kişinin kaldığı



bir ulus bulunuyor. Bunların dilini, her şeye rağmen kaydetmek gerekiyor, çünkü bu, en büyük değerlerden biridir.

İnsan vicdanı tarihi, günümüzün korkunç tehlikelerinden biri olarak milliyetçiliğin her biçimine karşı savaşımı simgelemelidir. Artık, makrotoplum kategorileriyle düşünme zamanı gelmiştir. Dünyanın hangi yarım-küresinde ve ülkesinde yaşarsa yaşasın, derisinin rengi ne olursa olsun, hangi dine inanırsa inansın herkes kendini bir dünya vatandaşı olarak yetiştirmelidir.

Bu, insanların ulusal ve yurtseverlik duygularıyla asla çelişmiyor. Yaşamın içinden şöyle bir örnek vermek istiyorum: Eğer bir aile içinde, o ailenin fertleri arasında saygı ve sevgi varsa, o aileyi öteki aileler örnek almakta, ona canatmaktadırlar. Böyle bir ailenin dostları her zaman çok olur. Bana göre halklar arasındaki ilişkiler de böyle olmalıdır. Eğer insanlar, kendi ülkelerinde varolan her iyiyi sever, değerlendirir ve gözbebeği gibi koruyabilirlerse, öteki halklarla mutlaka dostça ilişkiler kurabilir ve geliştirebilirler. Başkalarının yaratılmış olanlara değer verir ve saygı gösterebilirler.

Tek sözle, ulusun içindeki iyilik, iyi niyetlilik öteki uluslara karşı da iyilik, iyi niyetlilik demektir. Bunlar birbirine bağlı, birbirini karşılıklı etkileyen şeylerdir. Ben, her soydan ve boydan milliyetçiliği psikolojik bir anormallik olarak görüyorum. Hatta bunu, ruh hastalığı düzeyinde bir anormallik sayıyorum, çünkü bu, kimi zaman kendini değersiz bir varlık olarak hissetme ve aşağılık duygularından kaynaklanıyor. Eğer bir halk gerçekten kendine saygılıysa, o halk hiç bir zaman kendini değersizlik ve aşağılık kompleksine kaptırmaz, varlığını yitirmez ve öteki halklar içinde eriyip yokolmaz. Şu da mutlak bir gerçektir ki, halkların kendi aralarında temas ve diyalog kurmaları onların kendi kültürlerini geliştirmelerine yardımcı etmektedir. Ben bu düşüncüyü defalarca tekrarlamışım ve bunun tekrar tekrar yinelenmesi gerektiği kanısındayım, çünkü bu görüş eskisi gibi günceldir.

Yaşanmış 80 yılı arkada bırakan bir kişi olarak ben bugün derin bir üzüntüyle şunu görüyorum: Faşizmin ve nazizmin feci deneylerinden sonra da, milliyetçilik artmaya devam ediyor. Bunu bir türlü anlayamıyorum. Üstelik, geçmişte milliyetçilikten bizzat ve fiilen zarar görmüş olanlar bundan ders çıkarmıyor ve aynı hataları yineleyip duruyorlar ... Bu, sağ-duyuya, mantığa ters düşüyor.

Bizim düşünce tarzımızda, insanlığın sağ kalmasına ilişkin global ödevlerin kavranmasında, dünyaya ve doğaya sırf tüketici kafasıyla yaklaşmaya son vermenin ertelenmez bir gereksinim olduğunun bilincine varılmasında bir dönüşümün benim sağlığımda sağlanmış olabileceğini sanmıyorum. Bunun gerçekleşebilmesi için belki de daha onlarca yıl gerekecek. Bu, öyle basit bir iş değildir, ama bunun başka akılcıl yolu yoktur.

Ben aklın yüceliğine inanıyorum, çünkü doğayı ve insanların faaliyet-

lerini inceleyerek, çeşitli bilim dallarına yakın ilgi göstererek dünyanın ne denli muntazam ve amaca uygun bir biçimde kurulmuş olduğunu görüyorum. Bu nedenle ben, nehirlerin akışını düşüncesizce değiştirme girişimlerine ve doğanın yaratmış olduğundan daha iyisini yapma gibi öteki akılsızca yeltenişlere karşı çıkıyorum.

Doğa'da her şey öyle yerli yerine oturtulmuştur ki, milyonlarca yıldır çalışan, doğaya hiç te kaos anlamına gelmeyen ve genelde çok önemli ve iyi sonuçlar vermiş bulunan bir serbesti tanıyan her hangi olağanüstü bir zekanın varolduğu görüşüne ilişkin kuşkuları dağıtıyor. Ben bu sonuçların değiştirilmesini istemiyorum.

Saniyorum ki, pek çok kişi, böyle bir zekanın varolduğu kanısına varıyor. Bundan, her hangi bir kiliseye ya da ibadet yerine gidilmesi gerekir anlamı çıkarılmamalıdır. Eğer bu söylenenlerde her hangi bir idealist, dini, sofi yan aramaya kalkışan ya da gören varsa, o kişi beni tamamiyle yanlış anlamış demektir. Böyle bir şey söz konusu değildir. Sorun, doğanın, baştan aşağı değiştirilmesi hiç te basit olmayan bir yüce zekaya sahip olduğunun bilincine varılmasından ibarettir. Ve yeni baştan değiştirmek değil, doğa ile bir ahenklilik içine girilmesinin yollarını aramak gerekiyor. İşte benim çağrım bu yöndedir. Ama böyle bir şeyin gerçekleşebilmesi için, ilk önce bizler, Gezegen'imizin sakinleri olarak, kendi aramızda ahenkliliği sağlamalıyız. Ben bunu sağlayabileceğimize inanıyorum, çünkü İnsan Aklına ve Vicdanına inanıyorum.

# Avrupa evini birlikte kuralım

## BARIŞ SAVAŞIMINDA BATI AVRUPA KOMÜNİSTLERİ VE SOSYAL-DEMOKRATLARININ KARŞILIKLI İLİŞKİLERİ

Son yıllarda, sosyalist, işçi ve sosyal-demokrat partilerin savaş ve barışın somut sorunlarında, bunların barış hareketleriyle ilgili tutumlarında çok sayıda olumlu değişikliklere tanık olduk. Böylesi bir evrimin nedenleri nelerdir ve bu, komünistlerle sosyal-demokratların karşılıklı eylemleri için ne gibi yeni olanaklar açmaktadır? Sosyal-demokrasinin uluslararası konularındaki değişiklikler onun iç politika alanındaki görüşlerini etkiliyor mu, Batı Avrupa işçi hareketinin başlıca iki büyük akımı arasında daha sıkı ilişkiler kurulmasına yardım ediyor mu? Bu ve benzeri sorunlar, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Prag'da örgütlediği ve birçok Batı Avrupa komünist partisi temsilcisinin katıldığı görüş-değiş-tokuşunun konusu oldu.

Tartışmaya şunlar katıldı: Jan Debrouwere, Belçika Komünist Partisi MK Politbüro üyesi; Bert Ramelson, Büyük Britanya Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi; Gunnar Jorgensen, Danimarka Komünist Partisi çalışanı; Kurt Schacht, Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu çalışanı; Maud Sundguist, İsveç Komünistler Partisi'nin Uluslararası Sorunlar Sekreteri, Finlandiya Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi Aulis Lepänen ise görüşlerini yazılı olarak iletti.

Aşağıda, yapılan tartışmaların bir özetini sunuyoruz. Tartışmaların tam metni, yayına hazırlanmakta olan kitapta yer alıyor.

### GÖRÜŞLERİN EVRİMİ ORTADADIR! BUNA SEBEP OLAN NEDİR?

Tartışmaların merkezinde, kronolojik olarak, Sosyalist Enternasyonal üyesi tüm partilerce desteklenen NATO'nun bilinen «ikili kararının» kabul edildiği 1979'dan başlayarak 1986 sonuna kadarki dönem yer alıyor. Danimarka ve FAC sosyal demokratlarının, Büyük Britanya İşçi Partisi üyelerinin iç politikadaki saptama ve eylemlerinin analizi, bu partilerin bir birine benzer birçok eğilime sahip olduğunu ortaya koymuştur. İngiltere ve Batı Almanya komünistleri, İngiltere İşçi Partisi'nin (İİP) ve Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin (ASDP) savaş ve barış sorunlarına yaklaşımlarındaki değişiklikleri «niteliksel bir gelişme» olarak değerlendiriyor. Danimarka komünistleri ise, Danimarka Sosyal Demokrat Partisi'nin (DSDP) bugünkü uluslararası konularının, onun 70'li yılların sonlarındaki politik çizgisinden «önemli ölçüde» farklı olduğunu belirtiyorlar.

Değişiklikler, her şeyden önce, sosyal-demokratların ve işçi partileri üyelerinin güvenlik politikasıyla ilgili görüşlerinin temellerine dokunmuş-

tur. ASDP, Doğu ile Batı arasında «güvenlik ortaklığı» konsepti yararına caydırıcılık stratejisinden vazgeçmiştir. Bugün, İngiltere İşçi Partisi üyeleri ve Danimarka sosyal-demokratları, NATO'ya nükleer silahsız bir nitelik kazandırmaya, onun stratejisinin yeniden yönlendirilmesine yardım etmek istediklerini belirtiyorlar. Bu partiler, Pentagon'un askersel üstünlük sağlama, ilk darbe potansiyelini güçlendirme ve ABD'nin nükleer misillemenin dışında kalmasını sağlama yetenişlerine karşı çıkıyorlar.

Tartışmalarda da belirtildiği gibi, sosyal-demokratların ve işçi partilerinin görüşlerindeki benzeri değişiklikleri, bunların nükleer çağda *birlikte var olma ya da birlikte yok olma* gibi bir tek alternatifin varlığının bilincinde olmalarından kaynaklanıyor. Dolayısıyla, herkes için güvenlik, yalnızca Doğu ile Batının uyumlu çabalarıyla sağlanabilir. Bununla birlikte, konuşmacılar, her üç sosyal-demokrat partinin de NATO'ya bağlı olduklarını, onun güçlendirilmesini ve geleneksel silahlanmanın tırmandırılması yoluyla savaş gücünün artırılmasını istediklerini kaydettiler.

Dahası var. Sozû edilen partiler, bir dizi somut askersel-politik konumunu gözden geçirmişler, örneğin NATO'nun «ikili kararının» desteklenmesinden vazgeçmişlerdir. Şimdi bunlar, «Pershing-2» ve «Cruise» roketlerinin yerleştirilmesine son verilmesini, yerleştirilen roketlerin sökülmesini ve Sovyetler Birliği'ni de karşı önlemler almak zorunda bırakan önlemlerden vazgeçilmesini istiyorlar. Bu üç parti, uzayın silahlandırılması planlarına karşı tutum alıyor, nükleer denemelerin durdurulması fikrini savunuyorlar.

Bu partilerin, Avrupa'nın güvenliği sorunlarıyla ilgili görüşlerinde de yapıcı yaklaşım gözleniyor. Bunlar Avrupa'da kimyasal ve nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin kurulması; NATO ile Varşova Antlaşması Örgütü (VAÖ) arasında güce başvurmama anlaşması imzalanması çağrısında bulunuyorlar; kendi devletlerinin bağımsız bir Avrupa politikası (!) izlemelerini istiyorlar. Bununla birlikte, sosyal-demokratlar ve işçi partileri, geçmişte birçok kez olduğu gibi, yalnız istemlerde bulunmakla sınırlı kalmıyorlar, kendi girişim ve önerilerini hazırlıyorlar ve bunları açıklıyorlar.

*İngiliz İşçi Partisi üyeleri, ülkenin savunma stratejisinin uluslararası rolünü ve mali olanaklarını hesaba katarak, değiştirilmesini istiyorlar. (Bu istem, özellikle İİP'nin Ekim 1986'da yapılan 85. Konferansı'nda açıkça duyuldu.) Böylesi bir değişikliğin, İngiltere'nin nükleer silahlarının derhal yokedilmesini ve İngiltere'nin silahsız bir bölgeye dönüştürülmesini, ulusal denizaltı filosunun Amerikan «Trident» nükleer-roket sistemi ile donatılması programından vazgeçilmesini; «Polaris» nükleer denizaltılarının sökülmesini; ABD ile onun İngiltere topraklarında bulunan nükleer silah-*

(!) Batı Avrupa'nın birçok sosyal-demokrat partisi, Sovyetler Birliği'nin orta menzilli nükleer roketlerle ilgili yeni girişimini olumlu karşılamıştır. (Not Red.)

larının kaldırılmasıyla ilgili görüşmelerin hemen başlamasını içermesi gerekiyor. İşçi Partisi üyeleri, tüm bu görevleri, erke gelirlerse bir yıl içinde çözmeyi amaçlıyorlar.

ASDP uzmanları, Bundeswehr'in (FAC silahlı kuvvetleri) ve FAC'nde bulunan NATO birliklerinin, bunlara özel bir savunma niteliği yapısı vermek amacıyla, yeniden düzenlenmesini içeren somut planlar hazırlamışlardır. Batı Alman sosyal-demokratları, Orta Avrupa'da nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılmış bölgelerin kurulması için Almanya Sosyalist Birlik Partisi (ASBP) ve Çekoslovakya Komünist Partisi (ÇKP) ile birlikte hareket ediyorlar.

Son olarak, üç partinin barış hareketine karşı tutumları değişik düzeylerde de olsa, olumlu yönde değişmiştir. B. Ramelson, G. Jorgensen ve K. Schacht'ın belirttikleri gibi, bunların yönetimleri daha dün kadar bu hareketin sözde komünistler tarafından yönetildiğini; onun eylemlerine katılmak için kendi partisinin üyelerine bile danışmadıklarını söylüyorlardı. Bugün birçok sıradan sosyal-demokrat ve hatta kimi yöneticiler, kendilerini barış hareketinin bir parçası olarak görüyor, bu eylemleri destekliyorlar. Ancak bu çizgi, her zaman ardıcıl bir biçimde sürdürülüyor. Örneğin, Danimarka sosyal-demokratları barışsever güçlerin Kopenhag kongresine katılmayı reddettiler.

Karşılaşmaya katılan konuşmacıların görüşleri, sosyal-demokrasinin barış ve güvenlik sorunlarına yaklaşımındaki büyük değişikliklere yol açan en önemli faktörlerin görüşülmesinde de genel olarak uygun düşmüştür. Tartışmalar sırasında da belirtildiği gibi, FAC, Danimarka ve İngiltere'de gerçek bir genel halk hareketinde birleşen barış savaşçılarının eylemleri önemli bir rol oynamıştır. Bu, barış üstüne katılan görüşleri kırmış, yeni düşüncenin ortaya çıkmasını teşvik etmiş, silahlanma yarışının ve gerginliğin tırmandırılması çıkmazından çıkış yollarının aranmasına hız vermiştir.

SSCB'nin nükleer silahsız bir dünyanın kurulmasına yönelik önerilerinin büyük önemi olmuştur. Bu girişimler daha önceleri savaş karşıtı hareketlerden uzak duran milyonlarca insanı derinlemesine etkilemiş, ABD'nin silahsızlanma alanındaki baş engel olduğunu açıkça ortaya koymuştur, bu da Avrupa'da «büyük devletlerin eşit sorumluluğu» ile ilgili halâ varolan görüşe bir darbe indirmiştir.

Değişik ülkelerdeki somut-tarihsel durumlarda oluşan diğer faktörler de ele alındı. Şöyle ki, G. Jorgensen'e göre, DSDP'nin görüşlerindeki değişikliklerin, bu arada onun muhalefete geçmesi, erkteki burjuva partilerinden uzaklaşmak istemesi gibi taktik nedenlerden olduğu anlaşılıyor. B. Ramelson'a göre ise, 20. yüzyılın sonlarında gerçekleri çok açık bir biçimde ortaya koyan ve çok şeyi düşünmeye zorlayan Çernobil Atom Elektrik Santralinde meydana gelen kaza, İşçi Partisi üyeleri de içinde İngiltere toplumunda büyük endişelere neden olmuştur.

ASDP'nin konumlarının değişmesi için ek nedenler de vardır. Onun

yönetiminde meydana gelen önemli değişiklikler, bunlardan biridir. Bu konuda *K. Schacht* şunları belirtti: Şimdi politik deneyimlerini NATO'nun «ikili kararı» etrafındaki yumuşama ve karşılıklı çatışmalar döneminde elde eden yeni liderler ekibi oluşuyor. Bu partinin üye yapısı da değişmiştir, örneğin bugün 900 bin kişi bu partinin sıralarında yer almaktadır. Bunların dörtte üçü 1970'ten sonra, o zamanlar *W. Brandt*'in izlediği yumuşama ve reformlar politikasının etkisi altında bu partiye girmiştir. İşte bundan dolayı, partide meydana gelen değişikliklerin sağlam ve sağlıklı olmasının belirli güvenceleri olduğu söylenebilir.

Buna karşın, yeni konuları savunurken, İşçi Partisi üyelerinin ve sosyal demokratların ne ölçüde ardıcıl olacakları sorusu yanıt bekliyor. Konuşmacıların bununla ilgili görüşleri şu temelde birleşmiştir: Bu partilerin uluslararası politika ve ulusal güvenlik alanlarında eski çizgiye dönüşleri pratik olarak olanaksızdır. İngiltere'de, Danimarka'da, FAC'nde ve dünyada, 1979'dan bu yana çok şeyler değişmiştir. Kapitalist düzene, Batıya ve NATO'ya kesin bağlılığına karşın bunlar sağın baskısına hedef olmaktadır.

Bundan dolayı, İngiltere, Danimarka ve FAC komünistleri, sözü geçen olumlu gelişmelerin yerleşmesi amacıyla gereken herşeyin yapılması görevinin demokratik güçlere, barış hareketlerine düştüğü görüşündedirler. Birçok şey yalnız değişik ülkelerde güçler dengesine değil, aynı zamanda uluslararası süreçlerin gelişmesine ve diğer sosyal-demokrat partilerin hangi yolu izleyeceklerine bağlıdır. Bu sonuncu ögeyi gözden uzak tutmamak gerek, çünkü Sosyalist Enternasyonal üyesi partilerde yalnız olumlu evrimler değil, olumsuz evrimler de oluyor. Fransa, İtalya, ve Portekiz sosyalistlerinin politikası, bunun kanıtıdır.

Tartışmalara katılanların kanısına göre, *sosyal-demokratlar ile erkteki komünist partileri arasındaki diyalog, bunları olumlu yönde etkileyen ve giderek önemi artan bir faktöre dönüşüyor*. Üstelik böylesi bir diyalog, her iki tarafa da yarar sağlıyor.

Bununla ilgili olarak *Jan Debrouwere* şunları belirtti: Belçika Komünist Partisi (BKP) sosyalist ülkeler komünistleriyle sosyal-demokratlar arasında en geniş ilişkilerden yanadır. Hatta özel bilgilendirme ilişkileri bile yararlıdır. Şöyle ki, bundan bir süre önce Belçika Sosyalist Partisi heyetinin SSCB'ne ve DAC'ne yaptığı gezilerden sonra bu partinin (2) tutumunda yeni fikirler ve öneriler doğdu.

*Konuşmacılar, Sosyalist Enternasyonal'in 70'li yılların ortalarına doğru komünistlerle herhangi bir ilişki kurma fikrini bile reddettiğini, ASDP'nin ise üyelerinin bu tür ilişkilerini abluka altına alanlara katıldığını belirt-*

(2) 1945'ten beri bütünsel ulusal bir kuruluş olarak varlığını sürdüren Belçika Sosyalist Partisi, Ekim 1978'de Sosyalist Partisi adıyla iki ayrı bağımsız örgüte bölünmüştür. Bunlardan biri Flamanca'da, diğeri ise Valonya'da ve her ikisi de Brüksel'de faaliyet yürütüyor. (Not Red.)

tiler. Bugün durum başkadır: Sosyalist Enternasyonal'den heyetler SSCB'yi resmen ziyaret ediyorlar, ASDP ise yalnız görüşmelerde değil, aynı zamanda erkteki komünist partileriyle, imzalanan anlaşmaların uygulanmasında da önde gidiyor.

K. Schacht'a göre, örneğin, Orta Avrupa'da nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulmasıyla ilgili anlaşmaların, FAC'nde politik çalışmalar için olağanüstü önemi vardır. Bunlar ASDP'nin bugünkü saptamalarına karşı sorumluluğunu artırıyor ve partiyi erke geldikten sonra bunları yaşama geçirmekle zorunlu kılıyor. Ve artık bugün böylesi girişimler, H. Kohl hükümetini baskı altına alıyor. Bu gelişmeler komünistlerle en nazik sorunların bile görüşülebileceğini açıkça kanıtlayarak, barış hareketine güçlü bir ivme veriyor. Alman Komünist Partisi (AKP) genel olarak Sosyalist Enternasyonal üyesi partilerle erkteki komünist partileri arasındaki diyalogların, görüşme ve anlaşmaların (varolan ayrılıklara karşın) kimi Batı Avrupa ülkelerinde komünistlerle sosyal-demokratların ilişkilerine olumlu etkilerde bulunduğu kanısındadır.

Bununla birlikte, tartışmalar sırasında, değişik Batı Avrupa sosyal-demokrat partilerinin gelişmesinin oldukça değişik anlamlı bir nitelik taşıdığı belirtilmiştir. Örneğin, Sosyalist Enternasyonal'e katılan, ama iç politik sorunlarda sık sık birbirlerinden uzaklaşan iki sosyalist parti, Flaman ve Fren-Valon toplulukları arasındaki çatışmalara sürüklendikleri Belçika'da durum böyledir.

J. Debrouwere'in de belirttiği gibi, bu durum uluslararası sorunlara da yansıyor. Ve Belçika Sosyalist Partisi'nin tutumunda önemli farklar gözleniyor. Frenk-Valon Sosyalist Partisi'nin bugünkü yönetimi, Avrupa alanındaki ve dünyadaki sorunlarda çok az aktiflik gösteriyor, özellikle Fransız Sosyalist Partisi'nin konularına yöneliyor. Bilindiği gibi, bu sonuncusu, barış ve silahsızlanma savaşımına pek ilgi göstermiyor. Dahası var. Valonya sosyalistleri «Euroroketler» konusunda ödünsüz bir tutum almamışlar, Valonya sanayisinin kimi öncü dalları için siparişler elde edebileceklerini sanarak, Belçika'nın «Stratejik Savunma Girişimi» (SSG) programına katılmasına kesin karşı çıkmamışlardır.

Flaman sosyalistlerinin Frenk-Valon Sosyalist Partisi'nden farklı olarak örneğin Hollanda Emek Partisi ve ASDP gibi uluslararası alanda oldukça aktif olan Sosyalist Enternasyonal üyesi partilerle sıkı ilişkileri vardır. Flaman Sosyalist Partisi, «Scandilux»un<sup>(3)</sup> kurulmasında belirgin bir rol oynamıştır. Danimarka sosyal-demokratları ve Hollanda sosyalistleriyle

---

(3) «Scandilux» grubuna NATO'daki küçük ülkelerin sosyal-demokrat ve sosyalist partisi, (Belçika, Danimarka, Hollanda, Lüksemburg, Norveç) temsilcileri katılıyor. Bu kuruluş birçok kez Avrupa'da nükleer ve kimyasal silahlardan arındırılmış bölgelerin kurulması, nükleer denemelere son verilmesi, bütün Avrupa'da işbirliği yapılması isteminde bulunmuştur. (Not Red.)

birlikte Almanya Sosyalist Birlik Partisi (ASBP), Macaristan Sosyalist İşçi Partisi (MSİP) ve Bulgaristan Komünist Partisi (BKP) ile yürütülen diyaloga katılmaktadır.

Şunu da önemle belirtmek gerekir ki, Flaman sosyalistleri NATO'nun «iki kılı kararsız» hemen karşı çıkmadılar, daha sonra ondan uzaklaşmaya, yığınsal savaş karşıtı hareketlere katılmaya başladılar. Neden? Sosyalistler, katolik güçlerin savaş karşıtı harekette etkin üstünlüklere sahip oldukları için (bu da Belçika'da politik durumun özelliklerinden biridir) bunun dışında kalmışlardır. Bugün, Flaman Sosyalist Partisi'nin temel örgütleri, eylemleri bakımından yalnızca Valon sosyalistlerini değil, aynı zamanda Batı Avrupa'nın birçok ülkesini de geride bırakmışlardır.

Bununla birlikte, bu partinin eylem programı yoktur. Bunun yerine, Flaman sosyalistleri kendi girişimlerini planlamak, geliştirmek ve propaganda edebilmek için Avrupa Nükleer Silahsızlanma Hareketi'nin ve Hollanda Kiliselerarası Barış Konseyi'nin (4) ilkelerini kılavuz edinmişlerdir.

İsveç'te de kendine özgü bir durum oluşmuştur. Bizde diyor, *M. Sundguist*, 80'li yıllarda, sosyal-demokratların barış sorunlarına yaklaşımlarında büyük bir gelişme olmamıştır. Tersine, İsveç'in iç politikası artık uzunca bir dönemdir genel uzlaşmaya dayanıyor, sosyal-demokratlarla partimiz arasındaki ilişkiler ise, çoğu uluslararası sorunlarda işbirliği ile niteleniyor. Ülkenin bugünkü tarafsızlık statüsü, sihirli değneğin dokunmasıyla değil, barış güçlerinin birçok başarılar elde ettikleri uzun politik bir süreç sonucu ortaya çıkmıştır. Ve her defasında da, sınıfsal sınırların ve sosyal-demokratlarla komünistler arasındaki ilişkilerin çerçevesini aşarak genel halk hareketine dayanan geniş birlikler oluşmuştur. Bu ise uzlaşmaya yol açmıştır, politik kararları geri dönüşsüz kılmıştır.

*M. Sundguiste'e soru:* İsveç'teki sosyal-demokrat hükümetin barış hareketini resmen desteklediği, ona mali yardım da dahil değişik türden yardımlarda bulunduğu doğru mudur?

*Yanıt:* Dışişleri Bakanlığı'nın denetiminde değişik türden barış eylemlerini finanse eden bir devlet fonu vardır. Bundan başka, parlamento bu amaçlar için ödenek ayırma kararları alıyor. Son yıllarda fonu tamamlamak için devlet barış piyango çekilişleri örgütlemiştir.

*K. Schacht'in konuşması:* Barış hareketinin yalnız işçi hareketiyle sınırlı olmaması ve olanaklar ölçüsünde sınıflarüstü bir nitelik taşıması gerektiği görüşü doğrudur. Biz böylesi bir yönelim izliyoruz ve FAC'nde barış hareketinin ayrı bir sınıfın çerçevesini aşmış olduğu görüşündeyiz. İsveç'te olduğu gibi, hristiyan çevreler bu harekette geniş olarak temsil ediliyor ve tutucu güçlerin katılımının ilk filizleri uç veriyor. Ama farklar da vardır:

(4) Her iki örgütün yöneticileri, nükleer savaş ve NATO'nun «caydırıcılık» doktrinlerine karşı çıkarken, çoğu zaman dünyadaki gerginlikle ilgili olarak SSCB ve ABD'ye eşit sorumluluk yüklüyorlar, bu iki devletin politikasında varolan ilkesel farkları reddediyorlar. (Not Red.)



Bizim, büyük ekonomik ve politik bir etkinliğe sahip olan tekelci burjuvazi ve askersel-sanayi kompleksiyle işimiz vardır. Tekelci burjuvazinin çekirdeği olağanüstü gerici, antikomünist ruhtadır ve yumuşama düşmanıdır. Bu güce karşı koymak gerekiyor ve burada ulusal anlaşmaya gerek yoktur.

Bununla birlikte, bugünkü İsveç Başbakanı J. Carlsson'la ilgili bir sorum var. Dıştan görüldüğü kadarıyla da olsa, onun barış hareketine U. Palme gibi kararlı bir biçimde katılmadığı izlenimi doğuyor. Bu nasıl açıklanabilir?

*M. Sundquist:* Önce askersel-sanayi kompleksiyle ilgili görüşünüze değineyim. Onun rolünden biz de endişeliyiz. Örneğin, silah ihracatını ele alalım. Silah üreten tekeller, bunların sayısı hiç te az değildir büyük etkinliğe sahiptirler. Bunlar sendikalara karşı, işsizliğin artacağı tehlikesiyle şantaj yapıyor, parlamentoya ve hükümete baskı yapıyorlar. Ülkenin eski Savunma Bakanı'nın yalnız askersel-sanayi kompleksi değil, aynı zamanda silah üreten işletmelerin o bölgelerde olağanüstü etkili olmaları ve istihdam düzeyini etkilemeleri nedeniyle bugün askersel-sendikalar ve askersel topluluk komplekslerinin de söz konusu olduğu biçimindeki açıklaması, rastgele değildir. Bunun sınıf savaşımını ne denli olumsuz etkilediğini, eylemlerimize yansıdığını söylemeye gerek yoktur.

Yeni başbakana gelince. Anımsamak gerek ki, İsveç şahsiyetler değil, örgütler ülkesidir. Ve ben inanıyorum ki, sosyal-demokrat parti, başbakanın ya da bu partinin her hangi bir yöneticisinin kişisel niteliklerinden bağımsız olarak barış savaşımında ileride de aktif rol oynamaya hazırdır. Kuşkusuz, her politikacı U. Palme gibi alımlı, büyüleyici olamaz, ama bu başka bir konudur.

## ÇELİŞKİLİ ÇİZGİ SÜRÜYOR

Sosyal-demokrasinin uluslararası sorunlarla ilgili konumlarındaki değişiklikler, onun iç politik saptamalarını etkiliyor mu? Tartışmalara katılanların görüşleri birçok konuda birbirine uygun düşüyor. Belçika, İngiltere, Danimarka ve FAC komünist partileri temsilcileri, ülkelerinin deneyimlerinden hareket ederek burada doğrudan veya zamana uygun olmayan ilişkiler olmadığını belirttiler. Sosyal-demokratların savaş ve barış sorunlarıyla ilgili görüşlerindeki evrim, bunların bakış açısına göre, burjuva politikası çerçevesinde çiziliyor ki, kuşkusuz bu da evrimin somut ülkelerdeki toplumsal süreçler için olumlu önemini azaltmıyor. Konuşmacılar, sosyal-demokratların tutarsız, çelişkili politikaları üstüne örnekler verdiler.

*Belçika'da kimi sosyalistler istihdamı koruma belgisi altında sanayinin kimi dallarının militaristleştirilmesini savunuyorlar. Bu arada, çoğu kimşelerin de bildiği, doğal olarak geçici işyerleri söz konusudur. Ancak bu anlayışta, sosyalistlerin sosyal-ekonomik bunalımın temel nedenlerini göre-*

medikleri ve ondan çıkış yollarını nasıl bulacaklarını bilmedikleri için belirli bir körlük göze çarpıyor.

FAC'nde, sosyal-demokratlar silahlanma yarışının tırmanmasıyla sosyal gereksinimler için yatırımların kısıtlanması arasındaki karşılıklı ilişkinin giderek daha iyi bilincine varıyorlar. Onlar, yığınsal işsizliğe karşı savaşım, halkın sosyal güvenliğini yükseltmek, «üçüncü dünya» ülkelerine yardımlarda bulunmak amacıyla kaynak ayırmak için askersel harcamaların azaltılması istemlerini yükseltiyorlar. Ancak parti, görüşlerindeki bu değişikliklerden derin toplumsal-politik sonuçlar çıkarmıyor. Batı Almanya komünistlerinin kanısına göre, bu önemli ölçüde şununla bağlıdır: ASDP'nin uluslararası politikasının olumlu değerlendirilmesi kapitalist toplumun doğasını tanımış olmasından değil, askersel-teknik ilerlemenin analizinden ve insanlığın yokolma tehlikesinin bilincinde olmasından doğuyor. AKP'nin kanısına göre, sosyal-demokratların uluslararası konumlarında meydana gelen süreçlerin, onun iç politika saptamalarına da giderek yayılmasının somut olanakları vardır. Bunu gösteren belirtiler artık partinin kendisinde ve daha büyük ölçüde de sendikalarda vardır.

Danimarka'da komünistler sosyal-demokratların yalnız barış hareketinde değil, aynı zamanda diğer alanlarda da, örneğin sosyal programlar alanında, sendikal eylemlerde, yerel düzeylerdeki reformlarda da eylem birliği yapıyorlar. Ancak, barış savaşımında genel olarak ilerici görüşlerden yana tutum alan bu sosyal-demokratlar, iç sorunlarda aynı şekilde hareket etmiyorlar. Bundan dolayı, komünistler soruna bağlı olarak DSDP'nin kâh bu, kâh öteki grup üyeleriyle işbirliği yapıyorlar.

Genel olarak sosyalistler, işçi partileri üyeleri ve sosyal-demokratlar, önceleri olduğu gibi, burjuva düzeninin «oyun kurullarına» bağlılıklarını belirtiyorlar, köklü toplumsal değişikliklere yanaşmıyorlar. Bunlar hazırladıkları antibunalım stratejilerinde tekellerin erkinin sınırlandırılmasını öngörmüyorlar, tersine kapitalizmin modernleşmesine, yeni teknolojiye, ulusal ekonomideki rekabetin yükseltilmesine bel bağlıyorlar. Gerçi, sosyal-demokrat partiler bunu yığınsal işsizliğin ortadan kalkması, emekçilerin sosyal haklarının sağlanması gibi, komünistlerin istemlerine uygun düşen önerilerle örüyorlar. Ama genel olarak, bu partilerin program ve politikaları, sermayenin egemenliğini korumaya yöneliktir.

Buna karşın konuşmacılar, kuşkusuz, sosyal-demokrasinin Batı Avrupa'daki sol hareketlerde ana gücü oluşturduğu için, onun eylemlerindeki eksikliklerin ve hataların analiziyle yetinmenin doğru olmayacağını belirttiler.

J. Debrouwere şunları vurguladı: Sekter yaklaşımları reddeden komünistler, yalnız sosyal-demokrat partilerle ilişki kurallarının listesini hazırlamakla kalamazlar, onlar aynı zamanda, neden iki tarihsel yenilgiye (birincisi, İtalya ve Almanya'da faşizmin erke gelmesine yol açtı, ikincisi, İkinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesini önleyemedi) uğrayan sosya!

demokrasinin, İtalyan Komünist Partisi dışında Batı Avrupa'daki komünist partilerinin çoğundan farklı olarak gene de politik konumlarını korumayı nasıl başardığını en sonunda anlamaya çalışmak zorundadırlar. Bu bir dizi başka soruya yanıt verilmesini de sağlayacaktır. Örneğin, neden sosyal-demokrasi Batı Avrupa'daki sol hareketin başlıca akımı olarak ortaya çıkıyor ve açıktır ki, yakın gelecekte de böyle kalacaktır; sosyal-demokrasi emekçilerle böylesi sağlam bağlar nasıl kurmuştur ve sonucusu, her iki tarafın da kendi karakterlerini ve konumlarını koruyarak, biz aramızda hangi biçimde birlik kurabiliriz?

## ESKİ SORUNLAR, YENİ OLANAKLAR

Komünistlerle sosyal-demokratların eylem birliğinin yeni olanakları, barış hareketlerinde nasıl gerçekleşiyor? Bu tür olanakların kullanılmasını engelleyen nedir? Komünistler sosyal-demokratların barış savaşımına daha aktif çekilmesi için nasıl yardımcı olabilirler? Bu sorunlar da geniş olarak tartışıldı. Karşılaşmaya katılanların görüşleri şöyledir:

*Aulis Leppanen'in sunduğu raporda, tüm dünyada olduğu gibi, Finlandiya'da da barış hareketinin 80'li yıllarda önemli ölçüde genişlediği belirtiliyor.*

*Barış hareketi tepe noktasına «Euroroket»lere karşı savaş döneminde ulaştı. O zamanlar BMO'nün Silahsızlanma İçin Eylem Haftası'na ülkenin 130 bölgesinden 240-bin kişi katıldı. Örneğin, komünistler ve sosyal-demokratlar da içinde, 180 toplumsal komite, hareket, sendika Silahsızlanma İçin Eylem Haftası'nın örgütçüsü idi. Bu yıllarda silahsızlanma belgisi altında öğleyn işletmelerde beş dakika işi bırakma anlamına gelen «barış için ara verme» gibi emekçilerin çok ilginç savaşım biçimleri bulunmuştu.*

*Barış hareketi, karamsar tahminlere karşın, «Euroroket»lere karşı başarısız kalan kampanyada yalnız «çökmekle» kalmadı, aynı zamanda bazı alanlarda eylemlerini genişletmeyi de başardı. Buna, sanayinin değişik dallarından yeni sendikalar katıldı. 1986'da Silahsızlanma İçin Eylem Haftası'na, Finlandiya'nın 100'den fazla bölgesinden 100 binin üstünde insan katıldı. Tek sözle, hareket yığınsal niteliğini korudu. Bunda komünistler, sosyal-demokratlar ve aynı zamanda sendikalar önemli bir rol oynadılar.*

*Nükleer denemelere karşı savaşım, ortak eylemlerin yeni alanı oldu. 1986'nın ilkbaharında birçok ulusal örgütün girişimiyle, komünistlerin ve sosyal-demokratların da katıldığı Nükleer Denemelerin Yasaklanması Komitesi kuruldu. Komite, imza karşılığı topladığı paralarla «New York Times» ve «Washington Post» gazetelerinde nükleer denemelere son vermeye çağırılan bildiriler yayınladı. Ülkede, nükleer denemelerin yasaklanması ve «Yıl-*

*dızlar Savaşı»na yol verilmemesiyle ilgili Kopenhag Çağrısı, aktif bir biçimde yayılıyor.*

Uzayın silahlandırılması tehlikesi, Finlandiya'da barış savaşçıların: eylemlerinde yeni yükselişlere neden oldu. Değişik toplumsal güçler, sendikalar «Yıldızlar Savaşı» planlarını kesin olarak reddediyorlar. Ancak bu konuda henüz gereken aktif bir aydınlatma çalışması yürütülüyor. Sorun belki, barış hareketinin, birçokları için henüz soyut bir nitelik taşıyan «Stratejik Savunma Girişimi» programının yarattığı derin endişeleri insanlarda uyandırmamış olmasından ileri geliyor.

Komünistler ile sosyal-demokratları birbirinden ayıran çelişkilere karşın, bunlar barış savaşımına tek cephe halinde katılıyorlar. Kuşkusuz, burada da birçok sorun vardır. Bu sorunlar, çoğu insanların değişen gerçekleri tanımak istememesinden, günümüzün yeni düşünce gereğini anlamak istememesinden kaynaklanıyor.

*B. Ramelson:* Komünistler ile sosyal-demokratlar arasındaki ilişkilerde, yalnız İngiltere'de de değil, iyiye doğru herhangi köklü bir değişiklik olduğu kanısında değilim. Gerçekten hava çok değişmiştir ve bu bile başlı başına çok önemlidir. Ancak bu, komünistlere yerel düzeyde büyük sosyal-demokrat gruplarla ilişki kurmaya yardım etmiştir. Bundan başka, değişik komünist ve sosyal-demokrat parti yöneticileri arasında ilişkiler ve tartışma çerçevesi önemli ölçüde genişlemiştir. Buna karşın, sosyal-demokratların komünistlere karşı duydukları ciddi güvensizlikleri sürüyor, bu da eskiden olduğu gibi, eylem birliği yolunda önemli bir engel olarak kalıyor.

Ülkemizde, İşçi Partisi üyeleri de içinde komünistler ile sosyal-demokratlar arasındaki işbirliği, en verimli olarak Nükleer Silahsızlanma Hareketi'nin alt katlarında gelişiyor. Elbette böylesi bir işbirliğini sol güçlerin birliği olarak görmek doğru olmaz. İngiltere İşçi Partisi'nin özelliği, onun genellikle sendikalara dayanmakta olmasından ileri geliyor. İşçi sınıfı için komünistlerin ve komünist olmayanların karşılıklı etkisinin sendikalar çerçevesinde çok büyük değeri vardır. Ancak biz, İşçi Partisi üyeleriyle partilerarası düzeyde ortak girişimlerin ortaya çıkmasını hatta teorik olarak bile gözönünde bulundurmaktan çok uzakız.

*M. Sundguist:* Bugün toplumsal hava, işbirliği çıkarlarına, yakın geçmişe kıyasla çok daha iyi yanıt veriyor. İsveç'te, birçok barış girişimi, başta gelen politik partilerin desteğini kazanıyor. Bizim sosyal-demokratlarla olan ilişkilerimize gelince, ben kimi yeni olanakların ortaya çıkmış olduğu iddiasında bulunmak istemiyorum. Biz, eskiden de olduğu gibi, onlarla İskandinavya'da nükleer silahsız bölgelerin kurulması ya da askersel sanayinin barışçı raylara oturtulması, sivil sanayiye dönüştürülmesi gibi sorunlarda işbirliği yapmaya çalışıyoruz. Benzeri bir işbirliği, özellikle birinci sorunda artık yerel düzeyde, ortak girişim biçimleri halinde gelişiyor. Biz, çoğu zaman, sosyal-demokratların barış hareketi içinde egemenlik kurma

istemleriyle karşı karşıya geliyoruz, kuşkusuz bu, onlara yarar sağlama-yacaktır.

Şimdi de Batı Avrupa ülkelerinde barış savaşımının olanakları ve perspektifleri üstüne kimi düşüncelerimi paylaşmak istiyorum. Bugün bu konuda stratejik yaklaşımın yetersiz olduğu bir olgudur. Barışsever güçler arzuladıkları politik çözümlere ulaşmak için partileri, parlamentoları etkilemeye çalışıyorlar. Ne ki, barış konusu son derece önemli olsa da, yalnız bununla sınırlı kalmamak gerekir. Çünkü, örneğin, Nikaragua ile, Şili demokratlarıyla, Güney Afrika halklarıyla dayanışma hareketleri vardır ve bu doğrultuda girişilen çabalar nesnel olarak barış davasına yardım ediyorlar. Her şeyden önce komünistlerin, nükleer savaşa karşı çıkışları, gelişmekte olan ülkelerin demokrasi ve ilerleme savaşımalarıyla örmekle görevli olduklarını düşünüyorum. Başka bir deyişle, Batı'nın ve Doğu'nun işçi hareketlerinin, politik partilerinin, sendikalarının ve aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketlerinin ve «üçüncü dünya» ülkeleri halklarının katılımıyla genel bir dünya koalisyonunun kurulmasının zorunlu olduğu görülüyor.

*G. Jorgensen'in sorusu.* Kanıma göre, sosyal-demokratlarla işbirliğinden söz ederken, uluslararası ve ulusal sorunları birbirinden ayırmamak gerekir. Bundan dolayı ben, partilerin uluslararası sorunlar üzerinde anlaşmalarının İsveç'in iç politika yaşamına nasıl yansıtıldığını bilmek istiyorum. Ve dahası: Sol Komünistler Partisi ile İsveç sosyal-demokratlarının uluslararası alandaki ilişkileri üstüne ne söylenebilir?

*M. Sundguist.* Parlamentoda temsil edilen tüm parti grupları liderlerinin haftada ya da ayda bir danışma toplantıları yapıyor. Partimiz, son seçimlere kadar bu toplantılara davet edilmiyordu, şimdi biz bunlara katılıyoruz. Birinci soruya gelince, kanıma göre, bu soru çok açıktır: Eğer İsveç'teki sosyal-demokrat hükümet barış, nükleer silahsızlanma, Avrupa'da güvenliğin sağlanması doğrultusunda bir politika izliyorsa, ya da örneğin, Afrika'daki cephe devletlerine 600 milyon kron yardım ayırıyorsa, komünistler bundan memnunluk duyarlar. Ama diyelim ki, toplumsal zenginliklerin paylaşılması, ya da vergi ödeme alanlarında hükümet çizgisi söz konusu olduğunda, bizde başka bir görüş oluşabilir. Yani biz, sosyal-demokrat hükümetin politikasındaki tutarsızlığı, her somut olayda hesaba katarak, karar alıyoruz.

*J. Debrouwere.* Belçika'nın henüz çok olmayan yeni olanaklarının yerine, daha fazla eski ve yeni sorunları üzerinde duracağım. Roketlere karşı hareket, ilk 16 füzenin yerleştirilmesinden sonra tutulduğu psikolojik şok ve dağınıklıktan yavaş yavaş sıyrılıyor. Gerçi son zamanlarda Sovyetler Birliği'nin silahsızlanma önerilerinin iyi yöndeki etkileriyle gözle görülür gelişmeler gözleniyor. Ama birçokları büyük partilerde ciddi muhataplar bulma olanaklarına artık inanmıyorlar. Politik anlaşmazlık, Flaman Sosyalist Partisi Başkanı'nın, eğer bu, partisinin tekrar erke gelmesine yar-

dımcı olacaksa, onun kendisinin artık yerleştirilmiş bulunan roketlerle razı olabileceği yolundaki açıklamasından sonra hızlanmıştır.

Her iki sosyalist partinin, biz komünistlerle ilişkilerine gelince, ne yazık ki, olumlu gelişmelerden söz edilemez. Antikomünizm, sosyalist çevrelerde hatta yer yer artmıştır. Tüm bunlara karşın, biz sosyalistlerle kişisel ilişkileri sürdürmeye çalışıyoruz, ancak itiraf edeyim ki, kimi katolik yöneticilerle ortak dil bulmak daha kolaydır.

Komünistler, oluşan durumdan ne gibi sonuçlar çıkarıyorlar? Her şeyden önce biz, barış hareketinin Flamanca'da olduğu gibi, Valonya'da da en önemli politik bir öge olarak kaldığı görüşündeyiz. Ama onun içinde, bugünkü uluslararası durumu da göz önünde bulundurarak, açık bir konum almak gerek. Sonucusu, sözü geçen eksikliklere karşın, her iki sosyalist parti de (Belçika'daki en büyük politik kuruluşlar arasında yer alan bu partiler) roketlere ve «Yıldızlar Savaşı» programına karşı çıkıyorlar. Bundan başka, sosyalist partilerin, özellikle de Flaman Sosyalist Partisi'nin alt katlarında Sovyetler Birliği'nden, ASBP'nden, ÇKP'nden ve ASDP'nden gelen önerilerin yeni politik perspektifler açtığı görüşü güçleniyor.

Şimdi de ben, İsviçreli yoldaştan sonra barış hareketinin kimi genel sorunları üzerine ve bizim bu sorunlarla ilgili tutumumuz üzerine görüşlerimi belirtmek istiyorum.

*Belçika topraklarına ilk Amerikan orta menzilli roketleri Florennes'e, Namur bölgesindeki küçük bir kente yerleştirildi. Bu üsse yakın yerlerde birçok kez protesto gösterileri düzenlendi. Ben bunlara katıldım ve bu nedenle özel izlenimlerimi paylaşmak istiyorum. Belki kimi şüpheler doğacak, ama yerli halk bizim orada bulunmuş olmamızdan dolayı hiç te hayranlığını belirtmedi, hatta sürtüşmeler çıktı. Neden? Çünkü son yıllarda, derin bunalım, tüm bölgeyi kapsamıştı. Düşüş başlamış, işsizlik hemen hemen her aileyi sarmıştı. Ve durum . . . yalnız roketlerin yerleştirilmesinden sonra değişmeye başlamıştı. Örneğin, Florennes'e bin dolayında Amerikan askeri konaklanmış ve bunların gelişiyle, açılara, garsonlara yüzlerce işyeri açılmıştı. Bu bölgede eylem yürüten Sosyalist Parti, seçmenlerin oylarını kaybetme endişesinden dolayı, roketlere karşı kesin bir çıkışta bulunma kararlılığı gösteremiyordu. Benzer bir durum, kuşkusuz, hiç de hoş değildir, bu bizim birçok ümidimizi kırıyor, ama gerçek böyledir, bunun üzerinde düşünmek gerek.*

Burada, barış savaşımının artık sınıfsal engellerin üstesinden gelmesi gerektiği haklı olarak belirtildi: Evet bir kişi tutucu olabilir, ama aynı zamanda roketlere karşı da tutum alabilir. Aksi halde bu savaşım geniş boyutlara ulaşamaz. Ama daha ileri gitmek, dikkatleri bir başka soruya çekmekte yarar vardır: Barış savaşımına işçi sınıfı yeterince aktif ve kapsamlı biçimde katılmış mıdır? Ne yazık ki, yanıt olumsuz olacaktır.

Bu durumda biz, komünistler, barış savaşımı ile bunalıma karşı olan eylemler arasındaki bağları herkesten önce görmek zorundayız. Avrupa

için barışın yalnız roketlerin kaldırılması, nükleer silahların yok edilmesi, tek sözle yalnız savaşın olanaksız kılınması değil, aynı zamanda iki sistem arasında niteliksel yeni bir işbirliği biçimleri anlamına geldiği görüşünün oluşturulması önemlidir. Örneğin, bizim barış ekonomisi»<sup>(5)</sup> dediğimiz alanda.

İşçi sınıfı için ilgi uyandıran başka sorunlar da vardır. Görüldüğü gibi, bunlara yanıt ararken, yalnız barış hareketlerinin içinde değil, aynı zamanda bizim sosyal-ekonomik savaşım anlayışlarımızın içinde de sınıfsal çerçevelerin aşılması gereğinden hareket edilmelidir. Bu doğrultuda hareket eden komünist partileri, emekçilere yalnız roketler ile iş yerleri arasında bir seçenek yapmasını değil, aynı zamanda, bunalımın gerçek alternatifini de önerebilirler.

K. *Schacht*. Yeni olanakların, insanlığın yaşamının sürmesi sorunlarıyla ve her şeyi yokedecek olan bir nükleer savaşın önlenmesiyle ilgilendiğimize ilişkin varolan yaygın anlayıştan kaynaklandığı kanısındayım. Bu zeminde, komünistler ile sosyal demokratlar arasındaki ideolojik farklılıklar azalıyor. Hatta diyebilirim ki, yalnızca ülkelerin barış içinde yanyana yaşamaları değil, aynı zamanda şimdi işçi sınıfının eylem birliği de bir zorunluluktur. İki tarafın barış konusundaki tutumları Batı Almanya tarihinde hiç bu kadar yakın olmamıştı. Her ikisi de yeni bir güvenlik politikası talep ediyorlar ve her ikisi de Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika'nın uluslararası faaliyetlerini benzer şekilde değerlendiriyorlar.

Gerçi NATO'ya ve onun askersel ve politik rolüyle ilgili tutumlarımız arasında ilkesel bir fark vardır. Ama bu, pratiğin gösterdiği gibi, işbirliğine engel değildir. NATO'ya karşı çıkarken, partimiz, Federal Almanya'nın NATO'dan çıkmasını ve askersel blokların dağıtılmasını, ivedi bir sorun olarak ileri sürmek gerektiği kanısında değildir ve barış güçlerinin bir istemi olarak ortaya atmamaktadır. Askersel blokların dağıtılmasının ve Avrupa ve evrensel güvenlik sisteminin yaratılması gereğini açıkça belirtmekle birlikte biz, bu sorunu uzun süreli bir süreç olarak görüyoruz. Aralarındaki farklılıklara rağmen, komünistler ve sosyal demokratlar, Federal Almanya'nın, ulusal çıkarlar ve Avrupa'nın çıkarları için daha bağımsız bir dış politika izlemek üzere, Birleşik Amerika'ya tek yanlı yönelimden vazgeçmesi gerektiğinde anlaşılıyorlar.

*Batı Alman barış hareketinin kapsamlı örgütsel bir çerçevesi yoktur. İçinde başlıca politik güçlerin işbirliği yaptığı merkezi koordinasyon komitesinin yanısıra, bir de barışseverleri gerçekten ulusal çapta bir harekete katılmaya teşvik eden meşhur Krefeld Girişimi de bulunmaktadır. Barış hareketinin her iki kesiminde de, sosyal demokratlar ile komünistler*

(5) Ayrıntılı bilgi için bak: Lonis Van Geyt, Bizim alternatifimiz «savaş ekonomisi»ne karşıdır, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1986, s. 9. (Not Red.)

*arasında karşılıklı iyi bir anlayış sözkonusudur. Ayrıca, doğa bilimcileri, fizikçiler, öğretmenler, avukatlar, esnaf ve sporcular gibi çeşitli meslek gruplarına göre oluşturulmuş eylem grupları da vardır. Tüm bu gruplar bağımsızdır, ama kendilerini barış hareketinin bir parçası olarak görmektedirler.*

Sosyal demokratların, komünistlerin, hristiyanların ve partiszlerin aralarında işbirliği yaptıkları, fabrikalardaki sayısız barış faaliyeti gruplarına büyük değer veriyoruz. Bu grupların görevi, barış fikirlerini çalışma kolektiflerinde yaymak ve onları somut eylemlere çekmektir. Böylesi gruplar, askeri fabrikalarda işçilerin silahlanma yarışının destekçilerine dönüşmelerinin önüne geçmeye ve onların barış mücadelesine katılmalarını sağlamaya çalışıyorlar. Bu alanda belirli bir ilerleme sağlanmıştır: Birçok fabrikada sivil üretime dönüş planları hazırlanmıştır. Birçok işçinin silah sanayini güvenilir bir iş kaynağı olarak gördüğü inkar edilemez. Şunu da belirtmeliyim ki, Federal Almanya'da, bir konuşmacının belirttiği askersel-sendika kompleksi gibi birşey bulunmamaktadır.

Son olarak, birçok yerel ve bölgesel barış grupları da vardır. Bu düzeylerde de komünistler ile sosyal-demokratlar arasında etkin bir işbirliği gelişmiştir. Bu işbirliği, iki partinin bölge komitelerinin yöneticileri arasında yapılan resmi anlaşmaları ve hatta bazı bölgelerde eylem birliğini de içermektedir. Tartışmalarımız genellikle karşılıklı saygı ortamında yapılmakta ve ortak eylemler, kural olarak yoldaşça bir havada hazırlanmaktadır.

Kuşkusuz bir işbirliğinde hâlâ «beyaz noktalar» ve anlaşamadığımız birçok konu vardır. Ama önemli olan, en başta komünistlerin ve sosyal-demokratların somut faaliyetleri sayesinde, «anlaşma platformu»nun daha kararlı duruma gelmiş olmasıdır.

AKP'nin bu işbirliğindeki rolü sözkonusu olduğunda, biz kendimizi barış hareketinin mobilize edici ve birleştirici ögesi olarak görüyoruz ve anlaşma platformunu genişletmeye çalışıyoruz. Komünistler açık, samimi tartışmalarla tüm barış güçlerini birleştiren şeyleri vurguluyorlar. Biz her türlü hegemonyacılık ve öncülük taleplerine karşı çıkıyoruz ve samimi işbirliğini savunuyoruz.

Ve şimdi de ortak eylemin sağladığı olanaklardan tam olarak yararlanabilmeyi engelleyen nesnel ve öznel etmenlere gelelim.

Nesnel etmenler arasında, tutumundaki değişikliklere rağmen ASDP'nin kapitalizme ve NATO'ya bağlı kalışı gerçeğini belirtmek istiyorum. Ege-men büyük burjuvazinin, sosyal demokratların beyinlerini yıkamak için sattıkları antikomünist çabalarındaki artışı da belirtmek gerekiyor. Bu baskı, işçi sınıfının eylem birliğine, özellikle de komünistlerle işbirliğine karşıdır. Sağcılar, ASDP'ne iftiralarda bulunuyor, ulusal çıkarların savunulmasında kendisine güvenilemeyeceğini ve güvenlik ve barış konularında Moskova'nın dümen suyunda yürüdüğünü iddia ediyor. Şimdiye dek



partimize daima yöneltmiş olan «Moskova'ya bağımlı olma» suçlaması şimdi sosyal-demokratlara da yöneltiliyor. AKP'nin sınırlı sayıda üyeye sahip olması da bir engel oluşturuyor.

Son olarak öznel etmenler: ASDP tarafında, son yıllarda bir ölçüde azalmış olan antikomünizm işbirliğini engelliyor. Bu engel, Sosyal Demokrat Parti'de yeni nesil üyelerin ve kısmen liderlerinin ön plana çıkmasıyla daha da artıyor. Kural olarak bu insanlar, kendilerinden önce gelenlerin, 1929–1932 arasında ya da «soğuk savaş» yıllarında komünistlerle sosyal demokratlar arasında geçen keskin çatışmalara ilişkin acı hatıralarını bilmiyorlar.

Şunu da kaydetmek gerekir ki, ASDP yönetiminin 1970 yılında aldığı, sosyal-demokratlarla komünistler arasında temas kurmayı yasaklayan kararı gerçekte artık uygulanmıyor. İlk kez, 1986 yılında ASDP'nin Nuremberg'de yapılan kongresinde, bu geçmişin kalıntısının resmen iptalini isteyen bir karar tasarısı sunuldu. Bununla beraber antikomünist duygular hâlâ vardır.

Eylem birliğini bilinçli olarak ve gayretle destekleyen sosyal-demokratlar partileri içinde küçük bir azınlık olarak kalıyorlar. ASDP yönetim organları sosyal-demokratların işçi sınıfı içinde, sendikalarda ve yeni sosyal ve demokratik hareketlerde hegemonyasını sağlamakla meşgulken, eylem birliği çoğunlukla komünistler tarafından öneriliyor.

Komünist Partisi, sosyal-demokratlara karşı alınması gereken doğru tutumu tüm komünistlere öğretme sorununu henüz tam olarak çözmüş değildir. Yoldaşlarımızı onlara yaklaştırmaya, diyalog kurmaya ve ortak projeler üstlenmek üzere yollar aramaya teşvik etmek çoğunlukla güç oluyor. İşletmelerde ve yerleşim yerlerinde ortaya çıkan fırsatları şimdiye dek tam olarak kullanamadık. Ancak sendikalarda, yüksek okullarda ve üniversitelerdeki işbirliği şimdi oldukça istikrarlıdır.

AKP'nin şimdi 58.000 üyesi bulunmaktadır. Üyelerin çoğunluğu partiye 1970'lerde ve 1980'lerde katılmışlardır ve acılarıyla dolu geçmişin deneyimlerine sahip değildir. Onlar, sosyal-demokratlarla komünistler arasındaki ilişkiler ciddi ve doğru bir karakter kazandığı dönemde politik olarak aktifleştiler. Ama yeni nesil parti üyeleri homojen de değildir. Birçoğu bize, Sosyal Demokrat Parti'nin ve politikasının kendilerini üzücü bir şekilde sükutuhayale uğratmasından sonra katıldılar. ASDP'nde sürmekte olan olumlu değişimlerin önemini kavramaları her zaman kolay olmuyor. Onlar bazen ayrı seçi yapmadan tüm sosyal-demokratları kınama eğilimi gösteriyorlar ve AKP bunu kabul edemez. İşte bu nedenle eylem birliğinin gerekli olduğunu sabırla açıklamaya çalışıyoruz.

*B. Ramelison.* Önceki konuşmacı kanımca çelişkili görüşler getirdi. Artan savaş tehlikesinin kökü en başta emperyalizmin özünde yatmaktadır, yoksa şu ya da bu politik kavramda veya teknolojik gelişmenin eğiliminde değil. Kanımca işçi sınıfı hareketinin iki akımı arasındaki işbirliği önün-

deki başlıca nesnel engeli, sosyal-demokratların bunu anlayamaması oluşturmaktadır. Tüm öteki nedenler ise bu temel görüşün kavranamamasının sonucudur.

Schacht yoldaş antikomünizmden öznel olgu olarak sözetti, ama bu, günümüzde nesnel bir etmendir. Antikomünist histeri dört kuşaktır var ve Batı'da antikomünizmin politikada, ideolojide ve bilinçte derin kökler salmadığına inanmak idealistçe bir tutum olur.

Önceki konuşmacı aynı zamanda barış hareketine katılanların hayatta kalma isteminde birleştiklerini ve tüm öteki konuların geri plana atılması gerektiğini söyledi. Ben buna katılmıyorum, çünkü barış mücadelesi ile geniş toplumsal hedefler için mücadele arasında bir çizgi çizilebileceğine inanmanın hata olduğunu düşünüyorum. Benim görüşüme göre, komünistlerin, NATO'nun ve emperyalizmin savaş tehlikesinin başlıca kaynağı olduğunu, yenisömürgecilüğün ve hâlâ çözüme kavuşturulamamış olan bölgesel çatışmaların sorumlusunun emperyalizm olduğunu sabırla açıklamak gerekir. Yığınlara, son çözümlemede toplumsal dönüşüm gerçekleştirilmeden savaş tehlikesinin bertaraf edilemeyeceğini açıklamalıyız.

C. *Jorgensen*. Emperyalizmin ve NATO'nun rolünün iyi anlaşılması sorununu partilerimiz dışında olan bir sorun olduğunu sanmıyorum. Örneğin, Danimarka Komünist Partisi'nin birçok yeni üyesi, içinde halen aktif olarak çalıştıkları barış hareketinden gelmiştir. Başlangıçta bazıları «iki süper güç»ten de bahsettiler. Bu demektir ki, yeni parti üyeleri arasında da aydınlatma çalışmaları yapmak gerekiyor.

K. *Schacht*. Sanıyorum, ki, konuşmamdaki bazı noktalar, yanlış anlaşıldı. En başta da bizim NATO ile ilgili tutumumuz. Eğer Ramelson yoldaşı doğru anladıysam, kendisi barış mücadelesinin, saldırgan NATO blokunun dağıtılması da içinde, komünistlerin öteki amaçlarından ve görevlerinden ayırlamayacağını ve barış hareketinde daha uzun vadeli hedefler ortaya koymak gerektiğini ileri sürüyor. AKP'nin tutumu da, örneğin partimizin Mayıs 1986'da Hamburg'da yapılan kongresinin belgelerinden açıkça görüleceği gibi, böyledir. Ama biz barış hareketinde, Federal Almanya'nın NATO'dan çıkması istemini ileri sürmeyi kabul etmiyoruz. Yoksa sosyal-demokratlarla derhal keskin ve sert bir çatışma çıkacaktır ve onlarla başka birçok konuda anlaşmaya varmamız olanaksız olacaktır. Ayrıca bu istemin ileri sürülmesi, barış hareketinin tabanını, özel olarak tutucu güçleri buna çekerek genişletmeyi olanaksız kılacaktır.

Köklü toplumsal dönüşümler olmadan, bir olgu olarak savaşın bertaraf edilmesinin olanaksız olduğu görüşüne katılmıyorum. Günümüzde insanlık savaşı önlemek zorundadır, çünkü bir nükleer çatışma çıkacak olursa, sosyalizm de, kapitalizm de yok olacaktır. Eğer en saldırgan emperyalist çevreleri bir kenara bırakacak olursak, büyük burjuvazi de içinde, bir bütün olarak burjuvazinin savaşın önlenmesinde yaşamsal çıkarı vardır. AKP

hâlâ savaş tehlikesinin başta gelen kaynağının emperyalizm olduğuna inanmakla birlikte, bu, şimdiki durumun bundan birkaç on yıl önceki durumdan ayıran esaslı bir farklılıktır.

*B. Ramelso*n. Emperyalizmin kaçınılmazlıkla savaşa yolaçacağını ileri sürmüyorum. Ama emperyalizm var olduğu sürece, dünya savaşı tehlikesi de var olacaktır. Bu yüzden ortak mücadelemizde, Marksist olmayanların bu son derecede önemli noktayı anlamalarına yardımcı olmalıyız.

NATO sözkonusu olduğunda sorun daha zordur. Gerçekte, belki de İtalyan Komünist Partisi dışında, tüm komünist partileri bunu saldırgan bir ittifak olarak kabul ediyorlar ve NATO ile Varşova Antlaşması Örgütü'nün birlikte dağıtılmasını savunuyorlar. Blokların dağıtılması aynı zamanda, sözde de olsa, birçok sosyal-demokratın da talep ettiği bir şeydir. Ama sorun başkadır: Barış hareketine katılanlardan birçoğu hâlâ NATO'yu zorunlu savunma mekanizması olarak görürken, bu blokun dağıtılması isteminde bulunma gibi sekterce bir yanlıştan nasıl sakınabiliriz? Kanımca komünistler, insanların NATO'nun gerçekte ne olduğunu görmelerini sağlamalıdır. Ama biz işbirliği yaptıklarımızla ilişkilerimizin kötüleşmesi endişesiyle bundan çok az sözediyoruz. Bu konuyu tartışmak ile bunu bir slogan olarak ileri sürmek farklı şeylerdir. Bugün böylesi bir sloganı ortaya atmanın komünistlerle sosyal-demokratlar arasında anlaşmanın iyileşmesine bir katkısı olmayacağı görüşüne katılıyorum.

\*

*Yazı Kurulu'ndan: Görüş değiş tokuşundan açıkça ortaya çıktığı gibi, sosyal-demokratların uluslararası sorunları ve barış hareketiyle ilgili tutumlarındaki değişiklik, farklı, dikkati çeken özellikler gösteren ve dikkatli ve derinlemesine analiz gerektiren olumlu bir gelişmedir. Bu incelemenin, öteki kardeş partilerden yoldaşları bu konuyu «Barış ve Sosyalizm Sorunları»nda incelemeyi ve tartışmayı sürdürmeye teşvik edeceğini ümit ediyoruz.*

# Kolombiya'da «sakin savaş»

MANUEL CEPEDA VARGAS

*Kolombiya Komünist Partisi MK  
Yürütme Komitesi ve Sekreterlik üyesi*

Benim yurdum zor ve gergin bir dönem yaşıyor. Ülkede güçlü bir halk hareketi gelişti: Milyonları kapsayan yığınlar yaşam hakkını savunmak için, demokratikleşme ve ivedi sorunların köklü çözümünü için direniyor. Askeri kliğe karşı kıyasıya bir savaşım yürütülüyor. Faşizm yanlısı güçler en gerici terörist diktatörlüklerle gaddarlıkta yarışırçasına, kanlı baskılara başvuruyorlar. Amaçları, politik çıkmazdan gericiliğin heveslerine uygun çıkış yolunu zorla dayatarak Kolombiya'yı gerilere itmektir.

Rejimin yıllardır derinleşen bunalımına, Kolombiya burjuvazisinin önde gelen iki partisinin egemenliği yolaçtı. Bu egemenlik yüzyıllık anayasaya getirilen değişikliklerle yasal kılınmış ve liberaller ile muhafazakarların seçimi ve adli yoldan oluşan organlarda, devlet kuruluşlarının yönetimlerinde ve hatta Kahve Üreticileri Ulusal Federasyonu gibi örgütlerdeki eşit temsilciliğinde (!) ifadesini bulmuştur.

Bugünkü yönetim sistemi temsili burjuva demokrasisinin bir karikatürüdür. Ama bu sistem oligarşiye «halk yararına» faaliyet yürüten normal devlet kurumları görünümü yaratma olanağı sağlıyor.

Hükümünü kendiniz verin. Sıkıyönetim kural duruma gelmiş ve sistematik bir biçimde uygulanmaktadır. Bu arada medeni özgürlükler kaldırılmakta, cumhurbaşkanı tek başına yasa çıkarma hakkı kazanmakta, bir çok konuda (örneğin, asayiş bozma ve bütün öteki suçlarla ilgili kovuşturma) yetkiler askeri mahkemelere verilmekte, bu da toplumsal yaşamın en değişik alanlarının giderek daha çok militarizasyonuna yolaçmaktadır. Bu koşullarda hangi demokrasiden söz edilebilir?

Sıkıyönetim, olağanüstü durum ya da savaş halı, fiilen bütün burjuva devletlerinin anayasalarının öngörülmesinde, ama yalnız olağanüstü koşullarda uygulanmaktadır. Bizde ise son kırk yılda sıkıyönetimsiz dönemler müstesna duruma gelmiştir. *Askeri klik halkın hoşnutsuzluğunun her dile getirilişini, hatta yığınların en mütevazî sosyal ya da politik istemini boğmaya çalışmaktadır.* Gerici askeri zümre, aslında ABD emperyalizminin, özellikle de Reagan yönetiminin yöntemlerini kullanmaktadır.

Aşırı sağcıların hükümet modelleri vardır. Devleti koruma adı altında onlar, sivilleri iktidardan uzaklaştırmaya, bunları Kolombiya'daki sınırlı

(!) Ayrıntılı bilgi için bak: H. Vieira. «Gündemdeki sorun: Demokratikleşme», «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1986, s. 5. (Not Red.)

burjuva kanuniyetini bile çiğneyerek, kendi hizmetine sokmaya çalışmaktadırlar. ABD'nin askersel eğitim kurumlarında «ulusal güvenlik» doktrini ruhunda yetiştirilmiş yüksek rütbeli subaylar, bu planlarda oldukça büyük rol oynamaktadırlar. Bunlar silahlı kuvvetleri kendi ülkesinin işgalcileri, istemleri uğrunda savaşan halkı ise «iç düşman» durumuna getirmektedirler.

## MİLİTARİSTLER KOL GEZİYOR

Gericilik hiç çekinmeden «Pis savaş» yöntemlerine, politik cinayetlere (Kolombiya'da yasalarda idam öngörülmemektedir), yasadışı tutuklamalara, insan kaçırma ve işkencelere başvurmaktadır.

İçişleri Bakanlığı'nın verilerine göre, A. Lopez Michelsen hükümeti döneminde (1974–1978) yılda ortalama 50 sivil, katillerin kurbanı olmuştur. S. Turbay Ayala yönetimi döneminde (1978–1982) ise bu «gösterge» 300'e fırlamıştır. O zamana kadar en başta kırsal bölgelerde uygulanan işkenceler, sorgulamalar sırasında her yerde uygulanır duruma gelmiştir. Ülkenin demokratik güçleri bu canavarlığın içyüzünü ortaya koymuş ve bu insan haklarıyla ilgili BM kurumunun, Uluslararası Kızıl Haç Örgütü ve sol güçlere sempati duyduğunu söylemenin hiç de kolay olmadığı «Amnesty International» ile «American Watch» gibi özel örgütlerin birçok raporlarına yansımıştır.

Adli makamlar, Kolombiya Devlet Konseyi bile birçok durumlarda işkence uygulandığını resmen kabul etmek zorunda kalmışlardır. Örneğin, Devlet Konseyi'nin 27 Haziran 1985 tarihli kararında doktor Olga Lopez'e işkence yapılmasından dolayı ya da dolaysız eski cumhurbaşkanı Turbay Ayala, general Camacho Leyva (o zaman savunma bakanıydı) ile general Vega Uribe (daha önce özel komando tümeni komutanı, sonra da savunma bakanı oldu) ve değişik düzey ve rütbeden sivil ve asker görevlilerin sorumlu olduğu da belirtilmiştir. Bunların adalet önüne çıkarılmaları için dosyalar yüksek mahkemeye, savcılığa ve temsilciler meclisinin özel komisyonuna verilmiştir. Ama adli engellemeler sonucu ve askeri kliğin baskıları sonucu davalar çıkmaza girmiş ve bugüne dek tamamlanmamıştır. Ama yine de bu davalar devlet aygıtına yerleşmiş militarist çevrelerin uğursuz rolünü ortaya koymuştur. İnsan Haklarını Savunmak İçin Daimi Komite'nin verilerine göre 1983 yılında 594, 1984'de 542, 1985'de ise 630 yurttış öldürülmüştür. Aynı yıl sıralamasına göre 109, 122 ve 82 Kolombiyalı «kayıplara karışmış», 300, 360 ve 544 kişi işkence görmüştür.

Bugünkü kabine koşullarında durumun iyileştiğine ilişkin hiçbir belirti yoktur. Bundan da öte, halka karşı terörle ilgili yeni yeni olgular kamuoyuna ulaşmaktadır. «Kayıplara karışanlar» faciası ile ilgili olarak (bunların sayısı son yıllarda 850'yi bulmaktadır) hükümetin bu cinayetleri ve bunlara devlet memurlarının katılımını soruşturmak zorunda kalması,

bu bakımdan tipik bir örnektir. Milli Güvenlik Konseyi'nin kararı üzerine içişleri bakanlığında özel bir şube kurulmuştur. Bu şubenin görevi, yurtaşların kaybolmasında resmi görevlilerin oynadığı rolü ortaya çıkarmaktır. Kolombiya başsavcılığı da soruşturma yürütmektedir. Ama genel kanıya göre bunun sonuçları çok yetersizdir. «Kayıplara karışanlar»ın davalarıyla hakimler de uğraşmaktadırlar. Ama bu tür davalar çoğu durumda henüz ilk aşamada bulunmaktadır.

## ATEŞKESİ BALTALAMA ÇABALARI

**B. Betancur hükümeti döneminde (1982–1986) ülkenin politik yaşamında en başta şu iki alanda belirli değişiklikler meydana gelmiştir: Uluslararası alanda izlenen rota ve hükümetin partizan (gerilla) hareketine karşı tutumu. (2)**

Dış politika alanında bu yönetim Kolombiya'nın bağlantısızlar hareketine girmesine yardımcı olmuş, Kontadora grubunda oldukça önemli bir rol oynamış ve Nikaragua ve Küba ile ilişkileri güçlendirmeye başlamıştır. Genel olarak bu adımlar, önceki cumhurbaşkanının emperyalizm yanlısı politikasından uzaklaşma anlamına gelmekteydi.

Betancur partizan hareketinin temsilcileriyle diyalogtan yana çıkmıştır. Yapılan görüşmelerden sonra hükümet ile partizan örgütleri arasında ateşkes ve barış anlaşması imzalanmıştır. Bu anlaşma iki partili yönetim şemasının ortadan kaldırılmasına yardımcı olacak politik değişiklikleri ve köyde ve kentte reformlar yapılması, iş kanununun gözden geçirilmesi gibi yaşamsal önemde sosyal reformlar gerçekleştirilmesini öngörmekteydi.

Ama *emperyalizm Latin Amerika'da sorunların barışçı yoldan çözümünü istememektedir*. Kolombiya ordusunun tepesindeki zümreye ve onun etrafında gruplaşan en gerici mali çevrelere ve toprak ağalarına dayanarak hareket eden emperyalizm, ateşkes anlaşması uyarınca politik önlemlerin gerçekleştirilmesine katılan silahlı örgütlerin yöneticilerine karşı kovuşturma ve katliam kampanyası başlatmıştır. Buna yanıt olarak 19 Nisan Hareketi ve Halk Kurtuluş Ordusu anlaşmayı çönmüştür. Aslında askeri kliğin istediği de buydu. Ama, partizanların çoğunluğunu saflarında birleştiren Kolombiya Devrimci Silahlı Kuvvetleri, işçi Özsavunması örgütü ve Ulusal Kurtuluş Ordusu'nun iki cephesi, üzerlerine aldıkları

(2) Kolombiya'da partizan (gerilla) hareketinin çok eskilere uzanan savaştan gelenekleri vardır. İnışli çıkışlı silahlı savaştım 1948'den başlayarak tüm modern tarihimiz için karakteristik bir olgudur. Zaman açısından bu hareketin son aşaması, Pentagon'un tavsiyesi üzerine egemen çevrelerin, köylülerin özsavunma bölgelerine son vermeye hazırlandığı 1964 ortalarındaki olaylarla bağlıdır. Devrimci eğilimli köylülük şöyle bir ikileme karşı karşıyaydı: Ya olup bitene tepkisiz boyun eğmek, ya da zorbalığa silah elde karşı koymak. İşte o zaman örgütlü partizan hareketi ortaya çıkmıştır.

yükümlülüklerle bağı kalmışlardır. Bununla birlikte anlaşma kana bulanmıştır.

Aşırı sağcılarının komplosu çok ciddi sonuçlara yol açmıştır. 6-7 Kasım 1985'de 19 Nisan Hareketi'nden komandolar Bogota'da Adalet Sarayı'nı işgal etmişlerdir. Kolombiya komünistlerinin kanısına göre, bu örgütün yöneticileri çok ağır bir hata yapmışlardır. Askeri klik nelere muktedir olduğunu yeniden göstermiştir. Saray, tank ve ağır toplar kullanılarak gerçekleştirilen bir baskınla boşaltılmıştır. Çıkan çatışmada yalnız partizanlar değil, rehin aldıkları Yüksek Mahkeme ve Devlet Konseyi üyeleri, buradaki görevliler ve sıradan ziyaretçiler de, toplam 110 kişi ölmüştür. Sağ kalanların birçoğu ise «kayıplara karışmıştır». Özel ekiplerin kimi yaralı ve esirleri hunharca katlettikleri konusunda yeterince ağırlıklı gerekçeler mevcuttur. Bugün savunma bakanı görevinde bulunan general Samudio Molina, Şili gezisi sırasında, Adalet Sarayına taarruzun, terörizmle nasıl savaşmak gerektiğinin bir örneği olduğunu belirtmiştir.

#### «CONDOR PLANI»

Askeri klijin konumlarının güçlenmesine ve başlattığı teröre karşın, ateşkes koşullarında yığınların savaşımı güç kazanmaya devam etmekte, demokratik örgütler güçlenmekte, birlik yolunda önemli başarılar elde etmektedirler.

Partimizin 14. Kongresi (1984), anlaşmanın, partizan örgütlerinin teslim olması anlamına gelmediğini belirtmiştir. Bu anlaşma partizan hareketinin politik rolünün, onun savaşan bir taraf statüsünün kabulü anlamına gelmektedir. Varılan anlaşma Kolombiya emekçilerinin direnişlerinin artmasına neden olmakta, ülkedeki politik savaşımın genel olarak radikalleşmesine yol açmaktadır. (3)

1986 yılındaki grevlere, önceki on yıl boyunca katılan emekçiler kadar emekçi katılmıştır. İşçi sınıfı saflarını sıklaştırma yolunda önemli bir adım atmıştır. Birleştirici Sendika Merkezi kurulmuştur. Savaşkan sınıfsal konumlarda yer alan bu örgüte değişik politik çevrelerin temsilcileri girmiştir.

Köylüler, gerçek bir demokratik tarım reformunun gerçekleştirilmesini isteyen Tarım Örgütleri Ulusal Eşgüdüm Merkezi'ni desteklemişlerdir. Geniş bir yaygınlık kazanan köylü yürüyüşlerini özellikle belirtmek gerekmektedir. Bu yürüyüşlere katılan yüzbinlerce köylü, resmi makamların kırsal bölgelerde uyguladığı baskıları açığa vurmakta, barış koşullarında çalışma olanaklarının güvence altına alınmasını ve sağlık, ulaşım ve eğitim sorunlarına hemen çözüm bulunmasını, kredi sağlanmasını vb. istemektedirler.

(3) Bak: Punto de Vista, 1984, s. 15, s. 16.

Emekçilerin yerleşim merkezleri, oturma yerlerindeki değişik toplumsal örgütlerin çalışmalarında da olumlu gelişmeler gözlenmektedir. Bu örgütler ulusal çaptaki toplantılarında bütünsel bir eşgüdüm organı kurmuşlardır. Aynı şeyi gençlik ve kooperatif hareketleri için de söylenebilir.

Demokratik değişikliklerden yana çıkanların tümüne açık bir koalisyon niteliğindeki Yurtsever Birlik'in kurulması, Kolombiya'nın yaşamında çok önemli bir olaydır. Bu Birlik'de yeralan sol güçler son seçimlerde parlamentodaki temsilcilerinin sayısını 2'den 14'e yükseltmişlerdir. Yurtsever Birlik'in listesinden 320 aday da, belediye meclislerine seçilmiştir. Ve bütün bunlar, iki geleneksel partinin kontrolündeki seçim mekanizmasının antidemokratik niteliğine karşın, Birlik'in etkin olduğu bölgelerde baskı ve zorbalık uygulandığı koşullarda sağlanmıştır. (4)

Askeri klik halk hareketinin gelişmesini engellemek için «Condor planı»nı hazırlamıştır. Bu plan barışın sağlanmasından, demokratikleşmeden yana çıkan politik ve sendikal liderlerin, yığın örgütleri yöneticilerinin fizikman ortadan kaldırılmasını, binalarının havaya uçurulmasını öngörmektedir. Bu hunharlık planı yaşama geçirilmektedir. Partimizin MK üyeleri Ruben Castano, Leonardo Posada ve Octavio Vargas, parlamento üyesi Pedro Nel Jimenez, 20 belediye meclisi üyesi teröristlerce öldürülmüşlerdir. MK Yürütme Komitesi üyeleri Hernando Hurtado, Jaime Caycedo, Alvaro Vasquez ve MK üyesi milletvekili Eusebio Prada yaralanmış ve ölümden bir rastlantı sonucu kurtulabilmişlerdir. KKP MK ve Komünist Gençlik Örgütü binaları bombalanmışlardır. Komünist Gençlik Örgütü'nün merkezinde genç lider Jesus Garcia yaşamını yitirmiştir. Keme sendikalarına karşı da benzeri terör eylemlerinde bulunulmuştur.

Yüksek Askeri Komutanlık, geçen yıl Yurtsever Birliği'nin 242 militanının öldürüldüğünü kabul etmiştir. Ordu ve polis, söz konusu komutanlığın belgelerine göre çoğunluğu anlaşmaya katılanlardan sayılan değişik partizan birlikleriyle 135 defadan fazla çatışmaya girmişlerdir. Başka bir deyişle, bunalımlı durumdan barışçı çıkış yanlılarının başlıca hedef seçildiğini gerici reddetmeye bile çalışmamaktadır.

## HÜKÜMET ASKERİ KLİKLE UZLAŞMAYA GİDİYOR

Geçen başkanlık seçimlerinde sağcı güçler A. Gomez Hurtado'yu desteklediler. Ne ki, geniş halk yığınları onu desteklemedi ve seçimlerde Virgilio Barco üstün geldi. V. Barco'nun seçim zaferi ve sol güçlerin başarısı iki partili sistemin, özellikle de yasallaştırılmış bulunan «paylaşılmış sorumluluklar» sisteminin bunalımını derinleştirdi. Yeni başkan ve yakın danışmanları şu formülü ortaya attılar: «Hükümet-muhalefet». Bunun

(4) Bak: A. Vasquez, Yurtsever Birlik'in başarısı, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1986, sayı 7. (Not Red.)



amacı, liberaller ile tutucular arasındaki kimi farkları ortaya çıkarmak, politik savaşım rekabet görünümünü vermektir.

İktidar çevrelerinde var olan sistemin değiştirilmesiyle ilgili tartışmalar sürüyor. Ne ki, bu çevreler bu sistemin değiştirilmesi, ortadan kaldırılması için kararlı adımlar atılması yönünde pek istekli görünmüyorlar. Şimdi ne liberallerin ne de tutucuların «paylaşılmış sorumluluklar» formülünü getiren Anayasa'nın 120. maddesinin değiştirilmesinden hiç söz etmemeleri çok anlamlıdır. Ülkenin politik yaşamının öteki alanlarında da iki partili sistem sorunu suskunlukla geçirilmeye başladı.

Kendi adaylarının yenilgiye uğramasından sonra gerici güçler, Kolombiya Komünist Partisi'ne ve Yurtsever Birlik'e karşı terörü tırmandırarak, «hükümeti artık sürmekte olan savaş olgusuyla karşı karşıya getirmeyi» kararlaştırdılar.

Başkan V. Banco, zayıflık belirtileri gösterdi, ardıcıl olmayan bir çizgi izliyor. Yurtsever Birlik temsilcileriyle yaptığı görüşmede, ordunun tepesindeki generaller kliğinin komposunun, kendi hükümetini sarsmak, düşürmek için sürdürülen geniş bir operasyonun parçası olduğunu belirtenlerin görüşünü paylaştığını söyledi, ama pratikte bunu önlemek amacıyla hiçbir karşı önlem almadı. Başkan, baskı ve terör eylemlerini, cinayet olarak, demokratik duyguları yaralayan eylemler olarak niteledi ve kınadı. Parlamentoda yaptığı konuşmada, hükümetinin «daha etkili bazı kararlar aldığı» ve bazı kararlar hazırladığını belirtti. Ancak şimdiye kadar bununla ilgili olarak somut hiçbir şey bilinmiyor. Şubat ayında yapılan KKP MK Plenumu şunu belirtti: *Hükümetin pasifliği, büyük burjuvazinin askeri klikle uzlaşmaya gitme eğiliminde olduğuna tanıklık etmektedir.* (5)

Ve gerçekten de V. Barco'nun ilan ettiği «barıştıрма, ekonomik istikrar, ulusal mutabakat» politikası, Betancur'un uyguladığı politikaya kıyasla bir adım gerilemedir. Şimdiki başkan partizan (gerilla) hareketini yığınlardan koparmaya, onu yalıtılmaya çalışıyor. Bunun için, sözde ülkenin değişik bölgelerinin «geliştirilmesi» için ABD'nin verdiği mali kaynaklar kullanılıyor. V. Barco, sözle askeri kliğe karşı çıkmakta olsa da gerçekte örgütlerin çalışmalarını kısıtladı, faaliyetini olanaksız hale getirdi. Örneğin, ateşkesin koşullarının uygulanmasıyla görevli komisyon çalışamaz duruma getirildi. Sıkıyönetim daha da şiddetlendirildi. İktidar çevreleri, Anayasa'nın, yargı organlarının kararı olmadan da yurttaşları gözaltına alınmasına izin veren 28. maddesini uygulamaya başladılar.

## KENDİNİ SAVUNMA VE DEMOKRATİK BARIŞ İÇİN SAVAŞIM

Kolombiya Komünist Partisi Merkez Komitesi uygulanan teröre karşı yığınların kendini savunma sisteminin örgütlenmesi görevini ortaya koydu. Biz kapsamlı önlemler alınması gerektiği kanısındayız. Bu önlemleri yer-

(5) Bak: «Voz», 15 Ocak 1987, s. 12-13.

leşim yerleri komiteleri sendikalar ve kadın örgütleri tarafından liberal-ler ve tutucular arasından askeri kliğe karşı olanlarla sıkı işbirliği yapı-larak gerçekleştirmek olanaklıdır. Kırsal bölgelere gelince, oralar bu alanda zengin deneyim ve geleneklere sahiptir. Bunları yeniden canlandır-mak gerekmektedir. Merkez Komitesi'nin son plenumu şunu belirtti: *Yığın-ların kendini savunması, insanların yaşama hakkını sağlamaya, kiralık katiller çetelerine karşı koymaya yönelik olan ve herkese açık bir politika-dır. (6) Başka bir deyişle parti, kendi kendini savunma görevini antimili-tarist çevrelerle yakınlaşma çizgisiyle bağlıyor. Emekçilerin yığınsal gösteri ve protestoları gericilerin bu korkunç planlarını gerçekleştirmelerini engel-liyor. Ne ki, bu planlar ancak toplum etkili bir biçimde demokratikleş-tirilirse, köklü ve etkili politik değişiklikler yapılsa önlenebilir, boş a çıkarılabilir.*

Kolombiya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Gilberto Vieira şunu belirtti: «Biz kesin biçimde, insanın hakkı olan yaşama hakkını sağlaya-cak bir demokratik barıştan yanayız. Ama bunu zulme, ezgiye boyun eğmek için değil, daha iyi bir Kolombiya için özgürce savaşım vermek için istiyoruz. Komünistler Kolombiya'nın demokratik, bağımsız, egemen bir ülke olmasını istiyorlar. Bu nedenle biz ateşkesin sürdürülmesinden ve hükümetin silah elde savaşarak politik çözüm sağlamak isteyen çevrelerle diyalog kurmasını istiyoruz, çünkü KKP kesin olarak inanıyor ki, ülke-mizde yakıp yıkmaya politikası, kanlı çatışmaları daha da artıracak ve ge-nişletecektir.» (7) Hemen şunu da belirtelim ki, demokratikleştirme süreci tamamen kesilmiş değildir. Gelecek yıl yapılacak belediye seçimleri bu sürecin devam ettiğinin bir kanıtı olacaktır.

Ne var ki, eğer hükümet silahlandırılan ve özel kamplarda eğitilen grupları ve ordunun tepesindeki faşist generalleri gemplemezse, barış, kuş-kusuz, kalıcı ve sağlam olmayacaktır.

KKP Merkez Komitesi şunu belirtti: «Biz demokratik barış bayrağını yükseklerde dalgalandırdık ve askeri klik ateşkesi bozsa dahi bu bayrağı yükseklerde dalgalandırmaya devam edeceğiz. O zaman bu son derece ciddi adımın bütün sorumluluğunu askeri klik yüklenecektir. Ve halkımız bunu açık olarak görmeli, bilmelidir.» (8)

Böyle bir değişiklik, kuşkusuz, benim ülkeme pahalya mal olacaktır. Kolombiya'da politik durumdaki değişiklikler kaçınılmaz olarak bütün Latin Amerika'daki durumu etkileyecektir. Önemli bir stratejik yeri olan ülkemiz yeni bir gerginlik ocağı haline gelecektir. *Biz oluşan durumdan politik yoldan çıkılmasını istiyoruz, bunu savunuyoruz. İnanıyoruz ki,*

---

(6) «Voz», 15 Ocak 1987, s. 12–13.

(7) «Voz», 26 Şubat 1987, s. 5.

(8) «Voz», 15 Ocak 1987, s. 12–13.

*Türkiye Komünist Partisi Merkez  
Komitesi Genel Sekreteri Haydar  
KUTLU'nun Paris'te düzenlediği  
basın toplantısında basın mensuplarına  
sunulan bildiri metni aşağıdadır.*

## **Basın Bildirisi**

Değerli basın mensupları,

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin daveti üzerine Fransa'da bulunmaktan ve bu fırsattan yararlanarak Sizlere seslenmekten derin bir memnuniyet duyuyorum.

Kardeş Fransız Komünist Partisi'nin MK Genel Sekreteri değerli Georges MARCHAIS yoldaşla ve öteki Fransız yoldaşlarla yaptığımız görüşmeler tam bir dostluk havası içinde gerçekleşti ve çok yararlı oldu. Bu ziyaretle iki parti arasındaki geleneksel bağlar daha da sıkılaştı. Fransız yoldaşlarla uluslararası sorunlar üzerine yaptığımız görüş değiş tokuşu, her iki partinin günümüzün en önemli sorunlarında görüş birliği içinde olduğunu gösterdi.

Günümüzün en önemli sorunu silahlanma yarışının durdurulması ve dünyamızın nükleer silahlardan kurtarılmasıdır. Biz o nedenle SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov yoldaşın Avrupa'daki orta menzilli nükleer silahların kaldırılması önerisini yürekten destekliyoruz. Bu tarihsel fırsatın kaçırılmaması ve nükleer silahlı dünyaya ulaştıran yolun açılması için barış isteyen herkes her çabayı göstermelidir.

Değerli basın mensupları,

Bildiğiniz gibi Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkiler son günlerde yeniden gerginleşmiş ve iki ülkeyi neredeyse bir savaşın eşiğine getiren gelişmeler olmuştur. TKP, iki ülke arasındaki Ege sorununu kuvvete başvurarak çözüme yolundaki her girişimin karşısındadır. İki ülke arasındaki bir silahlı çatışmadan iki taraf ta büyük zarar görecektir, bölgede durum çok daha karmaşıklaşacaktır. Böyle bir savaş, Ege Denizi'ni kontrol altına almak isteyen ABD'den başka kimseye bir yarar sağlamıyacaktır.

Günümüzde iki ülkenin de öne süreceği hiç bir gerekçe, ne kadar haklı da olsa, sorunun çözümünde şiddete başvurmayı, savaş çıkartmayı haklı gösteremez. Ege sorunu ancak iki ülke arasında barışçıl görüşmeler yoluyla çözülebilir. Bir kere silah sıkmaktansa, bin kere görüşmek zorundadır. TKP, gerek uluslararası deniz hukukunun gerekse Ege Denizi'nin özgül konumunu dikkate alan ve her iki ülkenin çıkarlarına uygun adil bir çözümün barışçıl görüşmeler yoluyla sağlanabileceği görüşündedir. Bunun için, tarafların birbirlerinin ulusal egemenliklerine, meşru haklarına

# **Olgular kapitalizmin içyüzünü sergiliyor**

## **Savaş karşıtları ateş altında**

*Kapitalizm, tarih sahnesine, barış, özgürlük, eşitlik ve kardeşliğin müjdecisi olarak çıktı. İnsanlığın yüzyıllar boyu gördüğü düşleri gerçekleştirmeyi vadetti. ABD Devlet Başkanı Ronald Reagan, bugün de burjuva toplumunun ana görevinin «bütün dünyada demokrasi, özgürlük ve insan haklarını korumak ve geliştirmek» olduğu şavını öne sürüyor. Ancak gerçekte, kapitalizm, özlenen bir barış yerine, bugüne dek en kanlı ve yıkıcı savaflara yol açtı, onun en saldırgan öğeleri insanlığı ölümcül bir nükleer felaketin eşiğine sürükledi. Halklar, vadedilen özgürlükler yerine, zenginlerin ve onlar gibi güçlerin çıkarlarını ilerleten bir özgürlük taklidi elde ettiler. Eşitlik yerine, ince, karmaşık bir sömürü ve baskı sistemi geldi. Kardeşlik yerine, keskin sınıfsal çelişkiler, ırk çatışmaları, ulusal kavgalar ortaya çıktı. Kendini ikiye bölmeyle «hür dünya» diye tanıtan sömürücü düzen, gerçek yüzünü gösterdi.*

*Bu sayıyla, «Olgular kapitalizmin içyüzünü sergiliyor» başlığı altında yeni bir dizi başlatıyoruz. Bu dizide, kapitalist düzenin bencil sınıfsal yapısı ve insanlık dışı iç ve dış politikasının içyüzünü, emperyalizmin işlediği suçları ortaya koyan materyeller yer alacaktır. Yazı Kurulumuz, okurları bu yayınların hazırlanmasına katkıda bulunmaya çağırıyor.*

*Bu sayıda birçok Batı Avrupa ülkesinde, en gerici güçlerin yığınsal barış hareketini, polis şiddeti ve mahkeme kararları yoluyla artan ölçüde bastırma girişimleri yer alıyor.*

## Tam gaz saldırılar

Amerikan barış eylemcilerine karşı polis ve mahkemelerin baskılarıyla ilgili haberler gitgide daha sık duyuluyor. Savaş karşıtı eylemlerinden ötürü, Dr. Benjamin Spock yine tutuklanmış bulunuyor. Willow Grove askeri üssünde, antimilitarist protesto eylemlerine katıldılar diye, rahip D. Lanktot, rahip T. MacGann, eski bir subay olan H. Bourget, Muhtaçlara Yardım ve Evsizler Hareketi adlı kuruluşun üyesi L. Romano mahkeme önüne çıkarıldılar. Sanıkların her biri için 30 yıla varan hapis cezaları isteniyor. Nükleer denemelere son verilmesini isteyen göstericilerle polis arasında çıkan çatışmalar, Nevada ve Cape Canaveral'ı gerçek bir muharebe alanına çevirdi. Burada, sadece şubat ayı içinde, yüzlerce insan tutuklandı. Gelen haberler şunu doğruluyor: Şimdiki Washington yönetimi, silahlanma yarışını hızlandırdığı gibi, barış hareketine katılanlara karşı saldırısını da artırıyor.

Barışı savunanlara karşı saldırıların hızlanması, «olağanüstü durum»da savaş karşıtı protesto eylemlerine katılanların gözaltında tutulmasında kullanılacak on adet toplama kampı kurulmasına ilişkin Başkan Reagan'ın 1984 tarihli yönergesini akla getiriyor.

Amerikan yönetiminin bu planı uygulayıp uygulamayacağını zaman gösterecek. Ancak toplumsal örgütler, savaş karşıtı eylemlerinden ötürü şimdiden pekçok insanın hapiste olduğunu belirtiyorlar. Son iki yıl içinde, San Fransisco, Syracuse, Providence, Burlington ve öteki kentlerde barış eylemcileri yargılanmış bulunuyor.

*Amerikan komünistlerinin gazetesi,  
«People's Daily World»den  
özetlenmiştir.*

## «Boyun eğmeyeceğiz!»

*Geçen Temmuz ayında İstanbul'daki sıkıyönetim mahkemesi, aralarında komünistlerin de bulunduğu Türkiye Barış Derneği'nin büyük bir grup eylemcisine yüz kızartıcı biçimde hapis cezaları biçti. Barış eylemcilerinden biri, Bayrampaşa Cezaevi'nden dış dünyaya şu mesajı gönderdi: «Rejim, bize gözdağı vermeye, cesaretimizi, gericilik ve savaş güçlerinin de yenilebileceği yolundaki umudumuzu kırmaya çalışıyor. Ama biz burada, hapisanede, yalnız olmadığımızı hissediyoruz. Bundan ötürü asla boyun eğmeyecek, asla teslim olmayacağız. Gerçek, bizim yanımızdadır.»*

Geniş bir uluslararası dayanışma kampanyası ve ülke kamuoyunun iş-temleri, yetkilileri, Barış Derneği'nin önde gelen 12 yöneticisini serbest bırakmaya zorladı. Serbest bırakılanlar arasında aylarca demir parmaklıklar arkasında kalan Dernek Başkanı Mahmut Dikerdem de var. Ancak bu, son beş yıldır adaleti gaddarca yönetenlerin tutumunu daha da sertleştirdi.

İflah olmaz bir antikomünist olan askeri savcı Özyiğit, tepeden bakar bir tavırla «görüşlerinin pekçok insan üzerinde itici etkisi olması»nı önemsemediğini belirtti. Rejimin bu kuklası, barış hareketine katılanlara, özellikle partimiz üyelerine karşı cezaları artırmaya çaballıyor. Bu tür insanlık dışı bazı cezalar zaten verilmiş bulunuyor. Mahkûm edilenler, hükümetin militarist politikasına, Türkiye'de Amerikan üslerinin kurulması ve genişletilmesine karşı çıkmakla, sözümona «Moskova'nın emirlerini yerine getirmek, Sovyet askeri tehdidine kapıları ardına kadar açmak»la suçlanıyor. Kuyruklu yalan!

Bütün Türk yurtseverleri gibi, komünistler de, vicdanlarının emirlerine uyarak ve halkın gerçek çıkarlarını kılavuz edinerek barışı koruyor. Geçenlerde toplanan ulusal konferansında partimiz, baskı ve terörün, nükleer savaş tehlikesine karşı mücadele eden komünistlerin kararlılığını kıramayacağını, öteki ilerici güçlerle birlikte barışçı ve demokratik bir Türkiye'yi sağlama çabalarını elden bırakmaya zorlayamayacağını vurguladı.

ALI İLERİ  
Türkiye Komünist Partisi'nin  
Barış ve Sosyalizm Sorunları»  
dergisindeki temsilcisi

## Alman Komünist Partisi'nin belgelerinden

1983–1986 yılları arasında, Federal Almanya'da 6 bini aşkın barış eylemcisi, ülke Anayasası'nın 5 ve 8'inci maddelerine aykırı olarak cezalara çarptırıldılar. Oysa Anayasa'nın 5'inci maddesi, görüşlerin özgürce açıklanma hakkını, 8'inci maddesi de toplantı ve gösteri hakkını tanıyor. Baden-Württemberg'de, ülkenin ABD ve NATO'nun nükleer bir sıçrama tahtası olma girişimlerine karşı sembolik bir «barış kuşatması» uygulayan 2.100 kişiye karşı koğuşturma açıldı. Aynı şey, Mutlangen, Heilbronn, Neu-Ulm, Grossengingen ve Bitburg'da Amerikan üslerine giden yollarda insanlardan birer zincir oluşturan 2 bin kişiye de uygulandı.

TÜSTAV

## Yüzkarası yargılamalar

«Dayanışma Yardımı» adlı örgütün BSS'ye ilettiği verilere göre, Mart 1987'de barış kampanyasına katıldıkları için 1.000 Federal Alman yurttaşı daha koğuşurmaya uğramış bulunuyor. Mahkûmiyetler, çoğunca Ceza Yasası'nın 240'ıncı maddesine dayandırılıyor. Bu madde, nükleer füzelerin yerleştirilmesine karşı çıkma eylemlerini «şiddet eylemleri» diye niteliyor. 10 ile 90 gün arasında hapis cezasını öngörüyor. Bu maddeye göre bu yıl mahkûm edilenler arasında Stuttgart'tan komünist Gisela Sprenger-Schoch ile 65 yaşındaki Sosyal Demokrat Parti üyesi Martha Kuder var.

Polis, geçen yıl Yukarı Pfalz'da, Wackersdorf'taki Paskalya Barış Yürüyüşü'nü dağıtmak için CS gazı kullandı. Aralarında kadın ve çocukların da bulunduğu yüzlerce insanın solunum yollarında ağır zedelenmeler oldu. Bir kişi, gazın yol açtığı astım nöbeti sonunda yaşamını yitirdi.

Barış hareketine katılanları koğuştururken, Federal Alman yetkililer, meslek yaşağını kullanıyorlar. Alman Barış Birliği'nin faaliyetlerine katılan Gerhard Bitterwolf ile Ulrich Foltz adlarında iki öğretmen, komünistlerle birlikte protesto eylemlerine katıldılar diye, meslekten atıldılar.



## Bildiri

ANAP hükümeti, YOK yasasının dernek kurma ile ilgili maddesinde değişiklik öngören yeni bir yasa tasarısı ile üniversite gençliği üzerindeki baskıları artırma yönünde yeni bir adım daha attı.

Hükümetin hazırladığı yeni yasa tasarısı üniversitelerde YOK'e bağlı tek tip bir öğrenci derneği oluşturulmasını ve bu derneklerin doğrudan rektörlerin denetimine bağlanmasını öngörüyor. Bugüne kadar üniversite gençliğinin hiçbir sorununu çözmeye yanaşmayan, tersine üniversiteleri dayattığı YOK sistemi ile, yüksek öğrenim kurumlarından öğretim üyelerini uzaklaştırarak, üniversite gençliğine baskı uygulayarak, bu kurumları birer bilim ve eğitim kurumu olmaktan çıkaran hükümet, üniversite gençliğinin kendi akademik sorunları etrafında örgütlenerek dernek kurmasını engellemek istemektedir.

Yeni yasa tasarısı ile hükümetin güttüğü amaç açıktır: Özal hükümeti, yüksek öğrenimdeki antidemokratik uygulamalara karşı yakın dönemde kararlı mücadele örnekleri veren, giderek daha geniş öğrenci kesimlerini de etkileyen, kamuoyunun da desteğini kazanmaya başlayan ve rejimin önemli kurumlarından biri olan YOK'e yönelen demokratik öğrenci hareketinin gelişmesini önlemeyi amaçlamaktadır.

Üniversite gençliği hükümetin göstermelik öğrenci dernekleri aracılığı ile üniversite gençliğini denetim altına alma ve gençlik hareketinin önüne geçme girişimine, birçok kentte üniversitelerde gerçekleştirilen çeşitli protesto eylemleriyle yanıt verdi. Bugüne kadar herhangi bir sorununu dile getirmek için yasal bir eylem yaptığında, Evren'den polise kadar, tüm devlet aygıtını karşısında bulan öğrenci gençler, bu kez de yasanın geri alınması için Meclis Başkanlığına dilekçe vermek üzere birçok ilden yürüyüşe geçtiklerinde karşılarına polis dikildi. Çok sayıda öğrenci gözaltına alındı, tutuklandı. Ancak protesto eylemlerini başarı ile sürdüren üniversiteli gençler, kamuoyunun da desteğini kazandılar. Sonuçta ilgili komisyon, yasa tasarısını Meclis Genel Kurulu'ndan çekmek zorunda kaldı. Böylece üniversite gençliği, örgütlenme hakkını zorlu bir mücadele sonucu elde ettiği yasal savunmada başarılı bir direniş örneği vererek hükümete geri adım attırılmış oldu.

Şimdi öğrenci gençlik şunu daha açıkça görmektedir: Hükümetin üniversitelere ve üniversite gençliğine yönelttiği baskıları geriletmenin yolu, çağdaş, demokratik bir eğitim, özerk üniversiteye ulaşmanın yolu, üni-

versite gençliğinin varolan derneklerini güçlendirmesinden, bu derneklerin geniş öğrenci yığınlarını kucaklayabilmesinden, onların kendi sorunları etrafında sıkıca örgütlenmelerinden, birlikte ve örgütlü mücadeleden geçmektedir.

Türkiye Komünist Partisi, üniversite gençliğinin örgütlenme özgürlüğüne hükümetin yönelttiği son saldırıya karşı öğrenci gençliği destekliyor. TKP demokrasi mücadelesinde önemli bir yer tutan, yüksek öğrenim gençliğinin YÖK'e karşı demokratik ve özerk üniversite mücadelesini her zaman destekleyecektir.

Tutuklanan ve gözaltına alınan gençler derhal serbest bırakılmalıdır. Hiçbir öğrenci hakkında adli ve idari soruşturma ya da kovuşturmaya gidilmemelidir!

Türkiye Komünist Partisi, tüm halkımızı, tüm demokrasi güçlerini yüksek öğrenim gençliğinin haklı mücadelesini desteklemeye çağırıyor.

16 Nisan 1987

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

# Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin 1 Mayıs çağırısı

ULUSLARARASI İŞÇİ SINIFININ BİRLİK, DAYANIŞMA VE MÜCADELE GÜNÜ 1 MAYIS TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA KUTLU OLSUN!

Bu 1 Mayıs, 1977 yılında 34 şehit verdiğimiz şanlı 1 Mayıs gösterisinin 10. yılıdır. Darbecilere iktidar yolunu açan Amerikan kaynaklı terörizm, bundan 10 yıl önce kendisine işçi sınıfını, onun 1 Mayıs gösterisini hedef seçti. İşçi kanı dökenler şimdi aramızda serbestçe dolaşüyor ve onların açtıkları kanlı yoldan devleti ele geçirenler, 1 Mayıs'ı yasaklamış, işçi haklarını, demokrasiyi yok etmişler, bugün de emeğe karşı amansız bir saldırı yürütüyorlar.

İşçi sınıfı ise, 1977'de ölüm pahasına elden bırakmadığı 1 Mayıs'ın, üzerinde «İş, ekmek, özgürlük, barış» yazılı bayrağını bugün de yükseltiyor. Barışın, demokrasinin ilerlemenin bu en kararlı gücünü yok etmek, onu durdurmak isteyenlerin geleceği yoktur.

Bu 1 Mayıs'ı grevlerle karşılayan petro-kimya işçileri, 1 Mayıs eşiğinde grevlerden başarıyla geçen NETAŞ, Derby işçileri, amansız sömürüye ve keyfiliğe karşı seslerini yükselten Erdemir, Isdemir, Karabük çelik işçileri, Tekel, Çinkur, Seydişehir işçileri, emeğin hakkı için gösterilere hazırlanan Türk-İş'e bağlı işçiler, Türkiye'nin onuru, namusu ve umudu kadın erkek çalışan tüm emekçiler!

Bu 1 Mayıs'ta;

- Ücretleri kemiren enflasyon, pahalılığa karşı *ücret artışı* için,
- Keyfi işten atmalara, baskılara karşı *sendikal özgürlük, kısıntısız grev ve genel grev hakkı* için,
- Sözleşmeli personel uygulamasına karşı *özgür işçi* olma hakkı için,
- 1 Mayıs üzerindeki yasağa karşı *1 Mayıs'ın tanınması ve ücretli tatil günü* sayılması için,
- İşçilerin konut, sağlık, eğitim, dinlenme, insanca yaşama haklarının amansızca baltalanmasına karşı, *silah harcamalarının azaltılması, dış borç soygununun gemenmesi, vurgunculuğa, rüşvete, yolsuzluğa* son verilmesi için!

Her fabrikada, her içerisinde mücadele bayrağını yükseltelim! Özal hükümetinin işçi haklarına karşı saldırısını püskürtmek için ileri!

Bilinçli işçiler; yasaklarla, terörle karanlığa mahkum edilen, aydınlığı özleyen tüm işçilere, insanlığın yüce barış davasını, dünyamızı nükleer yokoluştan koruma görevini, özgürlük, demokrasi, bağımsızlık savaşında işçi sınıfının tükenmez devrimci gücünü bu 1 Mayıs'da bir kere daha duyurun!

1963'de grev bayrağını açarak, Türkiye işçi hareketinin o günden sonraki yeni savaşım dönemini başlatan Kavel işçileri, Zonguldak Kozlu

Kömür işçileri, büyük direnişlerden geçen Demir-Döküm, Sungurlar, Profilo, Gamak, Aliğa, Tariş, Yeni Çeltak işçileri DİSK'in öncülüğünde 15-16 Haziran direnişinin, 1976-1977 büyük grevlerinin yaratıcısı savaşkan kadın-erkek işçilerin kahraman kuşağı; 12 Eylül darbesine üç gün boyunca grev bayrağını indirmeyerek direnme onurunu taşıyan metal işçileri, 1976'dan başlayarak 1 Mayıs zincirlerini parçalayan yüzbinlerce 1 Mayısçı!

Bu 1 Mayıs'ta işçi sınıfımızın genç kuşağına tarihimizin şanlı geleneklerini taşıyan! Zaferleri de yenilgiyi de, yanlışları da doğruları da, yiğitleri de hainleri de, düşmanı da dostu da her genç işçi sizden öğrenmelidir!

Bu 1 Mayıs'ta, emeğin hakkı ve Türkiyemizin onuru için, insanlığa barış, halka özgürlük için can vermiş olan sınıf kardeşlerimizi her fabrikada, her işyerinde, her atölyede analım.

Zonguldak Kozlu'da Satılmış TEPE, Mehmet ÇAVDAR; Gamak'ta Şerif AYGÜN; Gizlaved'de Hüseyin ÇAPKAN; 15-16 Haziran 1970 büyük işçi direnişinde Yaşar YILDIRIM, Mustafa BAYLAN ve Mehmet GIDAK; Aliğa'da Yapı İşçileri Sendikası Genel Başkanı Necmettin GİRİTLİOĞLU.

Bursa Tofaş'ta Muammer ÇETİNBAŞ; Profilo'da Yakup KESER.

1 Mayıs 1977'de Taksim alanında 34 şehit.

Adana Sasa işçileri Meryem KARAKIZ ve Gani YUMRUTEPE; Kocaeli-İGSAŞ işçisi Ahmet AYDIN; NETAŞ işçisi Mustafa BENLİOĞLU; Kayseri'de Çinkur İşçileri Ekrem ÇAMUR, İsmail ŞİMŞEK, Haluk AKPINAR; Trabzon'da DİSK bölge temsilcisi ve Dev-Maden-Sen şube başkanı Hasan ALPASLAN.

12 Eylül darbesinden sonra polisler tarafından İstanbul'da arkadan kurşunlanan DİSK GYK üyesi ve İlerici Deri-İş Sendikası Genel Başkanı Kenan BUDAK.

22 Temmuz 1980'de katledilen DİSK'in kurucusu, 51 yıllık 1 Mayıs yasağının kırılmasına öncülük eden büyük işçi önderi Kemal TÜRKLER ve daha niceleri . . .

Faşizmin ve terörün kurbanlarına şan! Emeğin ve insanın düşmanlarına lânet olsun!

1 Mayıs işçilerin dayanışma günüdür. Bu 1 Mayıs'da çalışan işçi, işten atılana, sözleşmesi bağlanan grev yapana, özgür olan tutukluya kardeş elini uzatsın! 1 Mayıs, hangi politik görüşten ve inançtan olursa olsun işçinin işçiyle kucaklaştığı gündür!

1 Mayıs, sermayenin sömürsüne ve zulmüne karşı birlik günüdür. Her fabrika, birlik içindeki işçilerin kalesi olmalıdır. İşçi sınıfının sendikal birliği yıkılmaz bir güç olarak bu sağlam kalelerde yükselecektir. 1 Mayıs sendikal birlik için, DİSK'e özgürlük, Türk-İş'le birlik için yeni bir adım olsun!

Türk ve Kürt işçileri! Bu 1 Mayıs'ta bir kere daha tek bir sınıfın evlâtları olduğunuzu haykırın! Kürt ulusunun özgürlük davasında, işçi sınıfından daha güçlü, güvenilir bir dayanağı yoktur.

Yurtdışındaki Türk, Kürt tüm Türkiyeli işçiler, bu 1 Mayıs'ta eşit haklar uğrundaki savaşımı güçlendiriyor ve Batı Avrupa ülkelerindeki tüm işçilerle tekellerin silahlanma ve sosyal-öç politikasına karşı birleşiyor.

Yaşasın işçilerin uluslararası dayanışması! 12 Eylülcü rejimin zorbalığı karşısında Türkiye işçi sınıfı yalnız değildir. 1980'den bu yana daha da ezilen, horlanan, aşağılanan, ücretleri, sosyal hakları yağmalanan işçi arkadaşlar! Başımızı dik tutalım, gözlerimizi dünyaya çevirelim. Yüz milyonlarca işçi bu 1 Mayıs'ta dünyanın 5 kıtasında alanları dolduruyor. Bu yenilmez emek dünyası, sömürsüz bir dünya için emin adımlarla yürüyor.

Tüm insanlık aleminin kardeşliği adına bu 1 Mayıs'ta da, bütün ulusların işçileri devrimci dayanışma, kardeşlik duygularıyla birbirine bağlanıyor. Bu büyük emek dünyası bizim, Türkiye işçi sınıfının yanındadır.

Kardeşler! Bu 1 Mayıs'ta iş, ekmek, özgürlük için, barış ve demokrasi için safları daha da sıklaştırın! Birlikten kuvvet doğar! Yaşasın 1 Mayıs!

15 Nisan 1987

*Türkiye Komünist Partisi  
Merkez Komitesi*

*Türkiye Komünist Partisi Merkez  
Komitesi Genel Sekreteri Haydar  
KUTLU'nun Paris'te düzenlediği  
basın toplantısında basın mensuplarına  
sunulan bildiri metni aşağıdadır.*

## **Basın Bildirisi**

Değerli basın mensupları,

Fransız Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin daveti üzerine Fransa'da bulunmaktan ve bu fırsattan yararlanarak Sizlere seslenmekten derin bir memnuniyet duyuyorum.

Kardeş Fransız Komünist Partisi'nin MK Genel Sekreteri değerli Georges MARCHAIS yoldaşla ve öteki Fransız yoldaşlarla yaptığımız görüşmeler tam bir dostluk havası içinde gerçekleşti ve çok yararlı oldu. Bu ziyaretle iki parti arasındaki geleneksel bağlar daha da sıkılaştı. Fransız yoldaşlarla uluslararası sorunlar üzerine yaptığımız görüş değiş tokuşu, her iki partinin günümüzün en önemli sorunlarında görüş birliği içinde olduğunu gösterdi.

Günümüzün en önemli sorunu silahlanma yarışının durdurulması ve dünyamızın nükleer silahlardan kurtarılmasıdır. Biz o nedenle SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov yoldaşın Avrupa'daki orta menzilli nükleer silahların kaldırılması önerisini yürekten destekliyoruz. Bu tarihsel fırsatın kaçırılmaması ve nükleer silahsız dünyaya ulaştıran yolun açılması için barış isteyen herkes her çabayı göstermelidir.

Değerli basın mensupları,

Bildiğiniz gibi Türkiye ile Yunanistan arasındaki ilişkiler son günlerde yeniden gerginleşmiş ve iki ülkeyi neredeyse bir savaşın eşiğine getiren gelişmeler olmuştur. TKP, iki ülke arasındaki Ege sorununu kuvvete başvurarak çözme yolundaki her girişimin karşısındadır. İki ülke arasındaki bir silahlı çatışmadan iki taraf ta büyük zarar görecektir, bölgede durum çok daha karmaşıklaşacaktır. Böyle bir savaş, Ege Denizi'ni kontrolü altına almak isteyen ABD'den başka kimseye bir yarar sağlamıyacaktır.

Günümüzde iki ülkenin de öne süreceği hiç bir gerekçe, ne kadar haklı da olsa, sorunun çözümünde şiddete başvurmayı, savaş çıkartmayı haklı gösteremez. Ege sorunu ancak iki ülke arasında barışçıl görüşmeler yoluyla çözülebilir. Bir kere silah sıkmaktansa, bin kere görüşmek zorundadır. TKP, gerek uluslararası deniz hukukunun gerekse Ege Denizi'nin özgül konumunu dikkate alan ve her iki ülkenin çıkarlarına uygun adil bir çözümün barışçıl görüşmeler yoluyla sağlanabileceği görüşündedir. Bunun için, tarafların birbirlerinin ulusal egemenliklerine, meşru haklarına

ve güvenlik çıkarlarına saygılı olması zorunludur. Diyalogtan yanayız sözleri yerine diyalog için her iki taraf ta somut adım atmalıdır.

Değerli basın mensupları,

Ankara hükümeti dış politik sorunları gerginleştirerek, iç politikada şoven ve militarist bir hava yaratıp muhalefeti etkisizleştirme, insan haklarının kabaca çiğnenmesini örtbas etme taktiği izlemektedir.

Türkiye'deki rejimin 1980 darbesinden bu yana sürdürdüğü demokrasi ve insan haklarıyla bağdaşmayan politikasında değişen bir şey yoktur. DISK ve Barış Derneği yöneticileri hakkında açılmış davalar sürmektedir. Tutukevlerinde hâlâ partimizin ve öteki sol örgütlerin üyesi olduğu iddiasıyla hüküm giymiş insanlar bulunuyor. Hükümet, Türk Ceza Yasası'nı daha da antidemokratik hale getirmeyi amaçlayan bir değişiklik tasarısı hazırlamaktadır. Hâlâ yayınevleri basılıyor, kitaplar toplatılıyor. Geçtiğimiz haftalarda 1980'den bu yana toplatılmış olan 39 ton ağırlığındaki kitabın devlet tarafından imha edildiği açıklandı. Cezaevlerinde insanlık dışı uygulamalar, işkenceler sürüyor. Şimdiye kadar işkenceden 149 kişinin, öldürüldüğü ve 253 yurttaşın gözaltına alındıktan sonra kaybolduğu saptanmıştır. 105 idam dosyası Meclis'te onaylanmayı beklemektedir. Aralarında tanınmış yazar ve bilim adamlarının da bulunduğu 250 bin yurttaş politik nedenlerle yurt dışına çıkma hakkından masun edilmiştir. Öte yandan Türkiye Kürdistanı'nda Kürt köyleri basılmakta, bölgede sürekli askeri operasyonlar düzenlenmekte, kimi yörelerde halk zorla göçe zorlanmaktadır. Kürt halkının varlığı kabuledilmemekte, insanlar yalnız Kürt oldukları için baskılara uğratılmaktadır.

Bugün yalnızca Fransa'da, öne sürdükleri gerekçeler haklı görülerek onaylanmış olan, içinde partimize üye oldukları gerekçesi ile kovuşturulan yüzlerce Türkiye'li politik göçmen bulunuyor. 2000 yılının eşliğinde Batı Avrupa ülkelerinde binlerce Türkiye'li politik göçmenin varlığı, Türkiye'de insan haklarının ihlal edildiğinin yığınsal ve canlı bir kanıtıdır.

Değerli basın mensupları,

Türkiye hükümeti bu yıl içinde üye olmak için Avrupa Topluluğu'na başvuracağını açıklamıştır. Hükümet bu amaçla Türkiye'de demokrasi ve insan hakları açısından olumlu gelişmeler olduğu konusunda Batı Avrupa kamuoyunu inandırmak için yoğun bir çaba içine girmiştir. Batı Avrupa kamuoyunun kandırılmasına izin vermemek için, Siz değerli basın mensuplarına Türkiye'deki insan hakları konusundaki gerçekleri ortaya koymada önemli bir rol düşüştüğü inancındayız.

Dikkatinizi bir noktaya daha çekmek istiyorum. Türkiye hükümeti Batı Avrupa kamuoyunun desteğini kazanabilmek için el altından şu argümanları yayıyor: Türkiye'de parlamenter demokratik rejimin gelişmesi ve yeni askeri darbelerin önlenmesi için Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na üyeliği gereklidir, yoksa Türkiye yeniden generallerin ya da islami fanatizmin egemenliğine düşebilir.

Oysa 12 Eylül darbesinin bir numaralı sorumlusu olan Kenan Evren şu anda Türkiye Cumhurbaşkanıdır. Generallerin devlet üzerindeki egemenliği 1982 Anayasası'yla süregen hale getirilmiştir. İslami fanatizm tehlikesi için de durum aynıdır. Bizzat Başbakan Özal ve ailesi Ortadoğu'daki en fanatik islam örgütleriyle organik bağ içindedir. Geçtiğimiz günlerde altında Evren'in ve Özal'ın imzası bulunan bir kararname ile merkezi Mekke'de bulunan ve CIA ile de dolaylı ilişkileri olan «Rabitat-ül Alemül İslam» adlı örgüte Türkiye'nin ulusal egemenliğini çiğneyerek kimi yetkiler tanıdığı olduğu açığa çıktı.

Açıktır ki, Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na üyeliği onaylanırsa, bugünkü rejimin Avrupa kamuoyunca demokratik bir rejim sayıldığı kanıt olarak öne sürülecek ve bu, Türkiye'nin gerçekten demokratikleşmesi için mücadele eden güçlere karşı kullanılacaktır.

Biz, Fransız basınının ve demokratik kamuoyunun Türkiye'de insan haklarının ayaklar altına alınışı karşısında gösterdiği duyarlılığa büyük değer veriyoruz ve Türkiye hükümetine destek olmayacağına inanıyoruz. Biz, Fransız demokratik kamuoyunun, Türkiye'li politik göçmenlerin özgürce, hiç bir baskıya maruz kalmadan ülkelerine dönmesi ve yurttaşlık haklarına kavuşmaları için, Türkiye'nin demokrasiye dönmesi için, Avrupa'nın tek illegal partisi, 66 yıldır yasak altında tutulan Türkiye Komünist Partisi'nin yasal çalışma hakkına kavuşması için dayanışmayı daha da artırmasını bekliyoruz.

Büyük Fransız Devrimi'nin 200'cü yıldönümü yaklaşırken, bu devrimin ülkülerinden farklı olmayan ülküler için mücadele eden Türkiye demokrasi güçleri Fransız halkının dayanışmasını yanlarında görmekle daha da güçlenecektir.

İki halk arasındaki dostluğun güçlenmesine katkıda FKP ile TKP arasındaki kardeşçe ilişkilerin bir ürünü olan bu ziyaret sırasında Sizlere seslenme olanağı bulduğum için memnuniyetimi bir kere daha ifade eder, ilginiz için teşekkür ederim.